

[REDACTED]

Van: GriffieVS
Bijlagen: AB 20240311 4a Kadernota 2025.pdf; Concept Jaarverslag 2023.pdf; DB 20240325 4b Concept accountantsverslag 2023 ODWH.pdf

---

Van: [REDACTED]
Verzonden: vrijdag 19 april 2024 15:19
Aan:
CC:
Onderwerp: Algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening

Geachte heer/mevrouw,

Conform de Wet Gemeenschappelijke Regelingen (artikel 58b) stuurt het dagelijks bestuur de algemene financiële en beleidsmatige kaders en de voorlopige jaarrekening voor 30 april aan de raden van de deelnemende gemeenten en aan provinciale staten van de deelnemende provincie.

Om hieraan uitvoering te geven ontvangt u hierbij de definitieve Kadernota 2025 (vastgesteld in de vergadering van het algemeen bestuur van 11 maart 2024) en het Jaarverslag 2023 inclusief het accountantsverslag (als concept behandeld in de vergadering van het dagelijks bestuur op 25 maart 2024).

Met vriendelijke groet,

[REDACTED]
Bestuursadviseur

Omgevingsdienst West-Holland

[REDACTED]
[REDACTED]
www.odwh.nl

Werkdagen: maandag, dinsdag en donderdag

Omgevingsdienst
West-Holland

KADERNOTA 2025

Versie: 1.1

Datum: 31 januari 2024

Voorwoord

Voor u ligt de Kadernota voor het jaar 2025. De afgelopen jaren stonden voor Omgevingsdienst West-Holland in het teken van verandering en doorontwikkeling. Inmiddels heeft de organisatie zijn basis op orde en is het accent aan het verschuiven naar verdere verbetering en doorontwikkeling. Die doorontwikkeling zal langs lijnen verlopen die in het afgelopen jaar in het kader van de Strategie voor de periode 2024-2035 zijn uitgezet. Uiteraard zullen de ontwikkelingen die vanuit de robuustheidsdiscussie op ons af komen daarmee worden gecombineerd. Gelukkig wijzen beide in dezelfde richting en betekent het vooral afstemmen en prioriteren: het zijn ontwikkelingen die ons als dienst in staat stellen blijvend bij te dragen aan een veilige, gezonde en duurzame leefomgeving in uw gemeente en provincie.

Er gebeurt heel veel in de wereld om ons heen, en sommige ontwikkelingen hebben invloed op ons werk. De aanhoudende energiecrisis en klimaat effecten, migratie en tekorten op de arbeidsmarkt zorgen voor uitdagingen. Wij proberen als dienst zo goed mogelijk met alle schuivende panelen om te gaan.

In de wereld van de omgevingsdiensten gebeurt ook van alles. Het IBP-VTH, het rijksprogramma ter verbetering van de kwaliteit van de omgeving(sdiensten), begint merkbaar invloed te krijgen. Het moeten voldoen aan nieuwe criteria van Robuustheid is in volle gang. Nu stelt de dienst, net als alle andere diensten in Zuid-Holland, een Plan van Aanpak Robuustheid op. Waar mogelijk werken de diensten samen: aan gezamenlijke thema's, maar ook omdat het gemakkelijker is om samen robuust te worden. En samen robuust te blijven: dat vraagt om versterking en borging van de samenwerking op langere termijn. Voor het robuust worden loopt een traject van april 2024 tot april 2026: dat wordt zeer bepalend voor 2025. Dit traject interfereert met de lijnen die we zelf aan het uitzetten waren, in het kader van onze lange-termijn-strategie. We gaan beide goed met elkaar combineren: nemen daar nu even iets meer tijd voor om straks met een beter onderbouwd verhaal te kunnen komen.

Zowel inhoudelijk als op het gebied van bedrijfsvoering staat dus het nodige te gebeuren. Dat is goed: het houdt ons scherp en maakt het werken bij de dienst inspirerend en aantrekkelijk!

Marlies Krul-Seen

Directeur Omgevingsdienst West-Holland

INLEIDING

BELEIDSKADER

De Nota Planning & Control vormt de basis voor de planning- en controlcyclus van de dienst, waarvan deze Kadernota onderdeel uitmaakt. Het algemeen bestuur heeft op 31 oktober 2023 besloten de Nota Planning & Control 2020-2023, na eerdere verlenging met een jaar, met nog eens drie jaar te verlengen tot en met het jaar 2027. De planning- en controlcyclus start jaarlijks met het vaststellen van een Kadernota; deze Kadernota bestaat uit beleidsinhoudelijke en financiële kaders.

Na goedkeuring door het algemeen bestuur op 11 maart 2024 dient de Kadernota als basis voor de Begroting 2025, die in februari-maart 2024 wordt opgesteld en 25 maart 2024 in concept wordt vastgesteld door het dagelijks bestuur. Vervolgens wordt de begroting voor zienswijzen voorgelegd aan de raden en staten van de deelnemers. Het algemeen bestuur neemt op 8 juli 2024 een definitief besluit over de Begroting 2025.

UITZONDERLIJKE SITUATIE

In 2023 heeft de dienst gewerkt aan een nieuwe lange termijn strategie voor de dienst, de Strategie 2024-2035. Deze Strategie is gestoeld op drie belangrijke pijlers, die elk een eigen doorontwikkeling in de komende jaren behoeven: Basistaken, Plustaken en Bedrijfsvoering. Van deze Strategie 2024-2035 was al een vertaling gemaakt naar deze Kadernota, om richting te geven aan de ontwikkeling en inzet van de dienst in 2025.

Parallel aan dit traject is medio 2023 de discussie over de robuustheid van omgevingsdiensten gestart. Begin oktober 2023 hebben wij als dienst de checklist Robuustheid ingediend bij het ministerie van I&W; op basis van de checklist heeft de dienst geconcludeerd nog niet op alle elementen robuust te zijn, maar dat dit op basis van een goede aanpak op of vóór 1 april 2026 wel het geval moet kunnen zijn. Op 19 december 2023 heeft de dienst een brief ontvangen van I&W waarin is aangegeven dat er geen nadere vragen zijn naar aanleiding van de ingeleverde checklist en dat het ministerie het Plan van Aanpak Robuustheid van de dienst uiterlijk 1 april 2024 tegemoet ziet.

Het opstellen van het Plan van Aanpak Robuustheid doorkruist de afronding van de Strategie 2024-2035 zowel inhoudelijk als qua planning. Inhoudelijk, omdat basis- en plustaken anders verdeeld worden (milieu gerelateerde plustaken tellen nu mee voor de robuustheid; overigens is dat voor de robuustheid van de dienst zeker niet ongunstig); qua planning omdat het Plan van Aanpak Robuustheid prioriteit eist en een hele krappe planning kent (anders dan de checklist Robuustheid vereist het Plan van Aanpak Robuustheid een besluit van het algemeen bestuur). Maar het goede nieuws is dat de Strategie 2024-2035 en de Aanpak Robuustheid allebei gaan over het versterken en verbeteren van de dienst, en zich prima laten combineren. Alleen is dat laatste in de tijd gezien even ingewikkeld.

De dienst tracht dit als volgt op te lossen:

- Deze Kadernota 2025 kent, naast de gebruikelijke Algemene Financiële Uitgangspunten, al wel ook Beleidsmatige Uitgangspunten, geënt op de uitgangspunten voor de Strategie 2024-2035.
- Afzonderlijk wordt het Plan van Aanpak Robuustheid opgesteld.
- Bij de Begroting 2025 zal een uitgebreidere toelichting komen, met name voor wat betreft de koppeling van financiële uitgangspunten voor de robuustheid en de gevolgen daarvan voor de opbouw van de Begroting 2025.
- Het Plan van Aanpak Robuustheid zal worden geïntegreerd in een aangepaste Strategie 2024-2035.

BELEIDSMATIGE UITGANGSPUNTEN

BASISTAKEN OF ROBUUSTE TAKEN?

Onze kernverantwoordelijkheden omvatten voornamelijk milieutaken, vastgelegd in de afspraken tussen IPO en VNG, die door omgevingsdiensten op regionaal niveau worden uitgevoerd. Deze taken, voortkomend uit de commissie Mans en gericht op herziening van het handhavingstelsel voor VROM-regelgeving, betreffen bovenlokale, complexe en provinciale milieuzaken. De bundeling van kennis door deze afspraken heeft de kwaliteit van onze taakuitoefening verbeterd.

Na evaluatie in 2021 heeft de commissie Van Aartsen aanbevelingen gedaan over de robuustheid, onafhankelijke positie en financiering van omgevingsdiensten. Deze aanbevelingen zijn geïntegreerd in het Interbestuurlijk Programma VTH (IBP). Via een SPUK-regeling heeft het Ministerie van I&W incidentele middelen verstrekt voor de uitwerking van deze aanbevelingen in 2022, 2023 en 2024, om bij te dragen aan verbeteringen binnen onze dienst.

Daarnaast zijn criteria, randvoorwaarden en kritische prestatie-indicatoren (kpi's) ontwikkeld om de robuustheid van de diensten te beoordelen. Op basis van de scores op deze kpi's dient iedere omgevingsdienst vóór 1 april 2024 een plan van aanpak ter verbetering van de robuustheid van de dienst te maken en in te brengen bij het ministerie van I&W. Dit plan dient van 1 april 2024 tot 1 april 2026 te worden uitgevoerd, en te leiden tot een dienst die zelfstandig voldoet aan alle robuustheidscriteria. Het plan van aanpak wordt momenteel opgesteld, en omvat actiepunten op alle verschillende kpi's en randvoorwaarden; er wordt een innovatieagenda opgesteld met bijbehorend budget, de administratie wordt aangepast voor een heldere relatie tussen werk, personeel en financiële middelen, onze werkwijze wordt ook meer informatie-gestuurd en de investeringen in het ontwikkelen, opleiden en werven van medewerkers worden geoptimaliseerd.

Parallel aan het traject rond de adviezen van Van Aartsen hebben de vijf Zuid-Hollandse diensten in opdracht van de provincie een samenwerkingsprogramma opgesteld. Het resultaat is een verbreding en een verdieping van de beschikbare denk- en ontwikkelingskracht bij de betrokken diensten. Ook in 2025 zal deze samenwerking verder worden uitgebouwd met thema's die aansluiten bij het IBP en bijdragen aan de (gezamenlijke) robuustheid van de diensten in Zuid-Holland. Het gaat hierbij, naast gericht collegiaal samenwerken op werkvelden waar we afzonderlijk onvoldoende kwaliteit kunnen bereiken, in elk geval om de thema's informatievoorziening en digitalisering, het verbeteren van onze gezamenlijke positie op de arbeidsmarkt, een betere afstemming tussen straf- en bestuursrecht en het uitbouwen van de kennisuitwisseling.

2025

Robuustheid is geen doel op zich, maar gaat hand in hand met doelstellingen op het gebied van kwaliteit. In 2025 willen wij daarom voor wat betreft de basistaken inzetten op uitbouw en veelzijdiger benutting van onze onderliggende kennissystemen en het verder inregelen van veranderingen die mede als gevolg van de invoering van de Omgevingswet zijn opgetreden:

- verder inregelen van het werken met het Digitaal Stelsel Omgevingswet en komen tot vastgelegde (werk)afspraken;
- operationeel maken van de Altijd Actuele Digitale Vergunning;
- opzetten en uitbouwen van het Datalab;
- verder ontwikkelen van het Administratief Toezicht als gezamenlijk project van de vijf Zuid-Hollandse omgevingsdiensten
- doorontwikkelen van integrale advisering op basis van de ervaringen met de Omgevingswet

- in samenwerking met andere Zuid-Hollandse omgevingsdiensten komen tot uniforme rapportages over de kwaliteitscriteria VTH;
- het aan de hand van de kaders aangegeven in Omgevingsplannen en de beschikbaar gestelde budgetten verder inregelen van de uitvoering van de bodemtaken. Daarbij ruimte houden voor lokaal maatwerk;
- het opstellen van een Uitvoeringsagenda grondwatersaneringen;
- extra inzet op het beleidskader voor en de uitvoering van VTH-voorschriften die de energietransitie bevorderen;
- het netwerk binnen de Zuid-Hollandse omgevingsdiensten benutten om via best practices verdere verbeterlagen te maken.

PLUSTAKEN

Naast de taken van de package deal voert onze dienst nog andere taken uit, die sterk worden beïnvloed door de programma's van onze deelnemers. In het coalitieakkoord "Krachtig Zuid-Holland" (2023-2027) benadrukt de provincie haar streven naar hoogwaardige uitvoering van milieu- en groene taken door omgevingsdiensten. Uit diverse raads- en coalitieakkoorden van onze deelnemers blijkt een gezamenlijke focus op duurzaamheid, energietransitie en regionale samenwerking, met specifieke aandachtspunten per deelnemer. Onze dienstverlening voor deze extra taken richt zich op het versterken van lokale afweging en sturing. Hierbij ligt de nadruk op het benutten van innovatieruimte om onze deelnemers optimaal te ondersteunen.

Werken aan een toekomstbestendige regio

Het gebied van de dienst kenmerkt zich door uitersten: enerzijds stedelijke gebieden met grote ruimtelijke dynamiek, anderzijds landelijke gebieden, soms van grote natuurwaarde. Enerzijds de voelbare economische motor van Schiphol, anderzijds grote druk op de kwaliteit van de leefomgeving als gevolg van geluid en matige luchtkwaliteit. Over dit alles ligt ook nog eens een kennisinfrastructuur van wetenschapsinstellingen in regio (universiteit Leiden, LUMC, Naturalis, Drone Valley, ESA/Estec). In dit gebied ruimtelijke of andere afwegingen maken is een complexe opgave. Door Holland Rijnland is daarvoor een Regionale omgevingsagenda opgesteld als gebiedsgerichte uitwerking van de prioriteiten geformuleerd in de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) en de Groeiagenda Zuid-Holland. Al die uitersten brengen ook met zich mee dat juist in dit gebied overlap is van 3 verschillende NOVEX-programma's: NOVEX Groene Hart, NOVEX Verstedelijkingsgebied Zuidelijke Randstad en NOVEX Schipholregio. De Regionale omgevingsagenda, opgesteld door Holland Rijnland, is de visie op hoofdlijnen hoe op integrale wijze alle ruimte-vragende functies een plek in de regio kunnen krijgen en de keuzes die daarbij moeten worden gemaakt.

Werken aan landelijk gebied

Wat betreft het landelijk gebied staat het Nationaal Programma Landelijk Gebied centraal. Om het landelijk gebied toekomstbestendig te ontwikkelen zijn in het kader van dit programma stikstof-, klimaat-, water- en natuurdoelen ruimtelijk uitgewerkt en vastgelegd in een gebiedsplan. Deze aanpak moet de verslechtering van Natura 2000-gebieden tegengaan en de natuur in goede staat krijgen én houden. De maatregelen die uit deze aanpak voortvloeien zullen effect hebben op onze werkzaamheden in het kader van bestemmingsplannen en op onze bouw- en milieutaken. Diverse uitspraken van de Raad van State hebben dat overigens nu al. Het natuuraspect in ons werk neemt toe in omvang en belang.

Werken aan de planstructuur Omgevingswet

De drie NOVEX-en en de Regionale Omgevingsagenda van Holland Rijnland moeten worden opgenomen in de nieuwe planstructuur van de Omgevingswet. Gemeenten hebben tot 2029 om beleidskeuzes te maken, wat resulteert in beslissingen op verschillende bestuurlijke niveaus met betrekking tot opgaven zoals:

- de regionale woningbouwopgave
- de verduurzaming van aanwezige bedrijvigheid
- de transities in de landbouw
- de versterking van het energienet
- de verbetering van de leefbaarheid van de woonomgeving verhoogde zorg rond natuurbehoud en -herstel van, onder andere, kwetsbare duingebieden

Terwijl de Omgevingswet in meer lokale afwegingsruimte moet voorzien, passend bij lokaal beleid, zal deze afwegingsruimte met name via verschillende (bovenlokale) Uitvoeringsagenda's inkleuring gaan krijgen.

Werken aan ondermijning

Ondermijning is de laatste jaren een belangrijk bestuurlijk thema vanwege de impact op de samenleving. Binnen verschillende taakgebieden van de dienst kunnen medewerkers situaties tegenkomen die verband houden met ondermijning. De dienst zet in op het signaleren van dergelijke omstandigheden en het doorgeven daarvan aan relevante partijen. Hierbij wordt nauw samengewerkt met onder andere het Haags Economisch Interventie Team (HEIT), het Regionale Informatie- en Expertise Centrum (RIEC), het Bestuurlijk Ondersteuningsteam (BOT), politie, Veiligheidsregio, Liander en gemeenten.

2025

De inzet vanuit onze dienst en daarmee de producten die wij leveren, zal van meerwaarde bij de omgevingszorg moeten zijn. Dit vereist niet alleen inzet op innovatie, maar ook oriëntatie op hoe het bijdraagt aan versterking van lokale afweging en sturing:

- het vanuit de dienst actief betrokken zijn bij de uitwerking van de verschillende Uitvoeringsagenda's dan wel onze deelnemers vanuit onze expertisegebieden ondersteunen bij hun inzet op deze agenda's. Om een sterke inbreng vanuit de regio te kunnen geven, werken we nauw samen met Holland Rijnland en Hecht.
- het in lijn met de meerjarige strategie het takenpakket van de dienst nader afstemmen op de ontwikkelingen die aan de hand van die Regionale omgevingsagenda in gang worden gezet. Daartoe brengen we de maatschappelijke opgaven in het werkgebied in kaart.
- focus op energiebesparing en -opwekking bij bedrijven, met intensievere samenwerking met Holland Rijnland en het aanpakken van nieuwe thema's.
- het benutten van de kansen uit de stelselwijziging rond de uitvoering van VTH-taken. Dit door de uitvoering van bouwtaken aan de hand van een verbeterde formule voor een grotere groep deelnemers aantrekkelijker te maken om af te nemen.
- voor het behalen van doelen zoekt de regio verbreding, o.a. door samenwerking met collega-omgevingsdiensten en andere regionale diensten zoals Holland Rijnland en Veiligheidsregio Hollands Midden. We streven naar zowel vaktechnische als bestuurlijke samenwerking en beleidsmatig gelijkgericht.
- het ondersteunen van gemeenten in hun coördinerende rol bij het uitvoeren van integrale controles in relatie tot ondermijning.

ORGANISATIE

De acties rond de basis- en plustaken komen uitsluitend van de grond wanneer deze vanuit de bedrijfsvoering worden ondersteund. Dit door het bieden van structuur en het ook met bedrijfsvoering kunnen meebewegen met de ontwikkelingen waarop wij willen inzetten. Vanuit organisatie en bedrijfsvoering zal sturing moeten worden gegeven op die aspecten die van invloed zijn op onze positionering bij de lopende robuustheiddiscussies.

Werken aan de arbeidsmarkt

Ook voor onze dienst is het lastig vacatures te vervullen en naar verwachting blijft dit zo de komende jaren. Tijdens de behandeling van de jaarstukken van ODWH heeft de Provincie Zuid-Holland mede daarom aandacht gevraagd voor het zo veel mogelijk beperken van externe inhuur en in te zetten op HRM-beleid; participatiebanen, stages en een inclusieve organisatie. Met het medio 2023 gestarte programma: 'HR in control' zijn deze aandachtspunten inhoudelijk op een hoger plan gebracht en beter in de bedrijfsvoering geborgd. Vanaf 2025 worden aansluitende programma's uitgerold.

De Zuid-Hollandse omgevingsdiensten hebben daarom ook een gezamenlijke arbeidsmarkt benaderingen opgezet onder de naam "De Betere Wereldbaan". Een van de resultanten hiervan is het gezamenlijk opstarten van een traineeprogramma. In 2025 zal verder onderzocht worden op welke vlakken van de arbeidsmarkt de diensten nog meer kunnen samenwerken.

Werken aan informatievoorziening en datakwaliteit

Is 2024 het jaar van het verbeteren van de datakwaliteit kunnen we zeggen dat 2025 het jaar is van de verdere ontwikkeling van de informatievoorziening. Het doel is om alle informatie, producten, rapporten en adviezen digitaal toegankelijk te maken via een kennisbank, gekoppeld aan systemen van ketenpartners. Bijzondere aandacht gaat uit naar de informatie-infrastructuur voor de altijd actuele digitale vergunning (AADV), de Wet Open Overheid (WOO), Basisregistratie Ondergrond (BRO) en het GEO/Gis-systeem. Deze ontwikkeling bouwt voort op het in 2022 gevestigde en versterkte fundament van de informatievoorziening.

Werken aan cybersecurity

Binnen de omgevingsdiensten neemt de inzet van ICT toe en wordt steeds meer data gedreven gewerkt. Dit betekent dat besluiten op data kunnen worden gebaseerd en daarmee is betrouwbare informatie cruciaal om de organisatie te laten functioneren. De bedrijfsvoering kan substantieel geschaad worden als knelpunten optreden in de informatievoorziening en/of -bescherming.

2025

De facilitaire onderdelen van de organisatie zijn meer dan ondersteunend. De inzet vanuit deze bedrijfs-onderdelen moet de organisatie meer in samenhang brengen en stuurbaar maken. Dit geschiedt door:

- o het takenpakket van de dienst wordt in lijn met de meerjarige strategie afgestemd op de ontwikkelingen van de uitvoeringsagenda's. Daarbij worden maatschappelijke opgaven in kaart gebracht en verkend welke specialismen nog ontwikkeld moeten worden om optimaal bij te dragen aan de realisering van de opgaven van de Regionale Omgevingsagenda.
- o het afronden van het programma naam toevoegen gericht op het binnen onze dienst verbeteren van de borging van de vereisten waaraan de dienst ingevolge de kwaliteitscriteria moet voldoen.
- o het voortzetten van het programma De betere wereldbaan gericht op het in samenwerking met de andere Zuid-Hollandse omgevingsdiensten verbeteren van onze gezamenlijke positie op de arbeidsmarkt.

- het verschil in kosten tussen vaste medewerkers en ingehuurde medewerkers verder beperken door de inzet van ingehuurde medewerkers doeltreffender te maken.
- het inzichtelijk maken hoe met de informatieveiligheid binnen de omgevingsdienst wordt omgegaan en hoe hierover aan de deelnemers gaat worden gerapporteerd.

ALGEMENE FINANCIËLE UITGANGSPUNTEN

INDEXERING

In de nota Planning en Control is vastgelegd dat het uurtarief en de materiële budgetten van de deelnemers jaarlijks worden geïndexeerd volgens de richtlijn van de commissie Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen Hollands Midden (FKGRHM), tenzij het algemeen bestuur anders besluit. Sinds 2010 gebruiken gemeenten in de regio Hollands-Midden deze FKGRHM-richtlijn voor uniforme afspraken over indexering en algemene taakstellingen bij gemeenschappelijke regelingen.

De Provincie Zuid-Holland neemt niet deel aan de FKGRHM-commissie en is niet verbonden met deze kaderstelling. In haar kaderbrief heeft de provincie lagere financiële kaders aangegeven voor de gemeenschappelijke regelingen waarin zij deelneemt, vergeleken met de richtlijn van de commissie FKGRHM.

Onderdeel	Indexatiepercentage Provincie Zuid-Holland	Indexatiepercentage FKGRHM	Vershil
Loon	4,90%	11,10%	- 6,20%
Materieel	2,00%	3,70%	- 1,70%

Het grote verschil tussen beide komt voort uit andere gekozen uitgangspunten gebaseerd op publicaties van het CPB, en de andere benadering van de commissie FKGRHM. Deze commissie streeft naar een waardevaste indexering, houdt rekening met ontwikkelingen in 2023 en 2024, en verwerkt deze in het uiteindelijke indexeringspercentage. De provincie doet dit niet of in mindere mate.

Het algemeen bestuur beslist over het indexeringspercentage. Tot nu toe zijn wij, in lijn met voorgaande jaren, uitgegaan van het indexeringspercentage zoals vastgesteld door de commissie FKGRHM.

De prijsindexatie voor 2025, na correctie voor 2023 en 2024, is 11,10% voor werknemersbeloning en 3,70% voor materiële kosten. Het gewogen gemiddelde, met 75% op personeelskosten en 25% op materiële kosten, resulteert in een indexeringspercentage van 9,25%.

TARIEF 2025

Uurtarief deelnemers

In overeenstemming met de aangegeven indexering bedraagt het uurtarief voor 2024 € 114 voor alle deelnemers. De ontwikkeling van het uurtarief ziet er dan als volgt uit:

Begroting	2024	Indexering 9,25%	2025
Uurtarief	€ 104,35	€ 9,65	€ 114,00

Overige tarieven

De Omgevingsdienst verstrekt bodeminformatie via het Bodem Informatiepunt (Bip). Vooral makelaars vragen bodeminformatie op. Hiervoor betalen zij een vergoeding per aanvraag. Het tarief laat de volgende ontwikkeling zien: Ontwikkeling tarief per aanvraag via Bip

BIP	2023	2024	Indexering 9,25%	2025
Tarief per aanvraag	€ 44,16	€ 47,27	€ 4,37	€ 51,64

PRODUCTIVITEITSNORM

Op basis van het dienstplan en de productiviteitsnorm wordt de benodigde formatie voor het begrotingsjaar bepaald. Dit wordt zoveel mogelijk ingevuld met vaste medewerkers en aangevuld met flexibele formatie (inhuur).

Enkele jaren geleden hebben we onze productiviteitsnorm naar beneden bijgesteld van gemiddeld 1.500 naar gemiddeld 1.420 uur per jaar per volledige fte. Toen is al geconstateerd dat deze norm nog steeds hoger was dan de gemiddeld gebruikelijke norm voor organisaties zoals onze dienst. De productiviteitsnorm van 1.420 uur per jaar per volledige fte is mede door de ontwikkelingen in de cao (meer verlof) nu echt niet meer realistisch en haalbaar. Uit een scan van het bureau Seinstra over de begrotingen van de diversen omgevingsdiensten is gebleken dat de meeste omgevingsdiensten op een productiviteitsnorm zitten van gemiddeld 1.365 uur per volledige fte. Deze norm zien we ook terug in de handleiding overheidstarieven van het rijk. Het voorstel is dan ook om de productiviteitsnorm te verlagen naar 1.365 uur per volledige fte en deze aangepaste norm te verwerken in de Begroting 2025.

In principe betekent een verlaging van de productiviteitsnorm een verhoging van het benodigde aantal fte om dezelfde hoeveelheid werk uit te kunnen voeren. In de praktijk blijkt dit echter veel genuanceerder te liggen: omdat de productiviteitsnorm van 1.420 uur gemiddeld al jaren te hoog blijkt te zijn, wordt de flexibele schil van de dienst -en de daarbij behorende budgetten- ingezet om jaarlijks het Dienstplan te realiseren. In feite ontstaat er dus een capaciteitsprobleem dat wordt ingevuld met inhuur.

Door het omlaag brengen van de productiviteitsnorm naar 1.365 uur per volledige fte zal de formatie hoger worden, kunnen meer mensen in dienst worden genomen en zal de aanvullende claim op de budgetten van de flexibele schil minder zijn. Er is dus sprake van 'communicerende vaten': waar de personeelslasten vaste formatie zullen stijgen, zal het budget flexibele schil minder belast worden. Uiteraard kunnen arbeidsmarktproblemen deze effecten beïnvloeden: ook schaarste aan medewerkers leidt tot inhuur. Het zelf opleiden van jonge mensen kan weer positieve effecten hebben.

Ondanks het feit dat de personeelslasten voor de vaste formatie hoger worden, verwacht de dienst de wijziging van de productiviteitsnorm binnen de eerdergenoemde financiële kaders (indexering) te kunnen realiseren.

ONDERTEKENING

Vastgesteld door het algemeen bestuur van de Omgevingsdienst West-Holland op 11 maart 2024,

De voorzitter,

De secretaris,

A.M. North

M.E. Krul-Seen

**Omgevingsdienst
West-Holland**

Jaarstukken 2023

15 april 2024

Inhoud

Inhoud	1
1. Voorwoord en leeswijzer	3
2. Programmaverantwoording 2023	6
2.1. Programma Milieu	6
2.2. Programma Bodem	8
2.3. Programma omgevingsadvies	10
2.4. Programma Duurzaamheid	12
2.5. Programma Bouwen	13
2.6. Programma Randvoorwaardelijke Taken	15
2.7. Klanttevredenheid	16
3. Realisatie per deelnemer 2023 in uren	17
4. Paragrafen	18
4.1. Lokale heffingen	18
4.2. Weerstandsvermogen	18
4.2.1. Vrije ruimte in de algemene reserve	18
4.2.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing	18
4.2.3. Financiële kengetallen	19
4.3. Onderhoud kapitaalgoederen	20
4.4. Financiering	20
4.5. Paragraaf Wet open overheid	21
4.5. Bedrijfsvoering	22
4.5.1. Personeel	22
4.5.2. Informatisering en automatisering	22
4.5.3. Planning & Control	23
4.5.4. Communicatie	23
4.6. Staat van investeringen	24
4.7. Begrotingsrechtmatigheid	24
5. Jaarrekening 2023	27
5.1. Balans per 31 december 2023	27
5.2. Toelichting op de balans	28
5.3. Niet uit de balans blijvende verplichtingen	32
5.4. Programmarekening	33
5.4.1. Exploitatieresultaat	33
5.5. Wet normering topinkomens	37
Rechtmatigheidsverantwoording	39
Ondertekening	39
Bijlagen	40

1. Voorwoord en leeswijzer

Ook 2023 was weer een bijzonder jaar...

Tegen een achtergrond van internationale en nationale problematiek ondervond de dienst vooral de effecten van de adviezen van de Commissie Van Aartsen. Deze commissie heeft in 2021 met het rapport Om de Leefomgeving een kritische blik geworpen op het functioneren van het stelsel van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) in het algemeen en van de omgevingsdiensten in het bijzonder. De tien aanbevelingen uit het rapport hebben hun nadere beslag kregen in het interbestuurlijk programma (IBP-VTH) om tot de nodige verbeteringen te komen. In zes pijlers worden diverse onderwerpen aangepakt. De meest merkbare voor de dienst was, naast de in november bij de dienst uitgevoerde visitatie, het onderzoeken van de mate van robuustheid van de dienst aan de hand van een door het ministerie van I&W opgestelde checklist. Dit was de opmaat voor een plan van aanpak Robuustheid, dat de dienst onlangs bij het ministerie heeft ingediend: de dienst streeft ernaar om op 1 april 2026 zelfstandig robuust te kunnen zijn.

Het interbestuurlijk programma is een nadere impuls voor de samenwerking landelijk in Omgevingsdienst NL, maar zeker ook voor de samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Zuid-Holland. We bouwen operationeel onze samenwerking steeds verder uit en vinden elkaar steeds gemakkelijker. Op basis van de nieuwe opdracht die we als directeuren van onze gezamenlijke bestuurders hebben gekregen zullen we onze gezamenlijke strategische visie nader vormgeven. We verwachten dat deze visie mooi zal aansluiten bij onze nieuwe Strategie voor de langere termijn (2035) die in 2024 zal worden afgerond. Hierin brengen wij onze ideeën voor de toekomst samen met die over innovatie, en leggen we de verbinding met de robuustheidsaanpak en het vervolg op de visitatie. Dat is een complex proces, maar vooral ook een unieke samenloop in de tijd en een fantastische kans!

Ook 2023 was een jaar van kansen en bedreigingen...

De interne reorganisatie, de doorkanteling naar een horizontale lijnorganisatie, is afgerond, met het benoemen van een nieuw MT en teamleiders voor de ca.15 nieuwgevormde teams. Op enkele na zijn alle teamleiders in de eigen organisatie gevonden; enkele zijn van buiten aangenomen. Doordat niet alle teamleidersfuncties full-time zijn, hebben we deze verandering nagenoeg kostenneutraal kunnen doorvoeren. De belangrijkste stap van de reorganisatie, het bieden van een 'thuishaven' aan de medewerkers, is daarmee gezet. Om het nieuwe management snel op volle kracht te krijgen is een start gemaakt met een managementopleiding, als opmaat voor een nader te ontwikkelen management-development traject. De gemeente Noordwijk heeft aangekondigd het terughalen van alle bouwtaken te onderzoeken. Dit onderzoek zou in 2023 afgerond worden, maar is verlengd en loopt nog door. In het belang van de medewerkers hoopt de dienst dat er spoedig duidelijkheid komt. Ondertussen wordt er hoe dan ook doorgewerkt aan verbetering van de kwaliteit van (ook) deze dienstverlening.

De wijziging van de Wet gemeenschappelijke regelingen en de daardoor noodzakelijke aanpassingen van onze gemeenschappelijke regeling leidde tot een aantal bijeffecten; vervangingsregels en quorumproblematiek voor het algemeen bestuur. Om die reden is een voorstel in procedure gebracht om het algemeen bestuur te wijzigen naar één lid per deelnemer. Dit beperkt de bestuurlijke drukte en voorkomt dat er niet vergaderd kan worden terwijl iedere deelnemer met één lid vertegenwoordigd is.

Specifiek voor de jaarstukken 2023 geldt dat dit jaar voor het eerst een rechtmatigheidsverantwoording naast het rapport van de accountant is opgeleverd. Daarnaast zijn we uiteraard weer heel blij met de goedkeurende verklaring van de accountant: ook het compleet nieuwe team van onze hergecontracteerde accountant is tot een positieve conclusie gekomen. Daar zijn wij uiteraard erg blij mee!

Marlies Krul-Seen
Directeur Omgevingsdienst West-Holland

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 treft u als eerste het jaarverslag van 2023 aan. Hierin wordt per programma verantwoording afgelegd, zowel inhoudelijk als financieel. In hoofdstuk 3 behandelen we op hoofdlijnen de resultaten en de reserves. Hoofdstuk 4 vervolgt met de paragrafen, met onder andere de actualisatie van de risico-inventarisatie. Vervolgens treft u de jaarrekening van 2023 aan in hoofdstuk 5. In dit hoofdstuk is de balans opgenomen met toelichting, en de overzichten van baten en lasten met de toelichtingen hierop. Daarna treft u diverse bijlagen aan (A t/m E) ter ondersteuning van het inzicht in de jaarrekening. De jaarstukken worden afgesloten met een controleverklaring van de accountant in bijlage F. Het jaarverslag en de jaarrekening van de dienst zijn opgesteld volgens het Besluit Begroting en Verantwoording voor provincies en gemeenten (BBV).

JAARVERSLAG 2023

2. Programmaverantwoording 2023

2.1. PROGRAMMA MILIEU

Het programma Milieu controleert bedrijven op milieuwet- en regelgeving. We verlenen vergunningen, toetsen meldingen en controleren bedrijven op het naleven van de regels.

Wat zeggen de cijfers?

Omschrijving	Basis begroting 2023	Werkplannen 2023	Offertes 2023	Actueel werkplan 2023	Realisatie 2023	Vershil
Uren x Tarief	€ 5.117.782	€ 5.239.448	€ -	€ 5.239.448	€ 5.317.777	€ 78.329
Materieel	€ 148.073	€ 133.073	€ -	€ 133.073	€ 105.040	€ -28.033
Totaal	€ 5.265.855	€ 5.372.521	€ -	€ 5.372.521	€ 5.422.817	€ 50.296
Uren	52.517	53.766	0	53.766	54.569	803

De teams van het programma Milieu besteden ongeveer 80% van hun tijd aan het beoordelen van milieuvergunningen en het controleren of bedrijven de milieuwet- en regelgeving naleven. Een enkele keer leidt dat tot handhaving. Daarnaast neemt de vraag vanuit de deelnemers naar advies rondom milieuvraagstukken toe. Met preventieve maatregelen en beleidsadvies proberen we milieuproblemen samen aan te pakken.

Toelichting

Geluid

Door het stijgen van de gasprijs hebben veel huishoudens en bedrijven ingezet op verduurzaming en worden er meer warmtepompen geïnstalleerd. Dit is een positieve ontwikkeling, maar warmtepompen kunnen ook geluidoverlast veroorzaken, we krijgen hier meer klachten en adviesvragen over. Afgelopen jaar hebben we 36 geluidmetingen uitgevoerd bij installaties zoals warmtepompen en airco's.

Geur

Er waren dit jaar meer meldingen van geuroverlast. We onderzoeken vooral industriële geurhinder en horeca-installaties. Opvallend is de toename van geurklachten over ambachtelijke koffiebranders en bakkerijen in stadscentra. Het provinciale geurbeleid schrijft over het vaststellen van het acceptabel geurhinderniveau. Daarbij kunnen in verhouding dure geurmetingen een rol spelen. Deels blijft de geurbeleving subjectief. We behandelen de klachten en proberen zoveel mogelijk om in samenwerking met alle partijen tot een oplossing te komen. Dit vergt dan ook veel inzet van onze dienst.

Administratief Toezicht Afvalstromen (AT-pool)

In 2023 is onder regie van onze dienst het administratief toezicht bij afvalverwerkende bedrijven weer nieuw leven ingeblazen. Hierbij is samen met de provincie de samenwerking opgezocht met de andere 4 omgevingsdiensten in Zuid-Holland. Dit heeft geleid tot een groot administratief onderzoek bij een landelijk opererend afvalverwerker. Begin 2024 zal dit onderzoek afgerond zijn. Daarnaast heeft er discussie plaatsgevonden over hoe deze taak in Zuid-Holland versterkt kon worden. Uiteindelijk heeft dit geleid tot een AT-pool en helaas niet tot een geconcentreerde taak bij ons.

Ondermijning

In multidisciplinaire samenwerking van gemeenten, politie, belastingdienst, RDW, douane, NVWH en andere toezichthoudende instanties bespreken we verdachte dossiers en participeren in integrale ondermijningscontroles. Bovendien werden we in 2023 regelmatig opgeroepen door de ondermijningsregisseur van de driehoek. Dit heeft in totaal tot 40 controles geleid. Vanaf april 2024 zal het Haags Economisch Interventie Team (HEIT) opnieuw in werking treden. Hierdoor verwachten we volgend jaar een toename van het aantal uren op ondermijning.

Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS)

Onder andere naar aanleiding van het PFAS-schandaal rond de chemische fabriek Chemours, heeft de Provincie onze dienst, net als alle 4 de andere Omgevingsdiensten, afgelopen jaar de opdracht gegeven om alle actuele vergunningen voor (potentiële) ZZS in kaart te brengen. Dit zijn stoffen die gevaarlijk zijn voor mens en milieu. In 2024 moeten er nieuwe vergunningsvoorschriften worden geschreven, vanaf 2025 gaan we deze toetsen.

Bodem Energie Systeem (BES)

De transitie naar een duurzame samenleving levert ook meer aanvragen voor BES vergunningen op. In 2022 was hier een zeer beperkte inzet op, maar afgelopen jaar zien we hier een forse toename. In 2024 verwachten we dat deze inzet nog verder zal toenemen.

2.2. PROGRAMMA BODEM

Vergunningverlening, toezicht en handhaving zijn de primaire taken van het programma Bodem. Daarnaast informeren en adviseren we gemeenten en provincie vanuit onze expertise over landelijke en regionale vraagstukken.

Wat zeggen de cijfers?

Omschrijving	Basis begroting 2023	Werkplannen 2023	Offertes 2023	Actueel werkplan 2023	Realisatie 2023	Vershil
Uren x Tarief	€ 1.499.073	€ 1.555.302	€ -	€ 1.555.302	€ 1.401.682	€ -153.620
Materieel	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 28.855	€ 28.855
Totaal	€ 1.499.073	€ 1.555.302	€ -	€ 1.555.302	€ 1.430.537	€ -124.765
Uren	15.383	15.960	0	15.960	14.384	-1.576

Het afgelopen jaar werden er minder vergunningen aangevraagd. We hebben 92% van de begrote uren gerealiseerd.

Toelichting

Historische verontreinigingen

We hebben veel inzet gepleegd op historische verontreinigingen op terreinen met lekkages en verontreinigingen met lood en PFAS. Het voormalige vliegveld Valkenburg heeft al jaren onze aandacht. Voordat de bouw van een nieuwe woonwijk kan beginnen, moet de grond gesaneerd worden. Ons team houdt toezicht op de werkzaamheden.

Nieuw: grondwatertaken

Onder invloed van de Omgevingswet worden veel bodemtaken van de Provincie naar de gemeenten overgeheveld. Maar de grondwatertaken vallen niet onder de Omgevingswet en worden juist vanuit de Wet bodembescherming overgeheveld naar de Provincie. Die heeft hiervoor de Zuid-Hollandse verordening opgesteld, en hiermee is het een nieuwe taak geworden voor onze dienst. Onder de grondwatertaken valt de zorg voor grondwatersanering als de vervuiling van invloed kan zijn op de drinkwatervoorziening. Het afgelopen jaar hebben we de nieuwe taak voorbereid voor het interne systeem en volgden we scholing om de taak vanaf 2024 uit te voeren.

Regionale Bodemkwaliteitskaart en Nota Bodembeheer

We hebben de afgelopen jaren gewerkt aan de ontwikkeling van een regionale bodemkwaliteitskaart om op een snelle manier inzicht te verkrijgen in de kwaliteit van de grond in relatie tot de functie. Met behulp van deze kaart kunnen deelnemers makkelijker (duurzaam) beleid opstellen voor het grensoverschrijdend toepassen van grond in de regio, en het zorgt voor een stuk minder administratie. De bodemkwaliteitskaart en bijbehorende nota bodembeheer zijn in 2023 door bijna alle deelnemers vastgesteld.

Grondmonsters

Vorig jaar lieten we bij sommige locaties van illegale gronddumping voor contra-expertise indicatieve grondmonsters nemen door externe bureaus. Inmiddels hebben we ons team zelf opgeleid waardoor we efficiënter kunnen werken.

Bloembollenteelt

Omdat we het als onze taak zien om meer preventief toezicht te houden hebben we een start gemaakt met het ontwikkelen van een handelingskader voor nieuwe bestrijdingsmiddelen. In onze regio betreft dat met name bestrijdingsmiddelen voor de bloembollenteelt.

2.3. PROGRAMMA OMGEVINGSADVIES

Onder Omgevingsadvies vallen alle adviesproducten die betrekking hebben op ruimtelijke ordening, zoals bouwplannen, bestemmingsplannen en gebiedsontwikkeling. Ook advisering over Schiphol en programma Omgevingswet horen bij Omgevingsadvies.

Wat zeggen de cijfers?

Omschrijving	Basis begroting 2023	Werkplannen 2023	Offertes 2023	Actueel werkplan 2023	Realisatie 2023	Vershil
Uren x Tarief	€ 3.089.262	€ 3.142.568	€ 17.151	€ 3.159.719	€ 3.208.921	€ 49.202
Materieel	€ 53.502	€ 126.500	€ -	€ 126.500	€ 28.880	€ -97.620
Totaal	€ 3.142.764	€ 3.269.068	€ 17.151	€ 3.286.219	€ 3.237.801	€ -48.418
Uren	31.701	32.248	176	32.424	32.929	505

Het programma Omgevingsadvies heeft betrekking op alle vragen over de ruimtelijke omgeving; onder andere over bouwplannen, bestemmingsplannen, gebiedsontwikkeling en activiteiten die in de leefomgeving plaatsvinden. Daarnaast voeren we Schipholtaken uit en hebben we de Omgevingswet voorbereid. Afgelopen jaar is het aantal adviezen dat de dienst heeft verstrekt opnieuw gestegen. Van 1200 adviezen in 2022 tot 1820 in 2023. Op deelnemer-niveau zijn wel grote verschillen te zien, enkele deelnemers hebben meer adviesverzoeken ingediend, andere flink minder. De realisatie van de gegeven opdrachten in 2023 wordt per deelnemer teruggekoppeld.

Toelichting

Ontwikkelingen met invloed op de resultaten

Mede door de verbeterde interne informatievoorziening konden we efficiënter werken. Het zaakstelsel Powerbrowser en het vorig jaar geïmplementeerde Geoportaal zorgden voor een snelle en accurate verwerking van de meeste omgevingsadviezen. Dat is terug te zien in het resultaat. Er zijn flink meer adviezen verstrekt in minder tijd; 45% meer verzoeken en maar 1% meer uren. Dit vergde wel een forse inspanning waardoor de levertijd onder druk kwam te staan. Ook de implementatie van de Omgevingswet had invloed op het resultaat. In het laatste kwartaal van 2023 kwamen er nog veel 'last-minute' adviesverzoeken binnen voor bestemmingsplannen en akoestische onderzoeken. Andere ontwikkelingen die invloed kunnen hebben op het resultaat is het feit dat we heel 2023 weer op locatie konden werken (na de beperkingen van corona) en de woningbouwopgave die veel deelnemers hebben.

Schipholtaken

De werkstructuur voor Schipholtaken is gelijk gebleven. We participeren in het dossier Bestuurlijke Regie Schiphol (BRS), het Interbestuurlijk overleg en het cluster Zuidwest. Een belangrijke taak van onze secretaris is het opstellen van reacties voor de bestuurders. Ook leveren we ondersteuning in de regio bij het meten van vliegbewegingen en rapporteren eenmaal per jaar het geluidsniveau bij meetposten.

Omgevingswet

Voor de Omgevingswet zijn veel werkzaamheden verricht. We hebben afspraken gemaakt met ketenpartners over adviestermijnen, de aanpak van het datasysteem en het heffen van leges. De mandaatregelingen en gemeentelijke regelingen zijn aangepast, en alle systemen werden getest. In november 2023 hebben wij samen met de gemeente Katwijk een ketentest georganiseerd, waarbij naast de andere gemeenten ook alle ketenpartners waren uitgenodigd. Deze dag heeft mooie inzichten opgeleverd in relatie tot de samenwerking. Eind 2023 waren we klaar voor de invoering van de Omgevingswet. Dat betekent niet dat we verwachten dat de implementatie vlekkeloos gaat verlopen. We zijn realistisch genoeg om opstartproblemen te verwachten en we zullen -zeker in het begin van 2024- wel extra tijd nodig hebben om alles op de rit te krijgen.

Inventarisatieproject Register Externe Veiligheid

Vanuit het Rijk kwam afgelopen jaar de verplichting voor gemeenten en provincie om aan te sluiten op het nieuwe Register Externe Veiligheid (REV). In 2024 starten we daarvoor een inventarisatieproject om alle risicovolle bronnen, zoals gasflessen, propaantanks en gevaarlijke stoffen in kaart te brengen. Hiervoor hebben we 1 fte beschikbaar gemaakt.

2.4. PROGRAMMA DUURZAAMHEID

Het programma Duurzaamheid zorgt voor het uitwerken van de duurzaamheidsvisies van de deelnemers. Daarnaast fungeren we als kennisbank op het gebied van klimaatadaptatie en duurzaamheid.

Wat zeggen de cijfers?

Omschrijving	Basis begroting 2023	Werkplannen 2023	Offertes 2023	Actueel werkplan 2023	Realisatie 2023	Vershil
Uren x Tarief	€ 1.335.260	€ 1.224.849	€ 6.675	€ 1.231.524	€ 1.048.996	€ -182.528
Materieel	€ 304.143	€ 472.444	€ 27.551	€ 499.995	€ 305.999	€ -193.997
Totaal	€ 1.639.403	€ 1.697.293	€ 34.226	€ 1.731.519	€ 1.354.995	€ -376.525
Uren	13.702	12.569	69	12.638	10.764	-1.873

Het programma Duurzaamheid levert input van de duurzaamheidsvisies van de deelnemers. We houden energietoezicht en fungeren als kennisbank op het gebied van grote opgaven zoals de energietransitie en de circulaire economie.

Afgelopen jaar is binnen programma Duurzaamheid bijna 1900 uren minder uren gemaakt dan gepland in de werkplannen. Dit omdat zowel bij de deelnemers als bij ons niet voldoende bezetting was voor duurzame projecten. Daarnaast hoefde minder gehandhaafd te worden naar aanleiding van ons energietoezicht. De uren die we inzetten als trekker van twee werkgroepen ten behoeve van de RES-regio werden gefinancierd door de RES-regio Holland-Rijnland.

Toelichting

Energietoezicht

We kunnen zeggen dat het energietoezicht succesvol is geweest. Volgens schatting van de RVO moeten circa 2000 bedrijven voldoen aan de informatie- en energiebesparingsplicht. De meeste bedrijven voldoen aan de wettelijke verplichtingen of zorgden na beoordeling van de rapportages direct voor de nodige verbeteringen. Hierdoor kan opgemerkt worden dat het naleefgedrag bij energietoezicht voldoende was, zodat minder handhaving hoefde plaats te vinden; ook dit heeft invloed op de inzet van uren.

Duurzaamheidsvisie

Bij alles wat we doen, gaat duurzaamheid een steeds grotere rol spelen. Daarom maken we duurzaamheid onderdeel van de hele dienst en verankeren we het onderwerp in de strategievisie 2024-2035.

Bijenlandschap

De provincie Zuid-Holland heeft een ambitieuze doelstelling geformuleerd; in 2030 moet Zuid-Holland een aaneengesloten bijenlandschap zijn. Onze dienst heeft hierin aan aanjaagfunctie. We verwachten in 2024 weer een stap dichterbij de ambitieuze doelstelling te komen.

2.5. PROGRAMMA BOUWEN

Het programma Bouwen heeft als kerntaken de behandeling van vergunningen en toezicht en handhaving op bouw- en gebruiksactiviteiten. Ook het project Sanering wegverkeerslawaaï en sloopmeldingen (asbest) maken onderdeel uit van het programma.

Wat zeggen de cijfers?

Omschrijving	Basis begroting 2023	Werkplannen 2023	Offertes 2023	Actueel werkplan 2023	Realisatie 2023	Vershil
Uren x Tarief	€ 4.241.219	€ 4.218.221	€ -	€ 4.218.221	€ 4.118.995	€ -99.225
Materieel	€ 63.187	€ 40.000	€ -	€ 40.000	€ 32.407	€ -7.593
Totaal	€ 4.304.406	€ 4.258.221	€ -	€ 4.258.221	€ 4.151.402	€ -106.818
Uren	43.522	43.286	0	43.286	42.268	-1.018

De teams van het programma Bouwen behandelen bouwvergunningen en houden toezicht op bouw- en gebruiksactiviteiten. Ook gevelsanering en sloopmeldingen waarbij asbest betrokken is, maken onderdeel uit van het programma. Wij voeren de bouwteken uit voor de provincie en voor de gemeente Noordwijk. In 2023 hebben we 98% van de begrote uren gerealiseerd.

Toelichting

Omgevingswet en Wet kwaliteitsborging (Wkb)

Met de implementatie van de Omgevingswet in 2024 zal ook de Wkb stapsgewijs ingevoerd gaan worden. Dit nieuwe stelsel van kwaliteitsborging bij bouwprojecten heeft uiteraard invloed op de werkwijze van het programma Bouwen. We zullen vanaf 2024 te maken krijgen met de rapportages van externe kwaliteitsborgers. Het afgelopen jaar hebben we gebruikt om ons intern op de Wkb voor te bereiden, maar we verwachten dat het toezicht op de bouw en de handhaving, zeker in eerste instantie, meer tijd zal kosten. In het laatste kwartaal van 2023 - waarschijnlijk ook met het oog op de nieuwe wetgeving - werden er nog veel aanvragen voor omgevingsvergunningen ingediend.

Asbest

Het afgelopen jaar was er een voortzetting te zien van bedrijfsmatig gemelde asbestsaneringen waarop risicogericht toezicht is uitgevoerd.

Stikstof

Stikstofproblematiek en de ontwikkeling van Natura-2000 gebieden zorgen voor steeds meer maatwerk in de procedures rondom bouwvergunningen, en dat neemt meer tijd in beslag dan standaardprocedures. Bovendien zorgen (wets)wijzigingen en gerechtelijke uitspraken voor vertraging in de doorlooptijd van de vergunningsprocedure.

Sanering wegverkeerslawaaï

Onder het project Sanering wegverkeerslawaaï vallen 60 deelprojecten waarvan de deelnemers een gedetailleerd overzicht krijgen. De beschikbaarheid van adviesbureaus en aannemers om het werk uit te voeren blijft helaas de bottleneck in dit project. We hebben dit jaar weer een Europese aanbesteding gedaan voor adviesbureaus die gevelisolatieonderzoeken kunnen uitvoeren. De twee adviesbureaus die al voor ons werkten krijgen opnieuw een raamovereenkomst voor vier jaar. Er heeft zich helaas geen derde partij gemeld.

Bouwtaken

Voor de bouwtaken werken we conform de werkplannen.

In 2023 hebben we 930 vergunningen en meldingen afgehandeld. Hierin is niet meegenomen de hausse aan aanvragen die aan het eind van 2023 zijn ingediend. De verwachting dat er aan het einde van het jaar extra aanvragen zijn ingediend als gevolg van de invoering van de Omgevingswet is uitgekomen.

Het afdoen van vergunningen kost de vergunningverleners relatief veel (extra) tijd. Hierdoor is er een behoorlijke overschrijding van de uren t.o.v. de planning. Inzet van extra uren zijn helaas onvermijdelijk, omdat gevraagde adviezen laat komen en van matige kwaliteit zijn, waardoor veel meer tijd moet worden gestoken in het maken van kwalitatief verantwoorde producten.

Bouwloket

In 2023 kwamen er veel vragen bij het Bouwloket binnen over de Omgevingswet en de Wkb. We constateerden dat er veel vragen gesteld werden over zaken die niets met bouwen te maken hadden maar waarvoor toch een oplossing werd gezocht. Daardoor was er een overschrijding van het aantal uren van 150%. Vanaf 2024 kan het Bouwloket niet meer rechtstreeks benaderd worden, maar komen vragenstellers eerst bij het Klant Contact Centrum van Noordwijk terecht.

Bibob

De Wet Bibob verruimt de mogelijkheden van gemeenten om zich te beschermen tegen het risico dat ze criminele activiteiten faciliteren. In 2023 hebben we 1600 uur aan Bibob onderzoek in Noordwijk besteed, met name aan het toetsen van omgevingsvergunningen bij bouwactiviteiten voor speciale inrichtingen of grote bouwsommen.

2.6. PROGRAMMA RANDVOORWAARDELIJKE TAKEN

Randvoorwaardelijke taken richt zich op een kwalitatief goede dienstverlening en verantwoording van de Omgevingsdienst. De taken worden uitgevoerd voor alle deelnemers en betreffen voorlichting, relatiebeheer, functioneel applicatiebeheer, bestuurlijk overleg, coördinatie Wet Bibob en algemene juridische advisering.

Wat zeggen de cijfers?

Omschrijving	Basis begroting 2023	Werkplannen 2023	Offertes 2023	Actueel werkplan 2023	Realisatie 2023	Vershil
Uren x Tarief	€ 2.258.794	€ 2.270.975	€ -	€ 2.270.975	€ 2.148.117	€ -122.858
Materieel	€ 179.618	€ 179.618	€ -	€ 179.618	€ 71.626	€ -107.992
Totaal	€ 2.438.412	€ 2.450.593	€ -	€ 2.450.593	€ 2.219.743	€ -230.849
Uren	43.522	43.286	0	43.286	42.268	-1.018

Randvoorwaardelijke taken richten zich op de algemene dienstverlening en verantwoording van onze dienst. De taken worden uitgevoerd voor alle deelnemers en betreffen voorlichting, relatiebeheer, functioneel applicatiebeheer, bestuurlijk overleg, coördinatie Wet Bibob en algemene juridische advisering.

Toelichting

Interbestuurlijke programma VTH

Als opvolging van de aanbevelingen van de commissie Van Aartsen is er een Interbestuurlijke programma VTH (IBP VTH) opgestart met daarbij behorende financiering. Voor 2023 heeft dit programma beslag gelegd op onze medewerkers. Het vervangen van deze medewerkers door de flexibele schil bleek moeilijk gezien de huidige arbeidsmarkt. Dit tezamen heeft geleid tot een onderbesteding op dit programma. Dit betekent niet dat er geen resultaat is geboekt maar wel dat de daarmee gemoeide uren en kosten ten laste zijn gebracht van het IBP VTH.

Omgevingswet (kennisontwikkeling)

Na vijf keer te zijn uitgesteld is op 1 januari 2024 de Omgevingswet definitief in werking getreden. We hebben ons al sinds de Eerste Kamer in 2016 met de wet instemde, op de nieuwe wetgeving kunnen voorbereiden. Dit had als voordeel dat we enorm veel kennis hebben opgedaan en door middel van casussen de systemen (waaronder het DSO) uitgebreid hebben kunnen testen. Deze lange periode betekende echter ook dat een aantal medewerkers die opgeleid waren is inmiddels niet meer bij ons werkt en dat we extra opfriscursussen hebben moeten organiseren. Ook in 2023 hebben we een groot deel van de beschikbare uren voor kennisontwikkeling besteed aan de voorbereiding op de Omgevingswet, vaak in samenwerking met de andere vier omgevingsdiensten in de regio.

Gemeenschappelijke regeling

Voor het bestuur werken we aan het actualiseren van de gemeenschappelijke regeling. Dit is nodig omdat de Wet gemeenschappelijke Regelingen is gewijzigd. De wijzigingen in de wet hebben als doel de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraden en Provinciale Staten in relatie tot gemeenschappelijke regelingen te versterken. Dit lange traject is vorig jaar opgestart en moet op 1 juli 2024 afgerond zijn.

Visitatie

Op 22 en 23 november is onze dienst bezocht door de visitatiecommissie. Dit tweejaarlijks onderzoek wordt gedaan door een commissie bestaande uit collega's van andere omgevingsdiensten uit heel Nederland en heeft als doel het lerend vermogen te ontwikkelen. In de conceptbrief aan het management worden onder andere als sterke punten de financieel gezonde situatie van de dienst en de voortvarende doorkanteling

genoemd. Ook de kwaliteit van de dagelijkse werkzaamheden en onze cultuur van loyaliteit is opgevallen. Als aanbeveling wordt de ontwikkeling van de langetermijnvisie genoemd, een onderwerp waar we al voor het bezoek van de commissie mee aan de slag waren gegaan en wat inderdaad een hoge prioriteit heeft.

Programma “IM in control”

Het programma IM in control hebben we afgelopen jaar zeer succesvol afgerond (zie 4.5.2. Informatisering en automatisering).

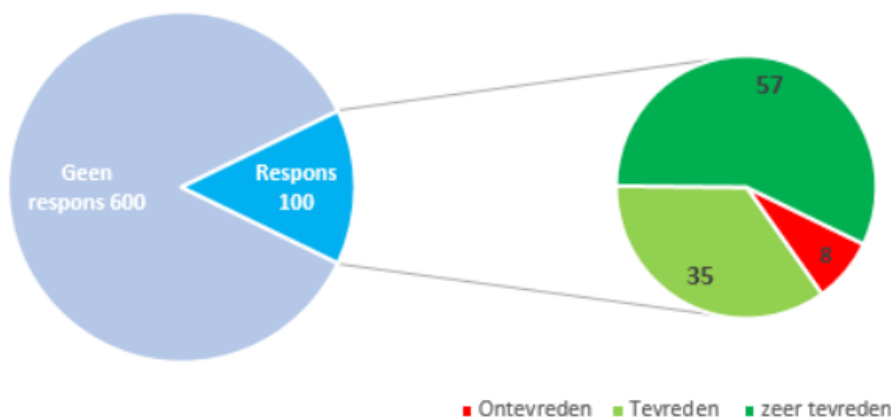
Doorkanteling

Het hoofddoel van de organisatiedoorkanteling in 2023 was het versterken van de aandacht voor onze medewerkers. De herstructurering in teams bevordert kortere communicatielijnen en vergroot de betrokkenheid, waarop de reacties tot nu toe zeer positief zijn. Deze nieuwe opzet is tevens gericht op de toekomst, met als doel zowel bestaand als nieuw personeel beter te boeien en te binden. Het is een van onze strategieën om effectief om te gaan met de krapte op de arbeidsmarkt.

2.7. KLANTTEVREDENHEID

In 2023 heeft de dienst de klanttevredenheid gemeten van afgeronde producten binnen de programma's. Dit is uitgevoerd met het uitsturen van korte enquêtes. De contactpersoon van een zaak kon op de vragen over het product antwoorden met de mogelijkheden 'zeer tevreden', 'tevreden' of 'ontevreden'.

Resultaat tevredenheidsonderzoek

Resultaten

In 2023 zijn in totaal 700 enquêtes verstuurd waarbij 14% gereageerd heeft. Uit ervaring weten we dat tevreden contactpersonen vaak niet reageren omdat zij geen bijzonderheden te melden hebben. Van de respondenten in 2023 was 92% tevreden en zeer tevreden. Dit is zo goed als gelijk aan de resultaten in 2022. 8% gaf aan ontevreden te zijn.

3. Realisatie per deelnemer 2023 in uren

De tabel hieronder laat per deelnemer de realisatie van de uren zien.

Oprachtgever	Begroot 2023	Werkplan 2023	Offertes 2023	Actueel Werkplan 2023	Realisatie 2023	Euro Uren Realisatie	Materieel Realisatie	Euro Totaal Realisatie	Verschil t.o.v. Werkplan	Verschil t.o.v. Werkplan %
Hillegom	7.738	7.772		7.772	8.062	€ 785.613	-€ 2.077	€ 783.536	290	104%
Kaag en Braassem	10.797	10.949	25	10.974	11.919	€ 1.161.491	€ 16.961	€ 1.178.452	945	109%
Katwijk	6.403	7.419	0	7.419	7.402	€ 721.322	€ 4.891	€ 726.213	-17	100%
Leiden	32.475	32.279		32.279	28.862	€ 2.812.648	€ 32.534	€ 2.845.182	-3.417	89%
Leiderdorp	5.512	5.665	0	5.665	5.617	€ 547.360	€ 5.691	€ 553.051	-48	99%
Lisse	7.068	7.068	0	7.068	7.432	€ 724.208	€ 5.935	€ 730.142	364	105%
Nieuwkoop	11.015	11.015	44	11.059	11.079	€ 1.079.688	€ 11.295	€ 1.090.982	21	100%
Noordwijk	48.667	48.639		48.639	46.160	€ 4.498.278	€ 249.199	€ 4.747.477	-2.479	95%
Oegstgeest	5.521	5.539	176	5.715	5.774	€ 562.690	€ 5.948	€ 568.638	60	101%
PZH	25.632	25.615	0	25.615	24.919	€ 2.428.345	€ 85.652	€ 2.513.998	-696	97%
Teylingen	9.504	9.506	0	9.506	10.638	€ 1.036.691	€ 9.994	€ 1.046.685	1.132	112%
Voorschoten	3.153	3.341	0	3.341	3.873	€ 377.464	€ 4.417	€ 381.880	533	116%
Zoeterwoude	6.519	6.329	0	6.329	5.220	€ 508.691	€ 142.368	€ 651.059	-1.108	82%
Total	180.004	181.133	245	181.377	176.957	€ 17.244.488	€ 572.807	€ 17.817.295	-4.420	98%

In de bestuurlijke rapportage werd verwacht dat de begrote werkzaamheden niet volledig konden worden uitgevoerd vanwege personeelstekort. Uiteindelijk is 98% gerealiseerd, waarover opdrachtgevers zijn geïnformeerd en akkoord hebben gegeven. Meer details over de programmabesteding zijn te vinden in hoofdstuk 2. De afrekening met de deelnemers volgt de afspraken in de nota Planning en Control van de dienst (zie bijlage C voor toelichting op de eindafrekening). De programmarekening biedt beknopt de financiële verantwoording van het gerealiseerde beleid van de omgevingsdienst (zie hoofdstuk 5.4 Programmarekening).

4. Paragrafen

4.1. LOKALE HEFFINGEN

De dienst heeft niet als taak lokale heffingen op te leggen. Deze taak ligt bij de deelnemende gemeenten.

4.2. WEERSTANDSVERMOGEN

Het weerstandsvermogen geeft aan in welke mate de dienst in staat is tegenvallers/risico's op te vangen.

4.2.1. Vrije ruimte in de algemene reserve

Zoals vastgesteld in de nota Planning & Control dient de algemene reserve maximaal 5% van de omzet te bedragen. Met de algemene reserve (voor bestemming) kunnen de geïnventariseerde risico's gedekt worden.

Maximale omvang algemene reserve 2023

Bepaling omzet weerstandsvermogen (in euro's)			
Omzet 2023	Norm weerstandsvermogen	Maximale omvang algemene reserve	Algemene reserve 2023
€ 20.738.897	5%	€ 1.036.945	€ 1.453.300

Vrije ruimte algemene reserve 2023

Bepaling vrije ruimte algemene reserve (in euro's)	
Algemene reserve 31-12-2023	2.206.191
Risico impact	€ -750.000
Vrije ruimte algemene reserve	1.456.191

4.2.2. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de tabel hieronder worden alle risico's volledig geïnventariseerd, de verwachte omvang wordt ingeschat met beheersmaatregelen in overweging. Financiële impact wordt bepaald volgens de regels in de nota weerstandsvermogen en risicomangement, wat resulteert in de benodigde omvang van de algemene reserve. Beheersmaatregelen met een structureel effect zijn meegenomen in de financiële impact van de risico's, per risico staat de gekozen aanpak en het (structurele) effect vermeld. De bedragen zijn onderdeel van de eerdere risico-impactbepaling.

Risico (x €1.000)	Beheersmaatregel	Risico	klasse	Impact
S1. Prijzontwikkelingen niet gecompenseerd in de indexatie.	Accepteren: Bij de vaststelling wordt het indexcijfer van de commissie Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen gebruikt, definitief vastgesteld door het Algemeen Bestuur in de kadernota.	€ 0	75%	€ 0
S2. Dwangsom bij te late beslissing (Wet dwangsom en beroep)	Accepteren: Termijnen om te beslissen worden nauwlettend bewaakt.	€ 0	5%	€ 0
S3. Risico's die voortvloeien uit rechtsgedingen als gevolg van handelen.	Overdragen: Hiervoor is een standaard rechtsbijstands- en aansprakelijkheidsverzekering afgesloten.	€ 0	5%	€ 0
S4. Heeft de organisatie voldoende kritische massa om haar (wettelijke) taken te kunnen uitvoeren (robuustheid).	Verminderen: De dienst werft actief op de arbeidsmarkt via "Werken in het Westen" en digitale kanalen. De samenwerking "Betere Wereldbaan" bevordert de samenwerking tussen de vijf omgevingsdiensten.	€ 700	50%	€ 350

Risico (x €1.000)	Beheersmaatregel	Risico	klasse	Impact
I5. De implementatie van de omgevingsdienst is voltooid. We gaan ontdekken hoe hoog de risico's zijn.	Accepteren: In samenspraak met onze partners evalueren we de implementatie en waar nodig sturen we bij.	€ 200	25%	€ 50
S6. De dienst heeft te maken met een stuwmeer niet opgenomen verlofuren.	Verminderen: De organisatie stuurt op het verminderen van de stuwmeren op een verantwoordelijke manier.	€ 400	75%	€ 300
S7. Ondanks de steeds toenemende automatiseringsgraad, ook in het kader van de diverse regelgevingen is het de vraag of de dienst in staat is om dit te realiseren. (Informatiseringskosten)	Verminderen: Hoewel het huidige informatiseringsproject is afgerond, moeten we ons blijven aanpassen aan voortdurende veranderingen om de efficiëntie, effectiviteit en veiligheid van onze informatiesystemen te waarborgen en toekomstige uitdagingen en kansen te anticiperen.	€ 500	10%	€ 50
I8. In Noordwijk wordt onderzocht of de dienst haar bouwtaken terugneemt, wat risico's met zich meebrengt.	Overdragen: De nota Planning & Control voorziet in de situatie dat een deelnemer zijn takenpakket wilt terugnemen. Zij zullen dan frictiekosten dienen te betalen aan de dienst van 5x het aantal uren * geldend uurtarief.	€ 0	75%	€ 0
Totaal risico impact				€ 750

- I = Incidenteel en S= structureel

De financiële impact van risico's wordt berekend op basis van verwachte omvang, kans en zekerheidsfactor, volgens de risicomatrix in de nota weerstandsvermogen met vastgestelde grenzen.

4.2.3. Financiële kengetallen

Artikel 11 van het BBV bepaalt dat de vijf financiële kengetallen opgenomen moeten worden. Dit zijn kengetallen voor de netto schuldquote, solvabiliteitsratio, structurele exploitatieruimte, grondexploitatie en belastingcapaciteit. De laatste twee zijn voor de dienst niet van toepassing.

Verloop kental	Rekening 2022	Begroting 2023	Realisatie 2023
Netto schuldquote	-7%	-6%	-10%
Solvabiliteitsratio	13%	22%	15%
Structurele exploitatieruimte	4%	1%	-6%

Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft de verhouding weer van de schuldenlast van de dienst ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. De realisatie laat een ander beeld zien dan begroot. De eigen middelen zijn door het toevoegen van het exploitatieresultaat (voor bestemming) hoger dan begroot.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft de verhouding weer van het eigen vermogen ten opzichte van de totale passiva. Bovendien geeft het aan in welke mate de dienst het eigen vermogen kan inzetten voor de dekking van de schulden, oftewel in hoeverre de dienst in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Onder het eigen vermogen verstaan we de algemene reserve en de overige bestemmingsreserves. Het eigen vermogen (voor bestemming) van de dienst is mede door het positieve exploitatieresultaat hoger dan begroot. Dit betekent dat de dienst meer middelen beschikbaar heeft om de eventuele schulden te voldoen.

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte toont of de vaste inkomsten genoeg zijn om de vaste uitgaven te dekken. Het geeft de financiële ruimte weer door de vaste inkomsten naast de vaste uitgaven te leggen en dit te vergelijken met het totaal van de inkomsten. Dit jaar waren de uitgaven hoger dan de inkomsten (mede door een achterblijvende productie). Echter, door geld uit de bestemmingsreserve te halen en door incidentele inkomsten, zoals rente, hebben we dit verschil kunnen opvangen.

4.3. ONDERHOUD KAPITAALGOEDEREN

De paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen bevat volgens het BBV in elk geval wegen, riolering, water, groen en gebouwen. Voor de dienst zijn geen van deze onderdelen van toepassing.

4.4. FINANCIERING

De dienst is als uitvoeringsinstantie van een Gemeenschappelijke Regeling, volgens de Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet FIDO), verplicht een financieringsparagraaf op te nemen. Hierin beschrijven we de ontwikkelingen rond de kasgeldlimiet, de ontwikkelingen wat betreft de rente- en risiconorm, de verwachte toe- en/of afname van geldleningen of uitzettingen en het beleid en de uitvoering van de treasury.

Enkele deelnemers gaven extra opdrachten gedurende het jaar, maar de dienst heeft de voorschotten niet aangepast. Hierdoor verschillen het resultaat en het te betalen/ontvangen bedrag nog van de betaalde voorschotten.

Rentevisie

De dienst heeft geen leningen lopen.

Koersrisico

Koersrisico is de kans dat de financiële activa van de organisatie in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen. De dienst bezit geen derivaten en van koersrisico is daarom geen sprake.

Valutarisico

Valutarisico is bij de dienst uitgesloten omdat de dienst niet beschikt over, of aanspraken heeft in vreemde valuta.

Rente- en risiconorm

De dienst heeft geen schulden. Er is geen sprake van een mogelijk renterisico.

Liquiditeitenplanning

Omdat de dienst met voorschotnota's werkt, waarbij rekening is gehouden met ons uitgavenpatroon, is het minder noodzakelijk een liquiditeitenplanning op te stellen. De dienst werkt aan een liquiditeitsdashboard.

Financieringsrisico's

Omdat de deelnemende gemeenten gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het financiële beleid van de dienst en zich verplicht hebben de tekorten in zijn geheel gezamenlijk te dragen, zijn er geen financieringsrisico's.

Kasgeldlimiet

Jaarlijks bepaalt het ministerie de kasgeldlimiet voor gemeenten, dat 8,2% van hun begroting bedraagt. De toegestane kasgeldlimiet is € 1.849.548. Deze limiet mag gedurende het begrotingsjaar niet worden overschreden. Bij structurele overschrijding moet kortlopende schuld worden omgezet in langlopende schuld.

Overzicht Kasgeldlimiet	Bedragen in euro's			
	1 ^e kwartaal	2 ^e kwartaal	3 ^e kwartaal	4 ^e kwartaal
Toegestane kasgeldlimiet				
Omvang begroting	22.555.464	22.555.464	22.555.464	22.555.464
In procenten van de grondslag	8,20%	8,20%	8,20%	8,20%
In bedrag	1.849.548	1.849.548	1.849.548	1.849.548
Omvang vlottende korte schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar	12.270.515	12.775.822	13.051.965	14.159.840
Schuld in rekening courant	0	0	0	0
Gestorte gelden door derden < 1 jaar-	0	0	0	0
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld	0	0	0	0
	12.270.515	12.775.822	13.051.965	14.159.840
Vlottende middelen				
Contante gelden in kas	-	-	-	-
Tegoeden in rekening courant	12.932.924	13.088.787	17.358.940	14.949.365
Overige uitstaande gelden < 1 jaar	962.840	869.875	320.404	1.118.121
	13.895.763	13.958.662	17.679.343	16.067.486
Toets kasgeldlimiet				
Toegestane kasgeldlimiet	1.849.548	1.849.548	1.849.548	1.849.548
Totaal netto vlottende middelen	-1.625.248	-1.182.840	-4.627.379	-1.907.646
Ruimte(+) / Overschrijding (-)	3.474.796	3.032.388	6.476.927	3.757.194

4.5 PARAGRAAF WET OPEN OVERHEID

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden, ter vervanging van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob). Het voornaamste doel van de Woo is om overheidsinformatie toegankelijker, transparanter en gemakkelijker vindbaar te maken. Als gevolg hiervan heeft onze dienst een speciale pagina op haar website gecreëerd met informatie over de Woo: <https://www.odwh.nl/woo-verzoek/>.

Daarnaast willen we graag benadrukken dat onze dienst in 2023 23 Woo-verzoeken heeft ontvangen, waarbij alle verzoeken tijdig zijn afgehandeld.

4.5. BEDRIJFSVOERING

4.5.1 Personeel

In 2023 heeft de dienst nadrukkelijk ingezet op de mens binnen de organisatie. In het strategisch plan werd een doorkanteling van de organisatiestructuur voorgesteld, met als doel het personeel te blijven boeien en te binden. Twee kwartiermakers hebben de organisatieverandering begeleid wat geresulteerd heeft in een nieuwe organisatiestructuur met drie afdelingen waarin kleinere teams functioneren. Op 1 november is het traject afgerond met de benoeming van de afdelingshoofden en de teamleiders.

Aan FTE Personeelslasten	Aantal FTE Begroot	Aantal FTE realisatie	Vershil Aantal FTE
Salarissen en sociale lasten	144	139	-5
Inhuur flexibele schil	27	25	-2
Totaal	171	164	-7

HR in control

Het team HR werkte in 2023 aan een betere aansluiting op de wensen en behoeften vanuit de organisatie in de vorm van het programma *HR in Control*. Dit programmaplan bestaat uit elf projecten waaronder het actualiseren van een aantal regelingen zoals het Sociaal Statuut, maar ook voor het opzetten van onder andere een opleidingsprogramma en een het vitaliteitsprogramma. *HR in Control* loopt in 2024 nog door.

Leeftijdsopbouw

Eind 2022 was de gemiddelde leeftijd van de medewerkers 51 jaar, in 2023 daalde dit naar 48 jaar. Deze verjonging van de organisatie komt door pensionering in combinatie met de indiensttreding van een aantal jonge trainees.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim is in 2023 toegenomen tot 6,89%. Deze toename is voornamelijk het gevolg van enkele langdurige ziektegevallen. We ontwikkelen een programma duurzame inzetbaarheid, met onder andere als doel langdurig ziekteverzuim terug te dringen.

Team ServiceburO

Het ServiceburO is in 2023 een traject gestart om de kwaliteit van zaakregistratie en archivering te verbeteren. Dat leidt tot een verbetering van de kwaliteit en betere aansluiting op relevante wetgeving zoals de privacywetgeving en de Archiefwet.

4.5.2 Informatisering en automatisering

Het afgelopen jaar hebben we de effectiviteit van de eigen bedrijfsvoering en de dienstverlening aan onze deelnemers aanzienlijk verbeterd. Dit komt vooral door alle projecten uit het succesvolle programma *IM in control!* Hierdoor is de datakwaliteit en de informatiebeveiliging enorm gestegen en zijn we beter gaan samenwerken. Een belangrijke rol is weggelegd voor de 26 key-users die alle ontwikkelingen introduceren in hun teams en problemen signaleren en terugkoppelen. Ook de komende jaren blijven we op deze groep een beroep doen.

Belangrijkste ontwikkelingen

- De continue ontwikkeling van het Geoportaal zorgt voor steeds verdere verbetering en aanpassingen van de inhoudelijke processen en werkzaamheden.
- In 2023 zijn we een programma gestart voor alle medewerkers om bewustwording te creëren voor de gevaren van cybercriminaliteit en het belang van informatie- en privacybescherming.
- Power Browser maakt het mogelijk om veel meer informatie op te zoeken door het koppelen van verschillende systemen. De data kunnen inmiddels ook geautomatiseerd worden, geüpdatet en gedeeld, waardoor bijvoorbeeld data gedreven toezicht mogelijk is.

Programma “IM in control”

Het programma “IM in control” kan als een onverdeeld succes worden beschouwd. Nagenoeg alle punten en doelstellingen zijn behaald en hebben de dienst verder gebracht in haar ambitie om als een efficiënte en gedegen dienstverlener de omgeving en haar opdrachtgevers te kunnen bedienen.

Ondanks het succes van het programma, moet worden erkend dat het eerder een inhaalslag betrof. Momenteel beschikt de dienst over een team en een informatiesysteem dat voldoet aan de actuele standaarden. Echter geldt met name in deze tak van sport het adagium stil staan is achteruit gaan. Innovatie en ontwikkeling zijn daarom niet zaken die de dienst na afsluiting van dit programma in de koelkast zal zetten maar juist zal aanjagen

4.5.3 Planning & Control

Het afgelopen jaar hebben we gewerkt aan de nieuwe regelgeving rondom de rechtmatigheidsverantwoording. Met de nieuwe regels oefenen we meer interne controle uit en zorgen we voor een kritische beoordeling van ons eigen inkoopbeleid. We hebben opleidingen gevolgd en extra personeel aangenomen om de Verbijzonderde Interne Controle (VIC) uit te kunnen voeren vanaf 2024.

Inkoop en aanbesteding

In 2023 hebben we substantieel kunnen besparen door meer samen te werken met andere omgevingsdiensten bij inkoop en aanbesteding. Door kennisoverdracht kunnen we bijvoorbeeld professioneler inkopen. Bovendien profiteren we van landelijke korting op telefonie en Microsoftlicenties door aan te haken bij de raamcontracten van de VNG.

Zaakschrijven

In mei hebben we het zaakschrijven voor het primair proces in Powerbrowser geactiveerd. Dit zorgde voor een verschuiving van interne rapportages. Omdat het nu duidelijk is welke uren declarabel zijn en welke niet, kunnen we betere tussentijdse rapportages maken

4.5.4 Communicatie

De teams Communicatie en Bestuur zijn samengevoegd om een nauwere verbinding tussen het bestuur en interne/externe communicatie te bevorderen. In deze herstructurering zijn we gestart met het formuleren van een communicatievisie die meer aansluit bij de huidige ontwikkelingen van de dienst.

Externe communicatie

Er waren afgelopen jaar twee grote calamiteiten in de regio; een treinongeval bij Voorschoten en een grote brand op het bedrijventerrein in Ter Aar. De communicatie rond het treinongeval is door de veiligheidsregio opgepakt, maar de persvragen over de brand kwamen bij ons binnen. Er is afgesproken dat externe communicatie altijd via Team C&B moet verlopen. Het programma Nieuwsuur stelde in de uitzending van 12 september vragen over belangenverstremming bij Klimaatroute. Naar aanleiding van de uitzending hebben we onze onafhankelijkheidseis opgeschroefd.

Arbeidsmarktcommunicatie

De vijf omgevingsdiensten in Zuid-Holland werken al een paar jaar samen, onder andere aan arbeidsmarktcommunicatie onder de naam De Betere Wereldbaan. Elke maand is er overleg over diverse projecten, bijvoorbeeld over de voorbereiding van de carrièrebeurs waar we gezamenlijk staan. Op de agenda voor 2024 staan onder andere het verbeteren van onze gezamenlijke website en het uitbreiden van de campagne, zowel intern als extern.

Langetermijnstrategie

Tijdens verschillende visiedagen konden alle medewerkers, ambtelijke vertegenwoordigers van onze deelnemers en bestuurders hun visie op de organisatie geven. Deze input zal onder andere worden gebruikt om de nieuwe strategische visie 2024 - 2035 vast te stellen.

4.6. STAAT VAN INVESTERINGEN

Omschrijving	Boekwaarde begin boekjaar 2023	Investerings boekjaar 2023	Desinvesterings boekjaar 2023	Afschrijvingen boekjaar 2023	Boekwaarde einde boekjaar 2023
Inventaris, inrichting en apparatuur	€ 309.356	€ 93.039	-€ 163.886	€ 39.383	€ 277.892
Verbouwingen	€ 327.445			-€ 38.696	€ 288.749
Total	€ 636.801	€ 93.039	-€ 163.886	€ 686	€ 566.640

Er is € 163.886 gedesinvesteerd in niet meer gebruikte vaste activa, met name in ICT-investeringen. Tegelijkertijd is er € 93.039 geïnvesteerd.

4.7 BEGROTINGSRECHTMATIGHEID

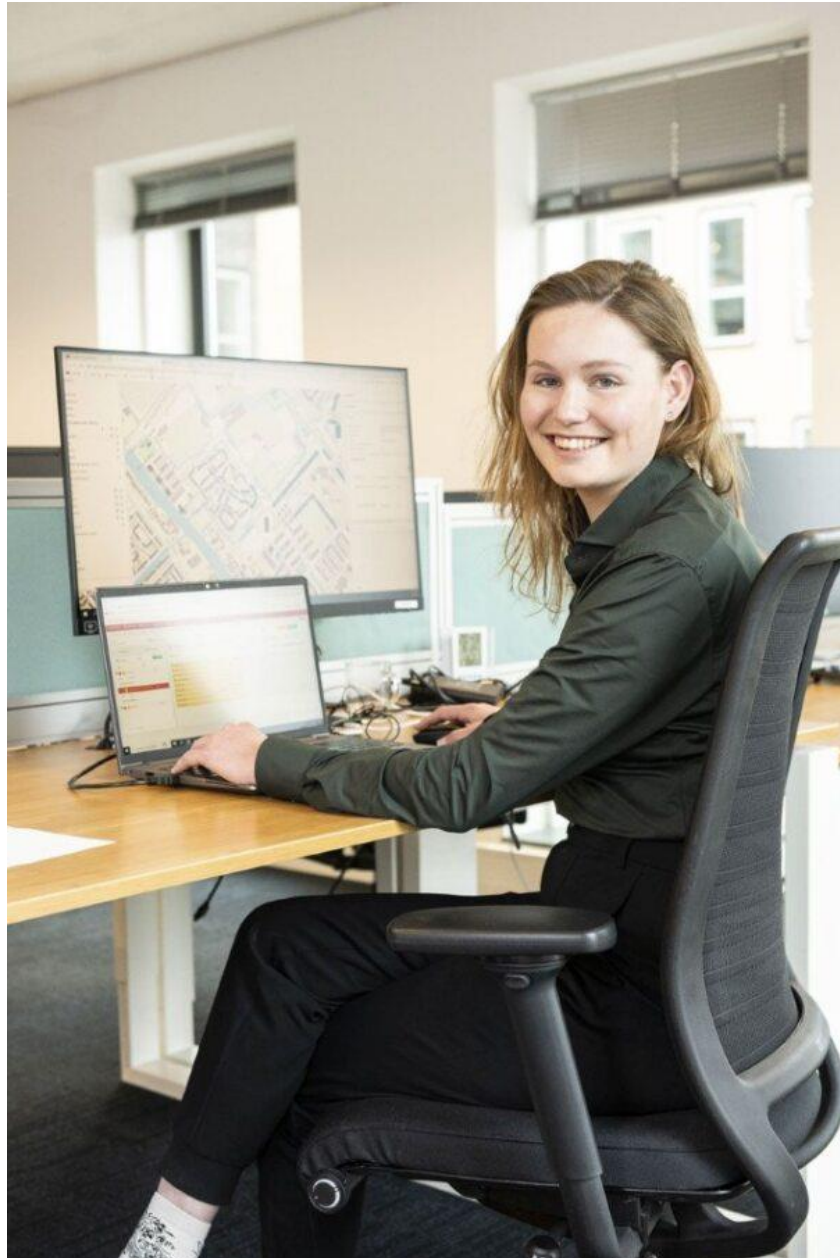
Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. In de toelichting op het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) wordt begrotingsrechtmatigheid omschreven als: 'Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, alsmede de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's (begrotingscriterium). In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, evenals het begrotingsjaar van belang zijn.'

Er zijn een aantal verschillende begrotingsoverschrijdingen te onderscheiden. Bij de toetsing van begrotingsafwijkingen kunnen, volgens de Commissie BBV, ten minste de volgende "soorten" begrotingsafwijkingen worden onderkend:

#	Beschrijving soort onrechtmatigheid	Telt mee voor het oordeel
1	Kostenoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten	Nee
2	Kostenoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen	Nee
3	Kostenoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn	Ja
4	Kostenoverschrijdingen die passen binnen het bestaande beleid, maar waarbij de accountant ondubbelzinnig vaststelt dat die ten onrechte niet tijdig zijn gesignaleerd	Ja
5	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor tegen beter weten in geen voorstel tot begrotingswijziging is ingediend	Ja
6	Kostenoverschrijdingen inzake activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt	Nee
	a Geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar	Ja
	b Geconstateerd na verantwoordingsjaar	Nee
7	Kostenoverschrijdingen op activeerbare activiteiten waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren	Nee
	a Jaar van investeren	Ja
	b Afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	Nee

De werkelijke lasten op programmaniveau mogen in principe de begrote lasten na de laatste begrotingswijziging niet overschrijden. Als er toch sprake is van een overschrijding, is het voor de beoordeling van de begrotingsrechtsmatigheid van belang om te onderzoeken in hoeverre deze overschrijding past binnen het beleid dat is geformuleerd door het algemeen bestuur en/of wordt gecompenseerd door hogere inkomsten die gerelateerd zijn aan de betreffende lasten.

JAARREKENING 2023

5. Jaarrekening 2023

5.1. BALANS PER 31 DECEMBER 2023

Hierna volgt de financiële verantwoording van het gerealiseerde beleid via de balans met toelichting.

Categorie Hoofd	Categorie	Omschrijving	Saldo Balans 2023	Saldo Balans 2022
Activa	Vaste Activa	Materiele vast activa met economisch nut	€ 566.640	€ 636.801
		Totaal	€ 566.640	€ 636.801
	Vlottende activa	Debiteuren	€ 337.360	€ 1.390.537
		Liquide middelen	€ 348.149	€ 378.632
		Overige vorderingen	€ 563.289	€ 878.976
		Overlopende activa	€ 220.879	€ 406.430
		Schatkistbankieren	€ 14.601.216	€ 11.588.336
		Totaal	€ 16.070.893	€ 14.642.911
	Totaal	€ 16.637.533	€ 15.279.712	
	Passiva	Vaste Passiva	Algemene reserve	-€ 2.206.191
Bestemmingsreserve			€ 0	-€ 304.464
Voorzieningen			-€ 291.618	-€ 181.817
Totaal			-€ 2.497.810	-€ 1.939.581
Vlottende passiva		Crediteuren	-€ 813.551	-€ 1.839.952
		Overige schulden	-€ 2.878.354	-€ 2.185.844
		Overlopende passiva	-€ 10.447.818	-€ 9.314.334
		Totaal	-€ 14.139.723	-€ 13.340.131
		Totaal	-€ 16.637.533	-€ 15.279.712
Totaal			€ 0	€ 0

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV): De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV), de financiële verordening en de nota Planning & Control 2020-2023. De toegepaste waarderingsgrondslagen voor de activa en passiva zijn ten opzichte van het voorgaande jaar ongewijzigd gebleven.

Materiële vaste activa: De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met afschrijvingen gebaseerd op de economische levensduur volgens artikel 64 van het BBV. De afschrijvingstermijn en methode zijn vastgesteld door het bestuur in de begroting 2015, waarbij zowel het BBV-beleid als de financiële verordening van de dienst worden gevolgd.

Vlottende activa: De vorderingen, overlopende activa en liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, verminderd met de noodzakelijk geachte voorzieningen, zoals bedoeld in artikel 63 van het BBV.

Vlottende passiva: De vlottende schulden en overlopende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde, zoals bedoeld in artikel 63 van het BBV.

Eigen vermogen: Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserve, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening van baten en lasten.

Voorzieningen: De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

5.2. TOELICHTING OP DE BALANS

Materiële vaste activa

Omschrijving	Omschrijving Specificatietabellen	Grootboekrekening	Saldo Balans 2023	Saldo Balans 2022
Materiële vast activa met economisch nut	Afschrijving inventaris, inrichting en apparatuur 3-10 jaar	Afschrijving apparatuur	-€ 67.651	-€ 62.123
		Afschrijving automatisering/ICT	-€ 612.526	-€ 673.998
		Afschrijving inventaris	-€ 290.068	-€ 277.460
		Total	-€ 979.617	-€ 1.019.000
	Afschrijving verbouwingen 10-15 jaar	Afschrijving verbouwingen	-€ 107.989	-€ 69.292
		Total	-€ 107.989	-€ 69.292
	Inventaris, inrichting en apparatuur 3-10 jaar	Apparatuur primair proces	€ 85.165	€ 85.165
		Automatisering/ICT	€ 799.680	€ 870.526
		Inventaris	€ 346.121	€ 346.121
		Overige investeringen	€ 26.543	€ 26.543
	Total	€ 1.257.509	€ 1.328.356	
	Verbouwingen 10-15 jaar	Verbouwingen	€ 396.737	€ 396.737
Total		€ 396.737	€ 396.737	
Total	Total	€ 566.640	€ 636.801	

Debiteuren

Er zijn in 2023 geen vorderingen wegens oninbaarheid op debiteuren afgeboekt.

Vlottende activa

Vorderingen op openbare lichamen

Omschrijving	Saldo Balans 2023	Saldo Balans 2022
DCMR Milieudienst Rijnmond	€ 1.150	€ 6.383
Gemeente Katwijk	€ 22.993	€ 0
Gemeente Noordwijk	€ 0	€ 1.203.280
Omgevingsdienst NL	€ 46.467	€ 0
Provincie Zuid-Holland	€ 13.653	€ 0
Totaal	€ 84.262	€ 1.209.662

Vorderingen op overige debiteuren

Omschrijving	Saldo Balans 2023	Saldo Balans 2022
Overige Debiteuren	€ 253.098	€ 180.875
Total	€ 253.098	€ 180.875

Vorderingen overige vorderingen

Omschrijving	Saldo Balans 2023	Saldo Balans 2022
Kruisposten	€ 2.895	€ 2.895
Nog te ontvangen	€ 559.882	€ 875.869
Tussenrekening VISA	€ 512	€ 211
Totaal	€ 563.289	€ 878.976

Specificatie nog te ontvangen

Omschrijving vordering	Saldo Balans 2023	Saldo Balans 2022
Aanvullende projecten divers	€ 0	€ 17.389
Aanvullende projecten Holland Rijnland	€ 52.411	€ 37.003
Aanvullende projecten Provincie	€ 0	€ 130.376
Bodeminformatiepunt	€ 1.406	€ 0
Hillegom	€ 3.815	€ 92.931
Kaag en Braassem	€ 92.452	€ 32.049
Katwijk	€ 21.873	€ 128.658
Leiden	€ 0	€ 14.695
Lisse	€ 18.377	€ 33.622
Noordwijk	€ 49.928	€ 217.476
Oegstgeest	€ 5.982	€ 0
Projecten ODNL	€ 13.814	€ 23.395
Rente	€ 164.720	€ 35.472
Teylingen	€ 95.911	€ 74.447
Voorschoten	€ 37.244	€ 18.446
Wassenaar	€ 1.949	€ 0
Zoeterwoude	€ 0	€ 19.910
Total	€ 559.882	€ 875.869

Schatkistbankieren

Omschrijving	Grootboekrekening	Saldo Balans 2023	Saldo Balans 2022
Schatkistbankieren	Bank BNG schat 28.67.05.958	€ 14.601.216	€ 11.588.336
	Totaal	€ 14.601.216	€ 11.588.336

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)

		Verslagjaar 2023			
(1)	Drempelbedrag	1.000	1.000	1.000	1.000
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	217	199	221	207
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	783	801	779	793
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	22.555			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	22.555			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000	Drempelbedrag	1.000			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	19.521	18.150	20.313	19.028
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	217	199	221	207

De drempel voor gemeenschappelijke regelingen met een begrotingstotaal tot € 500 miljoen voor het verplicht schatkistbankieren bedraagt 2% van het begrotingstotaal met een minimum van € 1 miljoen.

Liquide middelen

Omschrijving	Grootboekrekening	Saldo Balans 2023	Saldo Balans 2022
Liquide middelen	Bank BNG 28.50.93.444	€ 219.049	€ 249.327
	Bank BNG 28.51.80.940	€ 129.164	€ 129.164
	Bank VISA	-€ 112	-€ 106
	Kas	€ 47	€ 247
	Total	€ 348.149	€ 378.632
Total		€ 348.149	€ 378.632

Overlopende activa

Overlopende activa betreffen uitgaven voor 2024 waarvan de facturen eind 2023 zijn ontvangen.

Overlopende activa	Saldo Balans 2023	Saldo Balans 2022
Gemeente Teylingen stil wegdek Herenweg, Sweilandstraat Warmond		€ 124.893
Gemeente Teylingen wegdek HOV Teylingen, deel Sassenheim		€ 25.130
Huur	€ 135.809	€ 126.234
ICT-lasten	€ 73.216	€ 76.245
Meerjarenplan communicatie kosten	€ 600	€ 13.155
Opleidingskosten	€ 485	€ 4.220
Overig	€ 8.791	€ 6.349
Verzekeringen	€ 1.979	€ 30.206
Total	€ 220.879	€ 406.430

Passiva

Eigen vermogen

Eigen vermogen (in euro's)	31-12-2023	Toevoegingen 2023	Onttrekkingen 2023	31-12-2022 na bestemming	31-12-2022 voor bestemming
Algemene reserve	2.206.191	752.891	0	1.453.300	1.757.764
Algemene reserve	1.453.300	0	0	1.453.300	1.385.007
Exploitatieresultaat	752.891	752.891	0	0	372.757
ODWH bestemmingsreserves	0	0	304.464	304.464	0
- Reserve IM in Control	0	0	304.464	304.464	0
Eindsaldo boekjaar	2.206.191	752.891	304.464	1.757.764	1.757.764

Het exploitatieresultaat voor 2023 is € 752.891 (zie 5.4. Programmarekening). In de nota Planning & Control is bepaald dat het exploitatieresultaat gestort kan worden in de algemene reserve wanneer het maximale weerstandsvermogen nog niet bereikt is. De algemene reserve stijgt in 2023 van € 1.453.300 naar € 2.206.191. Het maximum van de algemene reserve mag in 2023 maximaal € 1.036.945 bedragen. Dit bedrag is gebaseerd op 5% van de omzet van het betreffende jaar, zoals is vastgesteld in de nota Planning en Control 2020-2023.

Het exploitatieresultaat 2023 bedraagt € 752.891 positief. Dit is na verwerking van de volgende mutaties in de reserves:

- Onttrekking aan de bestemmingsreserve met betrekking tot informatiemanagement (IM) in control van € 304.464. Deze bestemmingsreserve is per eind 2023 volledig vrijgevallen.
- Het resultaat is voor nu voorlopig toegevoegd aan de algemene reserve van de dienst. Deze zal na besluitvorming in het algemeen bestuur waar nodig gecorrigeerd worden (zie 5.4.1. Exploitatieresultaat en 5.4.2. Vormen van een bestemmingsreserve).

Voorzieningen

Omschrijving	Grootboekrekening	Saldo Balans 2023	Saldo Balans 2022
Voorzieningen	Voorzieningen	-€ 291.618	-€ 181.817
	Totaal	-€ 291.618	-€ 181.817

- De voorziening aanvulling WW is € 39.618 en wordt maandelijks via de salarissen volgens de wet regeling aanvullende voorzieningen bij werkloosheid toegevoegd.
- In het kader van de spaarverlofregeling bedraagt het actuele saldo van actieve gebruikers circa €98.000. Voor de overige medewerkers is het bovenwettelijk verlof dat de cao-grens van 50,4 uur overschrijdt meegenomen, wat resulteert in €154.000. Met een bestaande voorziening van €150.000, is een aanvullende dotatie van €102.000 noodzakelijk. Hoewel we inzicht hebben in de omvang, blijft het tijdstip van opname onvoorspelbaar.

Overige schulden

Omschrijving	Omschrijving Specificatietabellen	Saldo Balans 2023	Saldo Balans 2022
Overige schulden	BTW aangifte	-€ 421.091	-€ 314.152
	Dwangsommen	-€ 240.430	-€ 174.270
	Nog te betalen posten	-€ 1.469.241	-€ 1.695.014
	Salarissen en sociale lasten	-€ 747.592	-€ 2.408
	Totaal	-€ 2.878.354	-€ 2.185.844
Totaal		-€ 2.878.354	-€ 2.185.844

Nog te betalen posten

Omschrijving	Saldo 2023
Divers	-€ 47.579
Inhuur december	-€ 248.774
Katwijk	-€ 18.592
Leiden	-€ 394.261
Leiderdorp	-€ 26.045
Nieuwkoop	-€ 8.467
Noordwijk	-€ 438.934
Provincie Zuid Holland	-€ 189.538
Zoeterwoude	-€ 97.052
Total	-€ 1.469.241

Overlopende passiva

Omschrijving	Grootboekrekening	Saldo Balans 2023	Saldo Balans 2022
Overlopende passiva	Vooruit ontvangen bijdragen overige overheid	-€ 10.233.272	-€ 9.082.824
	Vooruitontvangen deelnemersbijdragen	-€ 214.547	-€ 231.511
	Totaal	-€ 10.447.818	-€ 9.314.334
Totaal		-€ 10.447.818	-€ 9.314.334

Specificatie Vooruitontvangen bijdragen overheid

Overlopende passiva	Saldo Balans 2023	Saldo Balans 2022
Afkoop tarief Provincie	-€ 207.987	-€ 231.511
Beheer Noodvoort	-€ 24.633	-€ 29.118
Bloemrijke oevers	-€ 1.974	-€ 1.974
BSV subsidies (gevelsanering)	-€ 7.755.608	-€ 7.162.871
ISV Bodem Teylingen	€ 0	-€ 218.578
Kop op Wijk Provinciale bijdrage	-€ 38.343	-€ 38.343
Regionaal geld wegverkeerslawaai restant ISV 2*	-€ 1.256.998	-€ 1.256.998
SP Projecten	-€ 550.276	€ 0
Specifieke uitkering Energiebesparing	-€ 307.243	-€ 204.562
Specifieke uitkering IBP VTH	-€ 304.757	-€ 170.380
Totaal	-€ 10.447.818	-€ 9.314.334

5.3. NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN

Voor de komende jaren heeft de dienst financiële verplichtingen aangegaan die niet zijn opgenomen in een balanspost. Hieronder worden de belangrijkste verplichtingen toegelicht, waarbij 'belangrijk' verwijst naar overeenkomsten met een totale contractwaarde van minimaal € 50.000.

Contractpartij	Aard van het contract	Startdatum	Einddatum	Bedrag per jaar
Leithon	Huur kantoorpand Vondellaan 55	01-06-2020	31-07-2037	€ 434.000
Van Mossel	Leaseauto's	19-03-2022	11-11-2026	€ 26.000
Detron	ICT-helpdesk en onderhoud en optimalisatie	15-12-2021	14-12-2029	€ 155.000
Genetics (Visma)	VTH-systeem	01-03-2019	31-03-2025	€ 140.000
Visma	Bodeminformatiesysteem gekoppeld aan VTH Systeem NAZCA	01-01-2024	31-03-2025	€ 50.000

5.4. PROGRAMMAREKENING

De programmarekening geeft beknopt de financiële verantwoording van het gerealiseerde beleid weer.

Categorie	Omschrijving	Omschrijving	Rekening 2022	Basisbegroting 2023	Begroot	Realisatie	Vershil	
Exploitatie	Lasten	Salarissen en sociale lasten	€ 11.725.730	€ 12.759.000	€ 13.320.880	€ 12.571.841	€ 749.039	
		Inhuur flexibele schil	€ 2.910.330	€ 1.742.000	€ 3.922.244	€ 3.038.345	€ 883.899	
		Overige personeelslasten	€ 518.765	€ 511.000	€ 607.380	€ 577.267	€ 30.113	
		Huren en overige huisvestingslasten	€ 502.669	€ 601.000	€ 683.500	€ 659.536	€ 23.964	
		Overige goederen en diensten	€ 1.533.801	€ 1.462.000	€ 1.758.460	€ 1.397.994	€ 360.466	
		Goederen en diensten primaire proces	€ 873.654	€ 849.000	€ 1.214.000	€ 886.458	€ 327.542	
		Subsidie lasten	€ 415.514	€ 725.000	€ 896.000	€ 995.829	-€ 99.829	
		Afschrijvingen	€ 152.215	€ 205.000	€ 153.000	€ 163.200	-€ 10.200	
		Total	€ 18.632.679	€ 18.854.000	€ 22.555.464	€ 20.290.469	€ 2.264.995	
		Baten	Bijdrage gemeenten/provincie	-€ 18.159.132	-€ 18.482.000	-€ 19.236.000	-€ 18.322.788	-€ 913.212
			Overige inkomsten	-€ 386.529	-€ 15.000	-€ 258.000	-€ 606.701	€ 348.701
			Subsidie baten	-€ 423.103	-€ 725.000	-€ 1.452.000	-€ 1.324.109	-€ 127.891
			Total	-€ 18.968.764	-€ 19.222.000	-€ 20.946.000	-€ 20.253.599	-€ 692.401
		Bijzondere baten/lasten	Bijzondere baten	-€ 38.136	€ 0	-€ 140.000	-€ 485.297	€ 345.297
Total	-€ 38.136		€ 0	-€ 140.000	-€ 485.297	€ 345.297		
Reserve	Reservemutaties	Toevoeging aan de reserves	€ 327.000	€ 368.000	€ 0	€ 0	€ 0	
		Onttrekking aan de reserves	-€ 325.536	€ 0	-€ 1.469.464	-€ 304.464	-€ 1.165.000	
		Total	€ 1.464	€ 368.000	-€ 1.469.464	-€ 304.464	-€ 1.165.000	
Total	€ 1.464	€ 368.000	-€ 1.469.464	-€ 304.464	-€ 1.165.000			
Resultaat voor bestemming		-€ 372.757	€ 0	€ 0	-€ 752.891	€ 752.891		

5.4.1. EXPLOITATIERESULTAAT

De jaarrekening volgt het BBV, de financiële verordening en de Nota Planning en Control 2020-2023. Kosten aan gemeenten zijn gebaseerd op werkelijke uren maal een vooraf bepaald uurtarief, met 5% weerstandsvermogen, en afschrijvingen zijn lineair op basis van de verwachte levensduur.

2023 was het jaar van de doorkanteling van de organisatie, de verdere voorbereiding voor de invoering van de Omgevingswet en de krapte op de arbeidsmarkt (zowel vaste krachten als inhuurkrachten). De krapte op de arbeidsmarkt leverde nadelen op, maar soms ook incidentele voordelen. Denk bijvoorbeeld aan minder inhuur, welke relatief duurder zijn dan onze vaste medewerkers. De dienst is in staat gebleken om 2023 ondanks eerder berichten af te sluiten met een positief resultaat van € 752.891. Dit positieve resultaat is te verklaren door het strak sturen van de organisatie op de financiële uitgaven, maar zeker ook door incidentele meevallers. Hieronder zullen wij toelichten wat er in 2023 heeft plaatsgevonden.

Toelichting op de lasten

De uitgaven onderschrijden de begroting, en de verschillen per kostencategorie worden hieronder toegelicht.

Personeelslasten

Omschrijving	Rekening 2022	Basisbegroting 2023	Begroot	Realisatie	Vershil
Salarissen en sociale lasten	€ 11.725.730	€ 12.759.000	€ 13.320.880	€ 12.571.841	€ 749.039
Inhuur flexibele schil	€ 2.910.330	€ 1.742.000	€ 3.922.244	€ 3.038.345	€ 883.899
Overige personeelslasten	€ 518.765	€ 511.000	€ 607.380	€ 577.267	€ 30.113
Totaal	€ 15.154.825	€ 15.012.000	€ 17.850.504	€ 16.187.453	€ 1.663.051

Personeelslasten toegelicht

De personeelslasten laten een onderschrijding van € 1.663.051 zien, voornamelijk door de volgende oorzaken:

Specificatie personeelslasten	Vershil
Niet ingevulde vacatures	€ 509.000
Medewerkers uit dienst	€ 240.600
Opleidingskosten	€ 48.000
Advieskosten	€ 60.000
Inhuur niet ingevuld	€ 633.900
Inhuur goedkoper dan begroot ingehuurd	€ 250.000
Dotatie verlofsparen en afkoop PZH	€ 78.449
Totaal	€ 1.663.051

Er dient te worden opgemerkt dat er minder kosten zijn gemaakt voor de krapte op de arbeidsmarkt maar ook dat er minder baten zijn ontvangen hierdoor. Deze zullen verklaard worden “toelichting op de baten”

Huur en overige huisvestingslasten

Omschrijving	Rekening 2022	Basisbegroting 2023	Begroot	Realisatie	Vershil
Gemeentelijke en Waterschaps Belastingen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 13.452	-€ 13.452
Huren	€ 314.246	€ 305.000	€ 346.500	€ 346.568	-€ 68
Onderhoudskosten	€ 959	€ 5.000	€ 5.500	€ 2.411	€ 3.089
Overige huisvestingskosten	€ 2.557	€ 26.000	€ 23.500	€ 3.068	€ 20.432
Schoonmaakkosten	€ 49.408	€ 56.000	€ 59.500	€ 54.774	€ 4.726
Servicekosten	€ 99.416	€ 150.000	€ 205.000	€ 203.617	€ 1.383
Verzekeringen	€ 36.084	€ 59.000	€ 43.500	€ 35.646	€ 7.854
Totaal	€ 502.669	€ 601.000	€ 683.500	€ 659.536	€ 23.964

In 2023 kregen we onverwachte gemeentelijke belastingaanslagen voor ons pand, die niet waren begroot. Daarentegen waren er enkele kleine meevallers in overige huisvestingslasten, zoals gunstige inkoop van goederen en voordelen in onze verzekeringsportefeuille.

Overige goederen en diensten

Omschrijving	Rekening 2022	Basisbegroting 2023	Begroot	Realisatie	Vershil
ICT Lasten	€ 1.160.800	€ 1.000.000	€ 1.273.460	€ 970.180	€ 303.280
Overige lasten	€ 373.001	€ 462.000	€ 485.000	€ 427.814	€ 57.186
Totaal	€ 1.533.801	€ 1.462.000	€ 1.758.460	€ 1.397.994	€ 360.466

Dit omvat het merendeel van de materiële uitgaven van de organisatie, zoals ICT-kosten en overige kosten. Dit is een eenmalige meevaller, die voornamelijk veroorzaakt werd door de Specifieke Uitkering IBP VTH. Enkele begrote kosten konden ten laste van deze subsidie worden gebracht. De overige kosten zijn onder andere autokosten, schoonmaakkosten en salarisadministratie.

Overige goederen en diensten primaire proces

Omschrijving	Rekening 2022	Basisbegroting 2023	Begroot	Realisatie	Vershil
Goederen en diensten primaire proces	€ 873.654	€ 849.000	€ 1.214.000	€ 886.458	€ 327.542
Totaal	€ 873.654	€ 849.000	€ 1.214.000	€ 886.458	€ 327.542

Deze projecten zijn in opdracht van de deelnemers uitgevoerd. Het verschil komt grotendeels door een onderbesteding bij provinciale opdrachten zoals Spoed- en nazorg en Briks. De materiële lasten voor de deelnemers zijn ook lager dan begroot, met name de projectkosten voor gemeenten en het materiële budget voor de provincie. Zie de eindrapportages van onze deelnemers voor specifieke details per deelnemer.

Subsidie Lasten

Omschrijving	Rekening 2022	Basisbegroting 2023	Begroot	Realisatie	Vershil
Subsidie lasten	€ 415.514	€ 725.000	€ 896.000	€ 995.829	-€ 99.829
Totaal	€ 415.514	€ 725.000	€ 896.000	€ 995.829	-€ 99.829

De subsidie-lasten zijn hoger dan begroot. De opbrengsten zijn opgenomen onder de post subsidies bij de baten.

Afschrijvingslasten

Omschrijving	Rekening 2022	Basisbegroting 2023	Begroot	Realisatie	Vershil
Afschrijvingskosten apparatuur prim.proces	€ 9.617	€ 25.000	€ 6.000	€ 6.607	-€ 607
Afschrijvingskosten automatisering/ICT	€ 91.922	€ 125.000	€ 88.500	€ 102.414	-€ 13.914
Afschrijvingskosten inventaris	€ 12.506	€ 20.000	€ 14.000	€ 12.608	€ 1.392
Afschrijvingskosten overig	€ 3.199	€ 0	€ 8.000	€ 3.954	€ 4.046
Afschrijvingskosten verbouwingen	€ 34.970	€ 35.000	€ 36.500	€ 37.617	-€ 1.117
Totaal	€ 152.215	€ 205.000	€ 153.000	€ 163.200	-€ 10.200

Deze post laat een lichte overschrijding zien. Deze overschrijding is veroorzaakt door het versneld vervangen van onze ICT hardware ten behoeve van de informatiebeveiliging in het kader van het programma "IM in control" en hogere regelgeving.

Toevoegingen aan de reserves

Omschrijving	Rekening 2022	Basisbegroting 2023	Begroot	Realisatie	Vershil
Toevoeging aan de reserves	€ 327.000	€ 368.000	€ 0	€ 0	€ 0
Totaal	€ 327.000	€ 368.000	€ 0	€ 0	€ 0

Toelichtingen op de baten

De werkelijke baten zijn lager dan begroot, en de verschillen per batencategorie worden hieronder toegelicht.

Bijdrage gemeenten/provincie

Omschrijving	Rekening 2022	Basisbegroting 2023	Begroot	Realisatie	Vershil
Bijdrage gemeenten/provincie	-€ 18.159.132	-€ 18.482.000	-€ 19.236.000	-€ 18.322.788	-€ 913.212
Totaal	-€ 18.159.132	-€ 18.482.000	-€ 19.236.000	-€ 18.322.788	-€ 913.212

De lagere inkomsten zijn het gevolg van minder gerealiseerde uren binnen diverse programma's. De posten salarissen, inhuur vacature, goederen en diensten primaire proces, bijdrage gemeenten/provincie en overige inkomsten zijn met elkaar verbonden, zoals eerder toegelicht in paragraaf 3.1 en bij de personeelslasten, waar sprake is van onderbesteding op het oorspronkelijk afgesproken werk.

Specificatie bijdragen

Omschrijving	Saldo Balans
Deelnemersbijdrage	-€ 18.290.810
Provincie Zuid-Holland	-€ 2.987.512
Gemeente Zoeterwoude	-€ 651.059
Gemeente Voorschoten	-€ 381.880
Gemeente Teylingen	-€ 1.046.685
Gemeente Oegstgeest	-€ 568.638
Gemeente Noordwijk	-€ 4.747.477
Gemeente Nieuwkoop	-€ 1.090.982
Gemeente Lisse	-€ 730.142
Gemeente Leiderdorp	-€ 553.051
Gemeente Leiden	-€ 2.845.182
Gemeente Katwijk	-€ 726.213
Gemeente Kaag en Braassem	-€ 1.178.452
Gemeente Hillegom	-€ 783.536
Aanvullende opdrachten deelnemers	-€ 31.979
Aanvullende opdrachten deelnemers	-€ 31.979
Totaal	-€ 18.322.788

Overige inkomsten

Omschrijving	Rekening 2022	Basisbegroting 2023	Begroot	Realisatie	Vershil
Overige inkomsten	-€ 386.529	-€ 15.000	-€ 258.000	-€ 606.701	€ 348.701
Totaal	-€ 386.529	-€ 15.000	-€ 258.000	-€ 606.701	€ 348.701

De overige inkomsten laat een incidentele overschrijding zien. We hebben diverse inkomsten verkregen door werkzaamheden uit te voeren voor aanvullende opdrachten.

Subsidie baten

Omschrijving	Rekening 2022	Basisbegroting 2023	Begroot	Realisatie	Vershil
Subsidie baten	-€ 423.103	-€ 725.000	-€ 1.452.000	-€ 1.324.109	-€ 127.891
Totaal	-€ 423.103	-€ 725.000	-€ 1.452.000	-€ 1.324.109	-€ 127.891

De subsidie-inkomsten zijn lager dan begroot. Subsidiebaten lijken hoger dan de subsidielasten, maar dit wordt beïnvloed door de interne doorboeking van uren, die drukken op de personeelslasten.

Rentebaten

De rente is in 2023 fors gestegen, aanvankelijk begroot op € 140.000. Uiteindelijk bedroegen de rente-inkomsten op 31 december 2023 € 485.297, wat resulteert in een extra voordeel van € 345.297.

Onttrekking aan reserves

Omschrijving	Rekening 2022	Basisbegroting 2023	Begroot	Realisatie	Vershil
Onttrekking aan de reserves	-€ 325.536	€ 0	-€ 1.469.464	-€ 304.464	-€ 1.165.000
Totaal	-€ 325.536	€ 0	-€ 1.469.464	-€ 304.464	-€ 1.165.000

- Het project IM in Control van € 304.464 is in 2023 besteed. Project is gereed en vrijval van 45.974 niet benut.
- Door onderbesteding in inhuur, formatie en CAO-effecten is een onttrekking uit de algemene reserve, zoals eerder gemeld in de bestuurlijke rapportage, niet nodig.

5.4.2. VORMEN VAN EEN BESTEMMINGSRESERVE

In 2023 heeft de dienst in het kader van het Interbestuurlijk Programma VTH (IBP VTH) een zelfscan uitgevoerd over de robuustheid van de dienst. Dit gebeurde op basis van zes KPI's. Met betrekking tot 2 KPI's heeft de dienst geconstateerd (nog) niet robuust te zijn. Dit betreft het opleidingsbudget en de innovatiekalender.

Opleidingsbudget

Om robuust te zijn zou de dienst te beschikken over een opleidingsbudget van 3% van de loonsom. Conform de afspraken met onze deelnemers hebben wij jaarlijks een opleidingsbudget van 1,8%. Om te kunnen voldoen aan deze KPI moet de dienst het opleidingsbudget voor 2024 verhogen. Omdat dit niet in de begroting voor 2024 is geregeld, wil de dienst hierin alsnog voorzien door het vormen van een bestemmingsreserve, met als bestemming Opleidingsbudget. In de begroting voor 2025 is dit budget van 3% structureel meegenomen. Voor 2024 gaat het om een (aanvullend) bedrag van € 167.000.

Innovatiebudget

Een andere KPI voor de robuustheid is het hebben van een innovatiekalender, met een bijbehorend innovatiebudget. Deze KPI is gesteld op 1% van de omzet. Uitgaande van de omzet genoemd in de begroting

voor 2024 gaat dit om een bedrag van € 216.000. Omdat dit bedrag niet in de begroting voor 2024 is geregeld wil de dienst hierin alsnog voorzien door het vormen van een bestemmingsreserve, met als bestemming Innovatiebudget.

Voor 2025 wordt dit bedrag structureel gevonden in de begroting voor 2025 door vrijval van middelen die tot en met 2024 zijn en worden aangewend voor de invoering van de Omgevingswet.

Gevolgen CAO 2023-2024

Eind 2023 is voor de jaren 2023 en 2024 een akkoord bereikt tussen de vakbonden en de werkgevers over de cao 2023-2024. Het voorstel is eind januari 2023 bekrachtigd door de leden en definitief vastgesteld. De begroting 2024 is op basis van de in de Kadernota 2024 opgenomen indexatie opgesteld. De werkelijke stijging van de cao is gemiddeld over het jaar hoger dan de in de Kadernota 2024 opgenomen indexatie. Binnen de exploitatie 2024 is er geen ruimte om deze extra kosten af te dekken; dit betekent dat er binnen de exploitatie 2024 een tekort ontstaat van circa € 80.000. De dienst wil hierin alsnog voorzien door het vormen van een bestemmingsreserve, met als bestemming Gevolgen cao 2023-2024. Voor 2025 wordt de dienst vanuit de indexatie opgesteld door de FKGRMH voldoende gecompenseerd voor de structurele gevolgen.

De dienst verzoekt het algemeen bestuur in te stemmen met totale bestemmingsreserve van € 463.000, zoals aangegeven in de volgende tabel.

Voorstel bestemmingsreserve	
Opleidingsbudget	€ 167.000
Innovatiebudget	€ 216.000
Gevolgen cao 23/24	€ 80.000
Totaal	€ 463.000

5.5. WET NORMERING TOPINKOMENS

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) van kracht (artikel 2.3 van de WNT). Deze verantwoording is gebaseerd op de geldende regelgeving voor de dienst: Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector. Voor topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geldt vanaf 1 januari 2021 een afwijkende normering gedurende de eerste 12 kalendermaanden, zowel voor opdrachtduur als uurtarief.

Bezoldiging topfunctionarissen

mevrouw M. Krul (Directeur) Datum in dienst 01-01-2018	2023	2022
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris?	Nee	Nee
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	129.677	123.204
Beloningen betaalbaar op termijn	21.638	22.013
<i>Subtotaal</i>	151.315	145.217
Individueel WNT-maximum	223.000	216.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	151.315	145.217
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Toezichthoudende topfunctionarissen

Naam topfunctionaris	Functie	
mevrouw Hoekstra	AB lid, wethouder Hillegom	1/1 - 31/12
heer De Jong	AB lid, wethouder Hillegom	1/1 - 31/12
mevrouw Peters-Adrian	AB lid, wethouder Kaag en Braassem	1/1 - 31/12
de heer D. Kistemaker	AB lid, wethouder Kaag en Braassem	1/1 - 31/12
de heer J.C. Knappe	DB en AB lid, wethouder Katwijk	1/1 - 31/12
de heer S. Spek	AB lid, wethouder Katwijk	1/1 - 31/12
De heer North	Voorzitter DB en AB, Wethouder Leiden	1/1 - 31/12
mevrouw Y.A. van Delft	AB lid, wethouder Leiden	1/1 - 31/12
de heer B. Vastenhouder	AB lid, wethouder Leiderdorp	1/1 - 15/11
mevrouw G. van Gaal	AB lid, wethouder Leiderdorp	15/11 - 31/12
de heer H. Romeijn	AB lid, wethouder Leiderdorp	1/1 - 31/12
mevrouw H. Austie-Ziengs	AB lid, wethouder Lisse	1/1 - 31/12
de heer C.P.M. van der Zwet	AB lid, wethouder Lisse	1/1 - 31/12
Mevrouw A. Ingwersen	DB en AB lid, wethouder Nieuwkoop	1/1 - 31/12
mevrouw I.R.J.G. de Ridder	AB lid, wethouder Nieuwkoop	1/1 - 31/12
de heer T. Alkemade	AB lid, Wethouder Noordwijk	1/1 - 28/11
de heer M. Kortleven	AB lid, Wethouder Noordwijk	28/11 - 31/12
de heer R. ter Hark	AB lid, Wethouder Noordwijk	1/1 - 31/12
de heer E. Bus	AB lid, wethouder Oegstgeest	1/1 - 31/12
de heer T.I.M. van Tongeren	AB lid, wethouder Oegstgeest	1/1 - 31/12
Mevrouw Hooij	AB lid, wethouder Teylingen	1/1 - 31/12
mevrouw E. Koek	AB lid, wethouder Teylingen	1/1 - 31/12
de heer C.J. van der Elst	AB lid, wethouder Voorschoten	1/1 - 31/12
de heer H. Schokker	AB lid, wethouder Voorschoten	11/05 - 31/12
de heer R.J.M. Zoetemelk	AB lid, wethouder Voorschoten	1/1 - 01/03
de heer M. Paardekooper	AB lid, wethouder Zoeterwoude	1/1 - 01/10
de heer P. Olthof	AB lid, wethouder Zoeterwoude	1/1 - 31/12
De heer M. Stolk	DB en AB lid, gedeputeerde PZH	1/1 - 31/12
Mevrouw J. Baljeu	AB lid, gedeputeerde PZH	1/1 - 01/09
mevrouw M.E. van Leeuwen	AB lid, gedeputeerde PZH	01/09 - 31/12

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen. Er zijn geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Rechtmatigheidsverantwoording

Verantwoordelijkheid dagelijks bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen. Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het dagelijks bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de algemeen bestuur vastgestelde kaders zoals de begroting en verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderinggrondslagen in de jaarrekening is het door de algemeen bestuur op 30 oktober 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het algemeen bestuur bepaald en bedraagt 1 % van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op € € 225.555.

Bevinding

Het dagelijks bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

Begrotingscriterium	
Overschrijding lasten programma's	€ 0
Overschrijding investeringsbudgetten (kredieten)	€ 0
Ongeautoriseerde reservemutaties	€ 0
Overschrijding van baten en/of onderschrijding van lasten en baten die niet tijdig tot een begrotingswijziging hebben geleid of te laat aan het algemeen bestuur zijn gemeld	€ 0
Totaal begrotingsonrechtmatigheden	€ 0
Totaal van de begrotingsonrechtmatigheden (van onderdeel 1 en 2) dat past binnen het vooraf vastgestelde beleid en daarmee vooraf als acceptabel is geduid vermelden en verwijzen naar dit vooraf vastgestelde beleid.	€ 0
Resterend saldo aan begrotingsonrechtmatigheden	€ 0
Voorwaardencriterium	
Inkopen ten onrechte niet Europees aanbesteed	€ 69.005
M&O criterium	
N.v.t.	€ 0
Totaal onrechtmatigheden	€ 69.005

ONDERTEKENING

Aldus vastgesteld door het algemeen bestuur van Omgevingsdienst West-Holland d.d. 8 juli 2024,

De voorzitter,

Directeur,

A. North

M.E. Krul-Seen

BIJLAGE A: SISA-BIJLAGE

Sisa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling Informatieverstrekking sisa - d.d. 07-02-2024								
Vereniging	Uitvoeringscode	Specifieke uitering Juridische grondslag Ontvanger	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	
lenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai Subsidieregeling sanering verkeerslawaai Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	<p>Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie</p> <p>Aard controle n.v.t. Indicator: E3/01</p>	<p>Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen</p> <p>Aard controle R Indicator: E3/02</p>	<p>Overige bestedingen (jaar T)</p> <p>Aard controle R Indicator: E3/03</p>	<p>Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt</p> <p>Aard controle R Indicator: E3/04</p>	<p>Correctie over besteding (v/m jaar T)</p> <p>Aard controle R Indicator: E3/05</p>	<p>Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen</p> <p>Aard controle R Indicator: E3/06</p>
			1 BSV/22/00006 € 25.130					
			2 BSV/22/00149 € 4.095					
			3 BSV/22/00187 € 0					
			4 BSV/22/00188 € 0					
			5 BSV/22/00207 € 0					
			6 BSV/22/00208 € 0					
			7 BSV/22/00247 € 31.500					
			8 BSV/22/00248 € 0					
			9 BSV/22/00260 € 0					
			10 BSV/22/00267 € 230.585					
			11 BSV/22/00289 € 9.600					
			12 BSV/22/00289 € 0					
			13 BSV/22/00303 € 0					
			14 BSV/22/00307 € 0					
			15 BSV/22/00348 € 328.721					
			16 BSV/23/00129 € 0					
			17 BSV/23/00178 € 0					
			18 BSV/23/00234 € 0					
			19 BSV/23/00259 € 27.975					
			20 BSV/23/00260 € 0					
			21 BSV/23/00261 € 28.725					
			22 BSV/23/00262 € 0					
			23 BSV/23/00283 € 28.800					
			24 BSV/23/00284 € 0					
			25 lenW/BSK-2016/208849 € 0					
			26 lenW/BSK-2016/261564 € 0					
			27 lenW/BSK-2019/163270 € 0					
			28 lenW/BSK-2019/180811 € 18.760					
			29 lenW/BSK-2019/216921 € 91.278					
			30 lenW/BSK-2019/217727 € 13.725					
			31 lenW/BSK-2019/238534 € 0					
			32 lenW/BSK-2019/286 € 0					
			33 lenW/BSK-2019/291 € 0					
			34 lenW/BSK-2019/6058 € 0					
			35 lenW/BSK-2020/149577 € 4.202					
			36 lenW/BSK-2020/167803 € 0					
			37 lenW/BSK-2020/2618 € 0					
			38 lenW/BSK-2021/109097 € 0					
			39 lenW/BSK-2021/164790 € 0					
			40 lenW/BSK-2021/17643 € 0					
			41 lenW/BSK-2021/205825 € 0					
			42 lenW/BSK-2021/344718 € 0					
			Kopie beschikingsnummer	Cumulatieve bestedingen ten laste van Rijksmiddelen (v/m jaar T)	Cumulatieve overige bestedingen (v/m jaar T)	Cumulatieve Kosten ProRail (v/m jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 6 van deze regeling ten laste van Rijksmiddelen	Correctie over besteding kosten ProRail (v/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)
			Aard controle n.v.t. Indicator: E3/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/08	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/09	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/10	Aard controle R Indicator: E3/11	Aard controle n.v.t. Indicator: E3/12
			1 BSV/22/00006 € 25.130					Nee
			2 BSV/22/00149 € 4.095					Ja
			3 BSV/22/00187 € 0					Nee
			4 BSV/22/00188 € 0					Nee
			5 BSV/22/00207 € 0					Nee
			6 BSV/22/00208 € 0					Nee
			7 BSV/22/00247 € 31.500					Ja
			8 BSV/22/00248 € 0					Nee
			9 BSV/22/00260 € 0					Nee
			10 BSV/22/00267 € 230.585					Ja
			11 BSV/22/00289 € 9.600					Ja
			12 BSV/22/00289 € 0					Nee
			13 BSV/22/00303 € 0					Nee
			14 BSV/22/00307 € 0					Nee
			15 BSV/22/00348 € 328.721					Nee
			16 BSV/23/00129 € 0					Nee
			17 BSV/23/00178 € 0					Nee
			18 BSV/23/00234 € 0					Nee
			19 BSV/23/00259 € 27.975					Ja
			20 BSV/23/00260 € 0					Nee
			21 BSV/23/00261 € 28.725					Ja
			22 BSV/23/00262 € 0					Nee
			23 BSV/23/00283 € 28.800					Ja
			24 BSV/23/00284 € 0					Nee
			25 lenW/BSK-2016/208849 € 0					Nee
			26 lenW/BSK-2016/261564 € 0					Ja
			27 lenW/BSK-2019/163270 € 0					Nee
			28 lenW/BSK-2019/180811 € 18.760					Ja
			29 lenW/BSK-2019/216921 € 91.278					Ja
			30 lenW/BSK-2019/217727 € 13.725					Nee
			31 lenW/BSK-2019/238534 € 0					Ja
			32 lenW/BSK-2019/286 € 0					Nee
			33 lenW/BSK-2019/291 € 0					Nee
			34 lenW/BSK-2019/6058 € 0					Nee
			35 lenW/BSK-2020/149577 € 6.133					Ja
			36 lenW/BSK-2020/167803 € 0					Nee
			37 lenW/BSK-2020/2618 € 0					Nee
			38 lenW/BSK-2021/109097 € 0					Nee
			39 lenW/BSK-2021/164790 € 0					Nee
			40 lenW/BSK-2021/17643 € 0					Nee
			41 lenW/BSK-2021/205825 € 0					Nee
			42 lenW/BSK-2021/344718 € 0					Nee

IenW	E83B	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	SISA tussen medeoverheden	Heronder per regel één provincie(code) of gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie of gemeente invullen	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	Project afgerond (Ja/Nee)
				Aard controle n.v.t. Indicator: E83B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E83B/02	Aard controle R Indicator: E83B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E83B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E83B/05
				1 030008 Provincie Zuid-Holland	Industriekade 14-18 Sassenheim	€ 7.646	€ 15.818	Nee
				2 030008 Provincie Zuid-Holland	Zuideinde Nieuwkoop	€ 18.220	€ 38.282	Nee
				3 030008 Provincie Zuid-Holland	Van Leeuwenpark Leiderdorp	€ 19.998	€ 68.072	Nee
				4 030008 Provincie Zuid-Holland	Achterweg 11 Noordwijk	€ 26.382	€ 35.462	Nee
				5 030008 Provincie Zuid-Holland	Tespellaan Noordwijkhout	€ 4.230	€ 18.904	Nee
				6 030008 Provincie Zuid-Holland	Linvoer bodemsaneringen diffuus lood regio West-holland (€ 11.000)	€ 0	€ 1.986	Nee
				Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 09 de reden aan	Optionele toelichting. Verplicht als bij 08 nee is ingevuld		
				Aard controle n.v.t. Indicator: E83B/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E83B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E83B/08		
				1 Industriekade 14-18 Sassenheim	Ja			
				2 Zuideinde Nieuwkoop	Ja			
				3 Van Leeuwenpark Leiderdorp	Ja			
				4 Achterweg 11 Noordwijk	Ja			
				5 Tespellaan Noordwijkhout	Ja			
				Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t. Indicator: E83B/09				
				Nee				
IenW	E93	Regeling specifieke uitkering Interbestuurlijk programma VTH		Totale besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Eindverantwoording (Ja/Nee)		
				Aard controle R Indicator: E93/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E93/02	Aard controle n.v.t. Indicator: E93/03		
				€ 215.622	€ 220.242	Nee		
				Naam activiteit	Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)		
				Aard controle n.v.t. Indicator: E93/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E93/05	Aard controle n.v.t. Indicator: E93/06		
				1 Deelname werk- en projectgroepen (Pijler 1 t/m 6)	€ 101.665	€ 102.632		
				2 Aanleveren van data voor het IPB (Pijler 1 t/m 6)	€ 18.050	€ 21.703		
				3 Scholing en opleiding (Pijler 1 t/m 6)	€ 33.278	€ 33.278		
				4 Inzicht in de bestaande vormen van bekostiging van de omgevingsdienst (Pijler 1)	€ 4.298	€ 4.298		
				5 Implementatie van de Landelijke Handhavingstrategie Omgevingswet (Pijler 2 en 5)	€ 1.236	€ 1.236		
				6 Uniforme indeling naar risico van zorgbedrijven (risico ranking) (Pijler 2)	€ 0	€ 0		
				7 Openbaar maken van definitieve handhavingbeschikkingen Wabossecties (Pijler 2)	€ 860	€ 860		
				8 Landelijke arbeidsmarktcampagne (Pijler 4)	€ 11.706	€ 11.706		
				9 Onderzoek onder het IBP naar belangrijke (transitie)opgaven (Pijler 5)	€ 0	€ 0		
				10 Een risicoanalyse en uitvoerings- en handhavingplan per omgevingsdienst (Pijler 5)	€ 1.128	€ 1.128		
				11 Opstellen en uitvoeren van implementatieprogramma (Pijler 5)	€ 6.683	€ 6.683		
				12 Participeren in onderzoek naar mandaten (Pijler 5)	€ 1.182	€ 1.182		
				13 Visities bij omgevingsdiensten en meewerken aan evaluatie van de pilots (Pijler 6)	€ 35.536	€ 35.536		
				14 Plan van aanpak voor het inrichten van een systeem van onderzoeken door ILT naar het functioneren van het VTH stelsel (Pijler 6)	€ 0	€ 0		
				15 materiele kosten (max 10% van bedrag genoemd in bijlage 2 SPLUK)	€ 0	€ 0		
IenW	E97B	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	SISA tussen medeoverheden	Heronder per regel één provincie(code) of gemeente(code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die provincie of gemeente invullen	Projectnaam / nummer	Besteding (jaar T) per project	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) per project	Project afgerond (Ja/Nee)
				Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/01	Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/02	Aard controle R Indicator: E97B/03	Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/04	Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/05
				1 030008 Provincie Zuid-Holland	Zuideinde Nieuwkoop	€ 0	€ 0	Nee
				2 030008 Provincie Zuid-Holland	Van Leeuwenpark Leiderdorp	€ 0	€ 0	Nee
				3 030008 Provincie Zuid-Holland	Tespellaan Noordwijkhout	€ 0	€ 0	Nee
				4 030008 Provincie Zuid-Holland	Achterweg 11 Noordwijk	€ 0	€ 0	Nee
				Kopie projectnaam / nummer	Uitvoering is volgens aanvraag uitgevoerd (Ja/Nee), zo nee geef in indicator 08 de reden aan	Optionele toelichting. Verplicht als bij 07 nee is ingevuld		
				Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/06	Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/07	Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/08		
				1 Zuideinde Nieuwkoop	Nee	Zie uitvoering Bodem 2022		
				2 Van Leeuwenpark Leiderdorp	Nee	Zie uitvoering Bodem 2022		
				3 Tespellaan Noordwijkhout	Nee	Zie uitvoering Bodem 2022		
				4 Achterweg 11 Noordwijk	Nee	Zie uitvoering Bodem 2022		
				Eindverantwoording (Ja/Nee)				
				Aard controle n.v.t. Indicator: E97B/09				
				Nee				
EZK	F21	Eenmalige specifieke uitkeringen ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht		Besteding (jaar T)	Cumulatieve besteding (t/m jaar T)	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, tweede lid van de Regeling (ja/nee)	Wordt voldaan aan het bepaalde in artikel 6, zesde lid, van de Regeling (ja/nee)	Eindverantwoording (ja/nee)
				Aard controle R Indicator: F21/01	Aard controle n.v.t. Indicator: F21/02	Aard controle R Indicator: F21/03	Aard controle D2 Indicator: F21/04	Aard controle R Indicator: F21/05
				116.939	119.908	Ja	Ja	Nee

BIJLAGE B: TOELICHTING EINDAFREKENING

Opdrachtgever	in % t.o.v. begroting inclusief begrotingswijziging	in uren t.o.v. begroting	Bijdrage 2023	Betaalde voorschotten	Eind- afrekening 2023 *
Hillegom	104%	290	783.536	-779.721	3.815
Kaag en Braassem	109%	970	1.178.452	-1.086.000	92.452
Katwijk	100%	-17	726.213	-744.805	-18.592
Leiden	89%	-3.417	2.845.182	-3.239.443	-394.261
Leiderdorp	99%	-48	553.051	-579.096	-26.045
Lisse	105%	364	730.142	-711.765	18.377
Nieuwkoop	101%	64	1.090.982	-1.099.449	-8.467
Noordwijk	95%	-2.479	4.747.477	-5.186.411	-438.934
Oegstgeest	104%	236	568.638	-562.656	5.982
Teylingen	112%	1.132	1.046.685	-950.774	95.911
Voorschoten	116%	533	381.880	-344.636	37.244
Zoeterwoude	82%	-1.108	651.059	-748.111	-97.052
Provincie Zuid- Holland	97%	-696	2.513.998	-2.573.176	-59.178
Eindtotaal	98%	4.175	17.817.295	-18.606.043	-788.748

* - door ODWH nog te betalen / + door ODWH nog te ontvangen

** bijdrage en betaalde voorschotten is exclusief additionele opdrachten Provincie (zie eindrapportage Provincie voor specificatie)

BIJLAGE C: PROGRAMMAREKENING NAAR TAAKVELDEN

<i>(bedragen x €1000)</i>	0.1 Bestuur	7.4 Milieubeheer	8.1 Ruimtelijke ordening	8.3 Wonen en Bouwen	0.4 Overhead	Totaal
Baten						
Deelnemersbijdragen uren		11.233	3.248	4.268		18.749
Deelnemersbijdrage materieel en projecten		-		-		-
Overige inkomsten		24	-	-	641	665
Subsidies		1.324				1.324
Totaal Baten		12.582	3.248	4.268	641	20.739
Lasten						
Personeelskosten		7.577	2.336	3.037	3.237	16.187
<i>Salarissen & soc lasten</i>		6.155	1.897	2.467	2.630	13.149
<i>Inhuur</i>		1.422	438	570	608	3.038
Huisvestingskosten					660	660
ICT		215	66	86	603	970
Overige kosten	48	180	55	72	72	428
Projectkosten		798		89		886
Subsidies		996				996
Afschrijvingskosten					163	163
Totaal lasten	48	9.766	2.458	3.284	4.735	20.290
Saldo Baten en Lasten	-48	2.816	790	985	-4.094	448
Bestemming resultaat						
Storting in reserves						-
Onttrekking uit reserves						304
Mutatie reserves						304
Saldo na bestemming						753

BIJLAGE D: RAPPORTAGE KWALITEITSCRITERIA

Samenvatting

Deze rapportage bevestigt dat de dienst de kwaliteit van uitvoering conformeert aan de Wet VTH. Voor het grootste deel kan de dienst zelfstandig voldoen aan de Kwaliteitscriteria 2.2 van 1 juli 2019 en versie 2.3 van 15 april 2022. Volgens de wet en de verordening is het toegestaan om af te wijken van deze standaardcriteria als organisaties niet zelfstandig kunnen voldoen. In dat geval moeten ze motiveren hoe de kwaliteit van de uitvoering wordt geborgd om te voldoen aan de Wet VTH. Voor de onderdelen waar we niet zelfstandig aan voldoen, staan de oplossingen beschreven in paragraaf 2.1 en 2.2. Deze oplossingen omvatten samenwerkingsafspraken, uitbesteding en inhuur van extra deskundigheid. De inhuur voor collegiale toetsen en specifieke klussen is beperkt nodig.

Inleiding

Uitvloeisel van de Wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving is een jaarlijkse rapportageplicht van de dienst aan haar opdrachtgevers over de kwaliteitscriteria zoals die zijn vastgesteld. Door wisselingen in aantallen bedrijven, controlefrequenties en personeelwisselingen kunnen de resultaten jaarlijks enigszins verschillen.

Doel van de rapportage is dat de opdrachtgevers weten of de dienst voldoet aan deze kwaliteitscriteria, of dat (conform de methodiek) gemotiveerd wordt afgeweken. Het format van de rapportage is vastgesteld in het Algemeen Bestuur (op 31 oktober 2016). De rapportage wordt jaarlijks aan het jaarverslag toegevoegd en kan gebruikt worden door het bevoegd gezag om de kwaliteit van de uitvoering te beoordelen en is bruikbaar voor verslaglegging aan de Gemeenteraad respectievelijk Provinciale Staten.

Begin 2017 werd gestart met een vernieuwing van de VTH-kwaliteitscriteria. Sinds 15 april 2022 zou echter gebruik moeten worden gemaakt van versie 2.3. Door het herhaaldelijk uitstellen van de invoering van de inwerkingtreding van de Omgevingswet, hebben de diensten een ruimere voorbereidingstijd gekregen om te voldoen aan de kwaliteitscriteria.

Competentieprofielen VTH vernieuwd

De Omgevingswet vereist andere competenties. Daarom zijn de profielen voor VTH bijgesteld. Deze zijn toegevoegd aan de kwaliteitscriteria 2.3. De competentieprofielen zijn uitgewerkt als onderdeel van de VTH-uitvoeringsagenda, onder regie van de Kerngroep Kwaliteitscriteria, met vertegenwoordigers van de koepelorganisaties VNG en IPO, Omgevingsdienst NL en het Rijk. Vanwege de inwerkingtreden van de Omgevingswet in kalenderjaar 2024, gaat deze rapportage met name over versie 2.2.

Veranderingen van versie 2.2 naar 2.3 zijn van name van toepassing

- Op het generieke deskundigheidsgebied
  - 3. Vergunningen milieu toevoeging: *(Bal + omgevingsplan)*
- Specialistische deskundigheidsgebied
  - 21. Geluid & trillingen (milieu en bouw)
  - 22. Groen en Ecologie *(als onderdeel van de beoordeling van initiatieven)*.
Verwijderd 22a Groen en Ecologie *(Vergunningen Wet natuurbescherming)*
Toegevoegd 23. Groen en Ecologie *(Vergunningverlening natuur)*
Her nummering: Luchtkwaliteit: 23 wordt 24
- Specialistische deskundigheidsgebieden accent ruimtelijke ordening en duurzaamheid
hernummering van 4 gebieden, te weten 24 Stedenbouw en inrichting openbare ruimte wordt 25 en verder.

Stand van zaken

In de volgende paragrafen wordt aangegeven hoe de dienst per 31 december 2023 voldoet aan de kwaliteitscriteria 2.2. De kwaliteitscriteria bevatten criteria voor kritische massa, procescriteria en criteria

voor inhoudelijke kwaliteit en prioriteiten (zie achtergrondinformatie in paragraaf 2.3). De beide tabellen geven in een oogopslag de stand van zaken weer. In de begeleidende tekst worden vervolgens acties en afwijkingen toegelicht.

Projectmatige aanpak Kwaliteitscriteria

Het voldoen aan Kwaliteitscriteria is een continu proces. Daarom is er met ingang van het vierde kwartaal 2023 aanvang gemaakt om dat projectmatig aan te pakken. Vanaf 2024 is het leren en ontwikkelen tegen de achtergrond van de nieuwe kwaliteitscriteria en steeds complexer wordende werkzaamheden van omgevingsdiensten een van de speerpunten. Hiertoe wordt vanuit de dienst extra inzet gepleegd zodat zowel nieuwe collega's als ook ervaren collega's continu de mogelijkheid hebben om zich om- en bij te scholen om zo hun kennis op peil te houden. Een extra toevoeging aan de Kwaliteitscriteria 2.3 zijn de competenties (soft skills) waaraan professionals moeten voldoen om hun werkzaamheden optimaal uit te kunnen voeren. Dit is lastig objectiveerbaar in vergelijking met opleidingen of dienstjaren. Desalniettemin zijn hiertoe de voorbereidingen in gang gezet zodat er optimaal kan worden voldaan aan de vereisten van de kwaliteitscriteria. Dat proces is ingezet in 2023 en zal in 2024 geïntensiveerd en projectmatig worden doorgezet.

Deelname aan collegiale toetsing vanuit het vakberaad VTH door alle Omgevingsdiensten.

De dienst neemt deel aan het programma collegiale toetsing vanuit het vakberaad VTH. Het doel van de collegiale toets is om omgevingsdiensten, gemeenten en provincies te helpen bij het borgen van de kwaliteit die bijvoorbeeld ook vastgelegd is in de verordeningen VTH. Daarin borgen gemeenten en provincies de kwaliteit van de vergunningverlenings-, toezichts- en handhavingstaken. In 2019 zijn de bevindingen uit de toetsing in 2018 opgepakt, waaronder het opstellen en bestuurlijk vaststellen van het (wettelijke verplichte) gemeentelijk uitvoeringsbeleid VTH. Aan dit uitvoeringsbeleid is het onderdeel vergunningen toegevoegd. De collegiale toets bij dienst is in 2023 weer uitgevoerd. Vanuit SPUK IBP VTH pijler 6 worden de audits en visitaties vervolgd in project Visitatie. Hiervoor zijn middelen gereserveerd en in de projectplanning verwerkt.

Kritische massa

Het kunnen voldoen aan de criteria voor kritische massa is een dynamisch proces. Bedrijven kunnen vertrekken of andere activiteiten ontwikkelen en medewerkers kunnen de organisatie verlaten of andere functies betrekken. Met behulp van onderstaande tabel geven we voor de verschillende deskundigheidsgebieden aan waar de dienst voldoet, acties opgestart zijn om te voldoen, waar gemotiveerd wordt afgeweken van de Kwaliteitscriteria, of waar we kwaliteit van de uitvoering borgen door middel van samenwerking/uitbesteding (zie legenda kleurencodes). Het kan ook voorkomen dat de dienst een bepaalde taak niet uitvoert.

Toelichting bij Tabel 1:

- Kolommen "opleiding, ervaring en kennis": het huidige oordeel is gebaseerd op eigen onderzoek van de personeelsdossiers en gesprekken met medewerkers.
- Kolom "frequentie" geeft aan of wij voldoen aan de minimale frequentie waarmee de taak zelfstandig uitgevoerd dient te worden (bijv. 20 bedrijfscontroles per medewerker per jaar)
- Kolom "aantal" geeft aan of wij voldoen aan het minimaal aantal medewerkers met omschreven deskundigheid en frequentie waarover een organisatie dient te beschikken.

Acties gestart om te voldoen (gele vlakken in de tabel)

De genoemde generieke acties bij deze taken richten zich op het op peil brengen van de opleiding, kennis en ervaring van medewerkers. Dit is een continu proces. In 2021 is ter ondersteuning een strategisch personeelsbeleidsplan vastgesteld en deze wordt in 2024 geactualiseerd. Volgend op dit personeelsbeleid en startgesprekken zijn opleidingen en trainingen geïnitieerd. Dit zijn trainingen en opleidingen die zich richten op een breder terrein dan alleen de milieuwetgeving, maar ook aanpalende onderwerpen. Voorbeelden zijn:

geluid, bestuursrecht, vergunningverlening, overheidsaansprakelijkheid, preventie, luchtvaart, Besluit bodemkwaliteit, Bestuurlijke boete, Europees bestuursrecht, Wet BIBOB en natuurlijk de Omgevingswet.

2.1.2 Gemotiveerd afwijken (blauwe vlakken in de tabel)

De systematiek van de wet staat toe dat organisaties gemotiveerd mogen afwijken van de standaardcriteria. Daar waar een organisatie niet zelfstandig kan voldoen aan de criteria kan men motiveren op welke wijze dit wordt opgelost. Door personele wijzigingen en de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt, bleek het ook in het afgelopen jaar een uitdaging te kunnen blijven voldoen aan de kwaliteitscriteria. Hieronder wordt per item de motivering weergegeven die wij hanteren om af te wijken van de standaard en hoe we dit oplossen binnen of buiten de organisatie. Het betreft de afwijkingen t.a.v. frequentie en aantallen, dus de blauwe vlakken in de tabel. De nummering verwijst naar de betreffende onderwerpen in de tabel. De oorzaak dat de dienst voor een aantal branches niet voldoet aan de criteria voor frequentie van taakuitvoering en aantal gespecialiseerde medewerkers ligt voornamelijk aan het te kleine aantal bedrijven in die branche. Hierdoor kunnen we te weinig “vlieguren” maken.

Tabel 1: deskundigheid 2022 Criteria van kritische massa

Deskundigheidsgebied	Opleiding	Ervaring	Ken nis	Frequentie	Aantal
<i>Generieke deskundigheden</i>					
1. Casemanagen					
2. Vergunningverlening bouwen en ruimtelijke ordening					
3. Vergunningverlening milieu					
3.1. VV Procesindustrie					
3.2. VV Afval					
3.3. VV Agrarisch					
4. Toezicht en handhaving bouw/ RO					
5. Toezicht en handhaving milieu					
5.1. T&H Procesindustrie					
5.2. T&H Afval					
5.3. T&H Agrarisch					
5.4. T&H BRZO	Geen taak ODWH: uitgevoerd door de DCMR				
6. Toezicht en handhaving bodem					
7. toezicht en handhaving groen wet ten	Geen taak ODWH: Uitgevoerd door OD-ZHZ				
<i>Juridische deskundigheden</i>					
8. Juridische aspect en vergunningverlening					
9. Juridische aspect en handhaving					
10. Juridische besluiten en afwijkingsbesluiten					
11. Ketentoezicht					
12. Buitengewone o psp oning natuur en milieu en fysieke leefomgeving					
<i>Specialistische deskundigheidsgebieden accent bouwen</i>					
13. Bouwfysica					
14. Brandveiligheid	uitgevoerd door de brandwer				
15. Constructieve veiligheid	via Bouwsamenwerking Leidse regio aan Leiden				
16. Bouwkeestiek					
17. Sloop en asbest					
<i>Specialistische deskundigheidsgebieden accent milieu</i>					
18. Afvalwater (indirecte lozingen)					
19. Bodem, bouwstoffen, water					
20. Externe veiligheid					
21. Geluid (milieu- en bouw)					
22. Groen en ecologie (als onderdeel van de beoordeling van Wabo vergunning-aanvragen)					
22A Groen en ecologie (Vergunningverlening Wd)	Geen taak ODWH: uitgevoerd door OD Haaglanden				
23. Luchtkwaliteit					
23.1 uitvoeren onderzoek	Uitbesteed aan extern bureau				
23.2. beoordelen en interpreteren van rapportages					
23.3. beoordelen geur rapportages					
<i>Specialistische deskundigheidsgebieden accent ruimtelijke ordening</i>					
24. Stedenbouwen inrichting openbare ruimte	Geen taak ODWH				
25. Exploitatie en planeconomie	Geen taak ODWH				
26. Cultuurhistorie	Geen taak ODWH				
27. Energiebesparing en duurzaamheid					

Ad 3.1. VV Procesindustrie (DCMR)

Frequentie en aantal op puur procesindustrie wordt niet gehaald omdat er binnen de regio geen procesindustriële bedrijven zijn. De bedrijven die in onze regio aanwezig waren, vallen onder verantwoordelijkheid van DCMR. Mocht zich zo'n bedrijf zich in onze regio vestigen die niet onder de Brzo of Rie4 valt, zal conform de samenwerkingsafspraken contact worden gelegd met de DCMR om de inhoudelijke

kant van de procedure samen met de DCMR uit te voeren. Door samen te werken met de DCMR wordt voldaan aan dit criterium.

Ad 3.2. VV Afval

Er zijn voldoende gemeentelijke en provinciale afvalverwerkende bedrijven in de regio die in deze categorie vallen.

Aanvankelijk werd gebruik gemaakt door externe inhuur om betreffende procedures te behandelen. Om opgedane kennis en ervaring zoveel mogelijk in de eigen organisatie te behouden, worden deze diensten met ingang van 2023 alleen nog door eigen, hiertoe gekwalificeerde medewerkers uitgevoerd. Daar is een compliance lijn aan toegevoegd, zodat te allen tijde het vier ogen principe wordt toegepast. Bij juridische aangelegenheden vindt daarbovenop een integrale juridische toets plaats. Indien wordt overgegaan op daadwerkelijke handhaving, wordt het gemandateerde afdelingshoofd ook betrokken. Op die manier wordt getracht de kwaliteit van de uitvoering te maximaliseren en de compliance zo veel als mogelijk toe te passen bij de uitvoering van werkzaamheden. Er is in 2023 sterk ingezet op binnenhalen van expertise (vast personeel) en minimaliseren van externe inzet en dat lijkt nu zijn vruchten af te werpen. Opleidingen en cursussen vormen een continu aandachtspunt. Naast de 'standaard' vakinhoudelijke opleidingen en cursussen, is in 2023 geanticipeerd op de komst van de Omgevingswet. Zo is er een opfriscursus en een in company training gegeven om het kennisniveau van medewerkers zoveel mogelijk actueel te houden én te laten anticiperen op de komst van de Omgevingswet.

Ad 3.3. VV agrarisch klasse II en III (type C)

Er lopen verschillende procedures, waardoor op dit moment aan de criteria wordt voldaan. De dienst heeft zes agrarische bedrijven in deze categorie. Deze bevinden zich in de gemeente Nieuwkoop (3) en Kaag en Braassem (3). Door dit beperkte aantal kan het voorkomen, dat voor vergunningverlening minder tijd besteed wordt aan deze categorie.

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

Er zijn voldoende procedures bij bedrijven die net buiten deze categorie vallen. Voor deze bedrijven, zijn veel van dezelfde thema's, wetgeving en vraagstukken relevant. Omdat ook voor de portefeuille Omgevingsadvies gebruik wordt gemaakt van de kennis van de vergunningverleners voor agrarisch onderwerpen is er voldoende kennis- en ervaringsopbouw bij de medewerkers.

Ad 5.1. T&H Procesindustrie

Binnen de regio bevinden zich geen echte procesindustrieën. De bedrijven die in onze regio aanwezig waren, vallen onder verantwoordelijkheid van de DCMR. Mocht zich zo'n bedrijf zich in onze regio vestigen die niet onder de Brzo of Rie4 valt, zal conform de samenwerkingsafspraken contact worden gelegd met de DCMR om de inhoudelijke kant van de procedure samen met de DCMR uit te voeren. Door samen te werken met de DCMR wordt voldaan aan dit criterium.

Ad 5.3. T&H Agrarisch

De dienst heeft zes agrarische IPPC-bedrijven in deze klasse. Door de inzet van een beperkt aantal medewerkers die toezicht houden bij deze bedrijven, is de kennis- en ervaringsopbouw meer dan voldoende. Daarnaast zijn nog veel meer agrarische bedrijven die onder een lichter regime vallen; deze bedrijven worden door dezelfde medewerkers bezocht als de IPPC-bedrijven.

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

Er worden voldoende agrarische controles uitgevoerd bij soortgelijke bedrijven met dezelfde problematiek, wordt voldaan aan de ervarings- en deskundigheidseisen. Een derde medewerker wordt aanvullend opgeleid.

Ad 10. Bouwtaken in de Leidse regio

Met de gemeenten in de Leidse regio (Zoeterwoude, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest) is een samenwerkingsovereenkomst afgesloten om voor de bouw gerelateerde taken de kwaliteit te garanderen. De Kwaliteitscriteria zijn ook hier het vertrekpunt. Bij deze overeenkomst was Servicepunt 71 aangesloten. Het

Servicepunt is echter per 1 januari 2023 opgeheven. De taken zijn overgenomen door de gemeente Leiden/Leidse-regio.NL.

Ad 11. Ketentoezicht

Het ketentoezicht heeft enkele jaren stilgelegen. In 2024 wordt dit weer opgestart in samenwerking met het administratief toezicht bij afvalverwerkende bedrijven, wat al in 2023 uitvoerig is opgepakt.

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

Voor kennis en ervaring hebben wij externe medewerkers ingehuurd, die coördinerende en uitvoerende werkzaamheden uitvoeren.

Ad 12 BOA (Buitengewoon Opsporingsambtenaar)

In tegenstelling tot kalenderjaar 2022, is in 2023 de 'frequentienorm' wel behaald. De bestuurlijke Strafbeschikkingen Milieuonderzoeken richten zich vooral op het Asbestverwijderingsbesluit en vanuit Milieu is er een toenemende vraag. Het toepassen van de Landelijke Handhavingsstrategie is (gelet op het belang en de omvang van de werkzaamheden) opgenomen in de reguliere rapportages en werkprocessen van de organisatie zodat er een continue monitoring op de uitvoering plaatsvindt. Kwaliteitsboring van het proces vindt plaats door het toepassen van het vier ogen principe door een senior toezichthouder.

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

Er worden verplichte trainingen en cursussen aangeboden en nieuwe collega's worden opgeleid zodat zij werkzaamheden adequaat kunnen uitvoeren. Het leren en ontwikkelen is een continu aandachtspunt.

Daarnaast vindt er actief kennisdeling plaats zodat specialistisch werk en complexe casuïstiek over verschillende collega's worden verdeeld en in samenwerkingsverbanden worden uitgevoerd. Dat voorkomt kwetsbaarheden in de werkprocessen bij het uitvallen van collega's.

Ad 18. Afvalwater (indirecte lozingen)

Controles op afvalwater worden sinds 2022 voortvarend opgepakt. Wat betreft frequentie en aantal wordt voldaan aan de criteria. De laboratoriumanalyse van afvalwatermonsters wordt door de organisatie zelf geïnterpreteerd.

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

Een klein aantal bedrijven heeft een eigen meetverplichting (voorheen de Waterwetvergunning). Deze bedrijven laten door een extern bureau watermonsters afnemen, de analyse van de resultaten wordt ook in deze gevallen verricht door medewerkers van de omgevingsdienst zelf. Meldingen en besluiten worden adequaat behandeld door medewerkers met voldoende kennis en ervaring op dit specifieke onderdeel. Daarnaast heeft de dienst een kennis-team afvalwaterwater en samenwerking met het Hoogheemraadschap van Rijnland.

Ad 20. Externe Veiligheid

Frequentie en aantal worden niet gehaald, omdat er weinig bedrijven binnen onze regio zijn gevestigd, waarvan het toezicht aan onze dienst is opgedragen. De mogelijkheid om QRA's (kwantitatieve risicoanalyses) op te stellen en/ of te beoordelen is hierdoor klein. Het beoordelen en opstellen van QRA's wordt daarom uitbesteed aan de DCMR.

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

Via het EV-netwerk binnen de provincie wordt samengewerkt om de benodigde kennis te ontwikkelen. De EV-taak en samenwerking is adequaat geborgd doordat binnen de dienst zich twee medewerkers zich bezighouden met EV-taken.

Ad 22. Groen en Ecologie

Frequentie en aantal voor het onderdeel Wabo-vergunningen zijn ruim voldoende aanwezig. Vanwege werkzaamheden voor de programma's Omgevingsadvies, Bouwen en Duurzaamheid worden veel kennis en ervaring opgebouwd.

Wat doen we om de kwaliteit te borgen?

De medewerkers volgen cursussen, opleidingen en trainingen om hun vakgebied zo goed mogelijk bij te houden.

Ad 23. Luchtkwaliteit

Wij voldoen aan het gevraagde ervaring- en kennisniveau, maar de frequentie van werkzaamheden wordt niet gehaald. Enkele malen per jaar geven wij opdracht voor het uitvoeren van onderzoek door een extern adviesbureau. We beoordelen veel onderzoeken die in opdracht van andere partijen zijn opgesteld voor vergunningaanvragen en ruimtelijke plannen.

2.2 Stand van zaken procescriteria en criteria voor inhoudelijke kwaliteit en prioriteiten

De procescriteria zijn gebaseerd op de dubbele beleidscyclus van de BIG-8. Een toets op de procescriteria is tevens een toets op de inhoudelijke kwaliteit en prioriteiten. In tabel 2 wordt beschreven welke oplossingen we kiezen om te zorgen dat we voldoen aan de kwaliteitscriteria.

Tabel 2: Procescriteria en criteria voor inhoudelijke kwaliteit en prioriteiten

	VV	T&H	Toelichting
1. Rapportage en Evaluatie			
Verantwoording van prestaties, mensen en middelen			begroting P&C
Probleemanalyse VV (incl afhandelen meldingen)			Vergunningen- en actualisatieplan
Probleem analyse T&H			Uitvoeringsbeleid T&H
Vergelijking en auditing			KPI's en werkplannen
2. Strategisch beleidskader			
Prioriteit en meetbare doelstellingen VV			Vergunningenplan
Prioriteit en meetbare doelstellingen T&H			Uitvoeringsbeleid
3. Operationeel beleidskader			
Strategie en basiswerkwijze			
Beleid R.O. t.a.v. VV			Taak gemeenten
Objectieve criteria beoordelen en beslissen VV			Vergunningenplan
Naleefstrategie T&H			Beleid ODWH, op basis landelijk beleid (LHS)
Toezicht strategie			Beleid ODWH, op basis landelijk beleid (LHS)
Sanctiestrategie			Beleid ODWH, op basis landelijk beleid (LHS)
Gedoogstrategie			Beleid ODWH, op basis landelijk beleid (LHS)
4. Planning en controle			
Borging personele en financiële middelen			Begroting en kadernota, formatieplan
Uitvoeringsprogramma VV en T&H			Werkplannen
Organisatorische condities			Werkplannen
Kwaliteitsborging			Mandaat/werkafspraken/ inrichting werkproces
5. Voorbereiden			
Protocollen en werkinstructies VV			Inrichting PB en zaakgericht werken
Protocollen en werkinstructies T&H			Inrichting PB en zaakgericht werken
Protocollen voor communicatie en informatiebeheer			Communicatieprotocollen en werkafspraken
Interne en externe afstemming			P&C-cyclus, periodieke rapportages/ IMR
6. Uitvoering			
Uitvoering ondersteunende voorzieningen VV en T&H			Werkplannen
7. Monitoren			
Monitoring			P&C-cyclus, periodieke rapportages/ IMR

Kleurcodes in tabellen:

Voldoet aan KC 2.2.	Acties gestart om te	niet van toepassing	Samenwerking/uitbesteed	geen taak ODWH
---------------------	----------------------	---------------------	-------------------------	----------------

1. Achtergrondinformatie kwaliteitscriteria

De kwaliteitscriteria bevatten criteria voor kritische massa, procescriteria en criteria voor inhoudelijke kwaliteit en prioriteiten. Deze worden hieronder beschreven. De kwaliteitscriteria bevatten criteria voor:

1. Kritische massa

Kritische massa criteria geven onder andere aan welke capaciteit, kennis en ervaring tenminste in een organisatie aanwezig moet zijn om de VTH-taken goed uit te voeren.

Op hoofdlijnen bestaat de kritische massa uit de onderstaande elementen.

- Deskundigheid
  - Minimale basisopleiding medewerkers.
  - Minimale jaren werkervaring nodig om zelfstandig de taak uit te kunnen voeren.
  - Minimale aanvullende kennis, in aanvulling op de opleidingen.
- Continuïteit
  - Minimale frequentie waarmee de taak zelfstandig uitgevoerd wordt.
  - Minimaal aantal medewerkers met omschreven deskundigheid en frequentie waarover een organisatie dient te beschikken.
  - Borging waar de taken uitgevoerd moeten worden (binnen overheid of uitbesteed).

2. Procescriteria

Voor de totstandkoming van producten zoals vergunningen, controles en handhavingsacties zijn diverse werkprocessen nodig. Transparantie en bestuurlijke vastlegging spelen daarin een belangrijke rol. De procescriteria samen leiden tot een sluitende cyclus en kwaliteitsborging. Daarbij is de "BIG-8" gehanteerd (beleidslevenscyclus).

3. Criteria voor inhoudelijke kwaliteit en prioriteiten

Deze criteria bepalen de minimale ondergrens binnen de werkprocessen. Het gaat bijvoorbeeld om criteria met betrekking tot de diepgang waarmee getoetst wordt, het gebruik van de landelijke sanctiestrategie en (landelijke) prioriteiten.

Bij het toetsen aan de Kwaliteitscriteria zijn er twee mogelijkheden om de kwaliteitseisen van de Wet VTH te voldoen. De eerste is om te 'voldoen' (to comply). Dit betekent dat er zowel aan frequentie van toezicht, als ervaringsopbouw voldoende tijd wordt besteed. Hierbij is geen verdere actie nodig. Het is echter mogelijk dat op basis van de opbouw van het bedrijvenbestand binnen de regio niet voldaan kan worden aan de kwaliteitscriteria. In dit geval wordt gezocht naar alternatieve oplossingen, zoals samenwerking, collegiale toetsing of uitbesteding.

In de gevallen waarin niet wordt voldaan dient er gemotiveerd te worden aangegeven hoe toch het kwaliteitsniveau van de Wet VTH kan worden geborgd (to explain). Bijvoorbeeld door het periodiek uitvoeren van collegiale toetsen op specifieke dossiers door externe partijen.

BIJLAGE C: CONTROLEVERKLARING

Concept Accountantsverslag

Omgevingsdienst West-Holland

Boekjaar 2023

Inhoudsopgave

Bestuurlijke
samenvatting

Opdracht, scope
en uitkomsten

Belangrijkste
bevindingen

Financiële
positie

Bevindingen
interne
beheersing IT

Overige
onderwerpen

Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting

	Wij zijn voornemens bij de jaarrekening 2023 een goedkeurende verklaring te verstrekken. De ongecorrigeerde verschillen blijven ruim onder de goedkeuringstoleranties.
	Het jaarverslag is cf. NV COS 720 verenigbaar met de jaarrekening en voldoet aan de laatste actuele voorschriften.
	Het Besluit Begroting en Verantwoording is nageleefd in 2023.
	Uit onze controle met betrekking tot ons oordeel ten aanzien van de getrouwheid blijkt één ongecorrigeerde afwijking. Uit de controle van de rechtmatigheidsverantwoording zijn geen bevindingen geconstateerd met impact op ons oordeel.
	Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2023 in overeenstemming is met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2023 van ODWH voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.
	Wij hebben geen controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage geconstateerd.
	Het boekjaar 2023 sluit met een financieel resultaat van € 753 duizend (voordelig). De totale vermogenspositie van ODWH bedraagt € 2,2 miljoen (2022: € 1,8 miljoen).

Opdracht Scope en uitkomsten

Opdracht, scope en uitkomsten

Reikwijdte van de controle

De jaarstukken van uw omgevingsdienst bestaan uit:

- Het jaarverslag (programmaverantwoording + paragrafen).
- De jaarrekening.
- Bijlagen.

Met de opdrachtbevestiging van d.d. 26 oktober 2023 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2023. De reikwijdte van onze controle staat omschreven in deze opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle geen sprake geweest van een beperking in de reikwijdte van onze controle. Tijdens de uitvoering van de controleplanning hebben zich geen wijzigingen van materieel belang in de reikwijdte voorgedaan.

Overzicht toleranties

De materialiteit bij de uitvoering van onze controle is € 200.000. Deze materialiteit sluit aan op het door het algemeen bestuur vastgestelde controleprotocol.

	Grondslag	Bedrag
Goedkeuringstolerantie fouten	1% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 200.000
Goedkeuringstolerantie onzekerheden	3% lasten inclusief toevoegingen reserves	€ 600.000
Rapporteringstolerantie	5% van de goedkeuringstolerantie	€ 10.000

Kernpunten en significante risico's in de controle

Wij hebben voldoende en geschikte controle-informatie verkregen, onder andere met betrekking tot de volgende kernpunten van de controle:

- schattingen en toelichtingen in de jaarrekening;
- rechtmatigheidsverantwoording;
- verantwoording van de baten;
- WNT-bijlage;
- onrechtmatige en/of onnauwkeurige betalingen en inkopen.

Uitkomsten

Bij de jaarrekening 2023 van Omgevingsdienst West-Holland verstrekken wij een goedkeurende controleverklaring. Uit onze controle blijkt één ongecorrigeerde getrouwheidsafwijking ad € 15.000. Deze afwijking is ruim onder onze goedkeuringstolerantie, waardoor dit geen impact heeft op onze controleverklaring.

Schattingen

Management schattingen

Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het dagelijks bestuur belangrijke schattingen en licht deze toe in de jaarrekening. Wij hebben de schattingen die het dagelijks bestuur heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening 2023 beoordeeld en gecontroleerd. De belangrijkste schattingen in de jaarrekening betreffen:

Schatting	Beoordeling 2023	Beoordeling 2022	Onze zienswijze m.b.t. significante kwalitatieve aspecten en de (mogelijk) kwantitatieve omvang
Afschrijvingen van materiële vaste activa			Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de materiële vaste activa een evenwichtig beeld geven van de waardering van uw materiële vaste activa.
Voorziening verlofsparen			Bij de controle van de voorziening verlofsparen hebben wij geconstateerd dat de eerste berekening te optimistisch was en er niet een deugdelijke onderbouwing was voor de voorziening. Naar aanleiding hiervan is er een nieuwe berekening opgesteld, welke een evenwichtig beeld geeft. Dit heeft ertoe geleid dat de voorziening 102k hoger is gewaardeerd dan oorspronkelijk opgenomen in de concept jaarrekening.

Controleverschil

Voorzichtig

Evenwichtig

Optimistisch

Controleverschil

Belangrijkste bevindingen

Belangrijkste bevindingen

Belangrijkste bevindingen

In dit hoofdstuk gaan wij in op de belangrijkste bevindingen tijdens de jaarrekeningcontrole. Hierin maken wij onderscheid tussen de specifieke bevindingen van ODWH en de algemene bevindingen, waarover wij graag rapporteren. De specifieke bevindingen betreffen:

- Verouderd M&O-beleid
- Diepgang bestuurlijke rapportage
- Ontbreken functiescheiding memoriaalboekingen
- Ontbreken intern beleid omtrent activeren activa
- Onderbouwingen reserveringen

De algemene bevindingen betreffen:

- Rechtmatigheidsverantwoording
- Jaarverslag
- SiSa-verantwoording
- WNT verantwoording
- Geautomatiseerde gegevensverwerking

Verouderd M&O-beleid

Naar aanleiding van de rechtmatigheidsverantwoording, is er meer aandacht voor het M&O-beleid. Wij hebben begrepen dat het meest recente integriteitsbeleid uit 2013 komt, evenals de klokkenluidersregeling. Een verouderd M&O-beleid kan risico's met zich meebrengen en de effectiviteit van financiële regelingen verminderen.

Een actueel M&O-beleid draagt bij aan transparantie, consistentie en vertrouwen in het financieel beheer van de organisatie. Daarom adviseren wij u om een actueel M&O-beleid op te stellen.

Diepgang bestuurlijke rapportage

In de bestuurlijke rapportage worden de tussentijdse cijfers gepresenteerd. Uit het beoordelen van deze rapportage valt op dat er enkel op het niveau van de staat van baten en lasten gerapporteerd wordt en niet over de balans en de investeringen.

Om de informatiewaarde van de bestuurlijke rapportage te vergroten adviseren wij om naast de staat van baten en lasten ook te rapporteren over de balans en de investeringen in het boekjaar. Door het opnemen van de balans in de bestuurlijke rapportage, kunnen verbanden eenvoudiger worden gelegd. Hierdoor kunnen mogelijke begrotingsoverschrijdingen/-onderschrijdingen tijdiger worden ontdekt. Door het opnemen van de investeringen, kan periodiek worden beoordeeld of de investeringen nog binnen de begroting vallen en er mogelijke begrotingswijzigingen kunnen worden doorgevoerd.

Belangrijkste bevindingen

Ontbreken functiescheiding memoriaalboekingen

Bij het beoordelen van het proces rondom de memoriaalboekingen hebben wij geconstateerd dat er geen controletechnische functiescheiding in dit proces aanwezig is. Hierdoor ontstaat het risico dat er foutieve boekingen worden verwerkt in de administratie.

Doordat middels het dagboek memoriaal, alle boekingen kunnen worden verwerkt, brengt dit een verhoogd risico op (bewuste) fouten. Dit brengt risico's mee ten aanzien van de financiële integriteit van de administratie.

Wij adviseren om controletechnische functiescheiding in te regelen in het proces rondom de memoriaalboekingen. Waarbij een tweede medewerker de memoriaalboeking controleert en goedkeurt.

Ontbreken intern beleid omtrent activeren activa

Bij onze controle van de investeringen, hebben wij geconstateerd dat er geen activabeleid aanwezig is. Hierdoor zijn er geen vastgestelde richtlijnen, voor het activeren en afschrijven van de investeringen in de materiële vaste activa.

Wij adviseren om duidelijke kaders te scheppen inzake het activeren van materiële vaste activa, inclusief de afschrijvingstermijnen. Deze kaders kunnen worden opgenomen in het activabeleid. Hiermee wordt de invloed en het inzicht van het algemeen bestuur vergroot.

Onderdelen welke in het activabeleid kunnen worden opgenomen zijn:

- Omvangscriterium: Vanaf welke aanschafwaarde wordt activa geactiveerd.
- Afschrijvingstermijnen: Waarin een realistische afschrijvingsduur wordt bepaald per type activa.

Onderbouwing reserveringen

In de jaarrekeningen zijn diverse reserveringen opgenomen. Bij een drietal reserveringen hebben wij geconstateerd dat de onderbouwing voor verbetering vatbaar is, namelijk:

- Afkoop Provincie ZH
- Regionaal geld wegverkeerslawaaï restant ISV2
- Voorziening verlofsparen

Voor de afkoop provincie en de voorziening verlofsparen is naar aanleiding van onze controle een correctie doorgevoerd. De onderbouwing en de ingenomen standpunten waren bij de start van de controle onvoldoende onderbouwd, waardoor wij aanvullende vragen hebben gesteld. Naar aanleiding van deze vragen zijn de onderbouwingen gewijzigd en heeft dit een cijfermatige impact gehad op de jaarrekening.

Voor wat betreft de ISV 2 gelden, inzake regionaal geld wegverkeerslawaaï, is er een aanzienlijke schuld opgenomen in de jaarrekening van ongeveer €1,3 miljoen. Deze schuld staat al meerdere jaren op de balans en kent over het afgelopen jaar geen afloop. Doordat deze post geen afloop kent, hebben wij navraag gedaan wat de afspraken met de subsidieverstrekker zijn. Documentatie vanuit het (verre) verleden was niet meer voor handen. Wij hebben begrepen dat de post budgetneutraal zal verlopen, doordat de ISV gelden door ODWH zullen worden besteed of ten gunste van de deelnemende gemeenten komen. Wij adviseren om een plan op te stellen, waarin de afwikkeling van de ISV gelden zijn opgenomen, en dit plan af te stemmen met de subsidieverstrekker.

Rechtmatigheidsverantwoording

Rechtmatigheidsverantwoording

Door de wijziging van de gemeentewet in 2023 is de rechtmatigheidsverantwoording een verplichting voor uw organisatie. De jaarstukken wordt opgesteld conform de BBV. Deze verslaggevingstandaard is nog niet geactualiseerd naar de 'nieuwe' gemeentewet, waardoor het conform de BBV nog niet verplicht is deze verantwoording toe te voegen aan de jaarstukken. Ook de BADO is nog niet hierop aangepast.

Ondanks deze onduidelijkheid heeft ODWH de rechtmatigheidsverantwoording opgenomen in de jaarstukken. Wij hebben tevens een controle verricht op de rechtmatigheidsverantwoording. Uit onze controle zijn geen bevindingen gebleken met impact op onze controleverklaring. Wij hebben hieronder onze bevindingen uit de controle en per criterium beschreven.

Kaders

De kaders voor de rechtmatigheidscontrole, zoals het controleplan, controleprotocol en het normenkader, zijn vastgesteld door het bestuur. Wij merken echter op dat de financiële verordening niet is gewijzigd en dat er geen toetsingskader is opgesteld. Daarnaast hebben wij bevindingen ten aanzien van het controleplan en de rapporteringsgrenzen.

Financiële verordening

Wij hebben begrepen dat de financiële verordening niet is aangepast naar aanleiding van de rechtmatigheidsverantwoording. Hierdoor voldoet de huidige financiële verordening niet aan de nieuwe eisen met betrekking tot de rechtmatigheidsverantwoording.

Doordat de kaders ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording, voldoende geborgd zijn in andere documenten, zoals het controleprotocol en de controleverordening. Hebben wij alsnog vastgesteld dat er voldoende kaders zijn om de rechtmatigheidsverantwoording aan te toetsen.

Wij adviseren daarom om op korte termijn de financiële verordening aan te passen zodat deze alsnog voldoet aan de nieuwe eisen. Vanuit de VNG is er een modelverordening gepubliceerd, wij adviseren om deze te hanteren bij het opstellen van de nieuwe financiële verordening.

Toetsingskader

In 2023 is er een normenkader opgesteld en vastgesteld door het bestuur. Er is echter geen toetsingskader opgesteld. Hierdoor ontbreekt er een praktische vertaling van het normenkader naar de praktijk.

In het normenkader zijn de normen opgenomen waaraan ODWH aan moet voldoen. Het toetsingskader is een praktische uitvoering van de normen. In het toetsingskader wordt beschreven hoe de organisatie de normen, zoals in het normenkader beschreven, gaat controleren.

Wij adviseren om in het kader van de rechtmatigheidsverantwoording een toetsingskader op te stellen, waarin een praktische uitwerking wordt gemaakt van het normenkader.

Overige bevindingen

Ten aanzien van het controleplan en de vastgestelde documenten voor de rechtmatigheidsverantwoording hebben wij de volgende overige bevindingen, ter verbetering van het proces rondom de rechtmatigheidsverantwoording:

- De rapporteringsgrens is gelijkgesteld aan de materialiteit, hierdoor is de rapporteringsgrens erg hoog.
- In het controleplan is geen onderscheid gemaakt tussen systeem-/ en gegevensgerichte werkzaamheden.
- Onafhankelijke positie van de VIC binnen de organisatie.

Rechtmatigheidsverantwoording

Begrotingscriterium

In de rechtmatigheidsverantwoording zijn geen onrechtmatigheden opgenomen ten aanzien van het begrotingscriterium. Wij hebben vastgesteld dat de verantwoording een getrouw beeld geeft van de werkelijkheid, binnen de materialiteitsgrenzen.

Wij hebben ten aanzien van de investeringsbudgetten geconstateerd dat hier geen controle op is verricht. Echter, de totale investeringen in de activa zijn onder de rapporteringsgrenzen van de rechtmatigheidsverantwoording (zoals in het controleprotocol is vastgesteld), waardoor dit geen impact heeft op ons oordeel over de rechtmatigheidsverantwoording.

Voorwaardencriterium

In de rechtmatigheidsverantwoording is een onrechtmatigheid opgenomen van €69.005 inzake het voorwaardencriterium. De onrechtmatigheid ziet toe op een tweetal contracten, welke ten onrechte niet Europees aanbesteed zijn. De voornaamste onrechtmatigheid ziet toe op de inzet van personeel (trainees), doordat deze trainees inmiddels in dienst zijn getreden, heeft dit geen impact op komende jaren.

Naast de twee onrechtmatigheden die opgenomen zijn in de rechtmatigheidsverantwoording, is er nog één mogelijke onrechtmatigheid ten aanzien van de Europese aanbestedingen. Uit onze controle is namelijk gebleken dat een inkoop van automatisering van een bodeminformatiesysteem bij Visma Roxit onvoldoende onderbouwd is. Doordat de omvang van de mogelijke onrechtmatigheid kleiner dan de rapporteringsgrens is, hebben wij dit akkoord bevonden en heeft dit geen impact op ons oordeel ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording.

Vanuit onze controle zijn er verder geen aanvullende onrechtmatigheden geconstateerd ten aanzien van het voorwaardencriterium.

M&O criterium

Ten aanzien van het M&O criterium hebben wij geen bevindingen geconstateerd ten aanzien van de rechtmatigheidsverantwoording. Wel hebben wij geconstateerd dat het M&O-beleid verouderd is. Dit hebben wij reeds op de vorige pagina beschreven.

Jaarverslag

Jaarverslag

In het jaarverslag worden de beleidsuitgangspunten en beleidsevaluaties zichtbaar. De paragrafen maken deel uit van het jaarverslag en vallen dus niet onder de controle van de jaarrekening. Primair object van de accountantscontrole (op grond van Artikel 213 van de Gemeentewet) is de jaarrekening, waaronder het overzicht van baten en lasten met toelichting en de balans met toelichting, zoals in de jaarstukken 2023 is opgenomen.

Voor de accountantscontrole onderzoeken wij het jaarverslag om vast te stellen of het jaarverslag verenigbaar is met de jaarrekening en geen materiële afwijkingen bevat en of het jaarverslag alle informatie bevat die op grond van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720 is vereist. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Wij hebben geen strijdigheden geconstateerd tussen de in het jaarverslag opgenomen informatie en het beeld van de jaarrekening en geen materiele afwijkingen gesignaleerd.

Verbonden partijen

Tijdens onze controle besteden wij specifieke aandacht aan de transacties met verbonden partijen van ODWH. In het kader van onze controle hebben wij vastgesteld dat:

- De (significante transacties met) verbonden partijen toereikend zijn toegelicht in de jaarrekening en paragraaf verbonden partijen.
- Geen sprake is van indicaties voor ongeautoriseerde significante transacties met verbonden partijen, welke indicaties geven voor fraude.
- Geen sprake is van indicaties dat de van toepassing zijnde wet- en regelgeving niet is nageleefd.

Hieronder zijn onze conclusies en aanbevelingen inzake het jaarverslag opgenomen:

Element jaarverslag	Onze waarneming
Vereisten BBV	Uw jaarverslag bevat de vereiste informatie op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en 26 BBV.
Verenigbaar	Uw jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening.
Overeenstemming	Wij hebben vastgesteld dat de informatie in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden.
Paragrafen	Alle verplichte paragrafen zijn opgenomen en zijn kwalitatief van voldoende niveau.
Informatiewaarde	De toelichtingen zijn goed leesbaar en geven een adequate analyse tussen het uitgevoerde beleid en de financiële gevolgen.
Fraude	In het jaarverslag is geen frauderisicoanalyse opgenomen. Wij adviseren om een frauderisicoanalyse op te stellen en hierover te rapporteren in het jaarverslag.

Overige bevindingen

SiSa-bijlage

Wij hebben de in de SiSa-bijlage van de jaarrekening genoemde specifieke uitkeringen gecontroleerd met inachtneming van de Nota verwachtingen accountantscontrole 2023. De hierbij geconstateerde fouten en onzekerheden dienen op grond van het Bado in het verslag van bevindingen te worden opgenomen indien de navolgende rapporteringstolerantie per specifieke uitkering wordt overschreden:

- € 12.500 indien de omvangbasis kleiner dan of gelijk aan € 125.000 is.
- 10% indien de omvangbasis groter dan € 125.000 en kleiner dan of gelijk aan € 1.000.000 is.
- € 125.000 indien de omvangbasis groter dan € 1.000.000 is.

Op grond van ons onderzoek hebben wij bij de specifieke uitkeringen geen fouten en/of onzekerheden geconstateerd die de voor SiSa geldende rapporteringstolerantie overschrijden.

De SiSa-bijlage dient door uw omgevingsdienst samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli aanstaande elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd. Door middel van een voorgeschreven tabel dienen wij te rapporteren over onze bevindingen ten aanzien van de in de jaarrekening opgenomen SiSa-bijlage.

In bijlage A bij dit rapport zijn deze bevindingen in de voorgeschreven tabel opgenomen. U kunt deze tabel hanteren ten behoeve van verzending naar het CBS.

WNT verantwoording

Als onderdeel van onze controle hebben wij de naleving van de Wet normering topinkomens (WNT) gecontroleerd. Op basis van deze wet zijn de bezoldiging van topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector en de uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen wettelijk gemaximeerd. Voor ODWH geldt de directrice en de leden van het algemeen bestuur als topfunctionarissen worden aangemerkt. De directrice is in loondienst en hier heeft geen wijziging in voorgedaan. De toezichthoudende topfunctionarissen zijn onbezoldigd, waardoor er een verkortoverzicht is opgenomen.

Voor topfunctionarissen geldt naast de maximering van de bezoldiging en eventuele uitkering wegens beëindiging van het dienstverband een publicatieverplichting in de jaarrekening. Deze publicatieverplichtingen geldt eveneens voor bezoldiging van niet-topfunctionarissen met een dienstbetrekking, indien hun bezoldiging het algemene bezoldigingsmaximum (naar rato van de omvang van het dienstverband) overschrijdt.

Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2023 niet strijdig zijn met de WNT en dat de jaarrekening voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT.

Wij willen benadrukken dat de naleving van de anticumulatiebepaling (het nagaan of topfunctionarissen van uw omgevingsdienst betrokken zijn bij andere organisatie c.q. nevenactiviteiten hebben welke onder de WNT vallen) overigens geen onderdeel uitmaakt van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

Geautomatiseerde gegevensverwerking

Wij rapporteren onze bevindingen met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking in dit verslag. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de accountantscontrole van de jaarrekening niet specifiek is gericht op de betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Onze detailbevindingen ten aanzien van de interne beheersing van de IT-omgeving, zijn opgenomen in het hoofdstuk “bevindingen interne beheersing IT”.

Financiële positie

De financiële positie van de ODWH

Resultaat nader besproken

Het gerealiseerd resultaat over het jaar 2023 bedraagt € 752.891 voordelig ten opzichte van het een begroot resultaat van € 0. Hieronder hebben wij de verschillen tussen de gewijzigde begroting en realisatie weergegeven.

Tabel resultaat 2023 ten opzichte van de gewijzigde begroting (x € 1.000)

	Gewijzigde begroting	Jaarrekening	Vershil
Totale lasten	22.555	20.290	2.265
Totale baten	21.086	20.738	-347
Totaal saldo van baten en lasten	-1.469	448	1.918
Mutatie in de reserves	1.469	304	-1.165
Gerealiseerd resultaat	0	753	753

De belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de gewijzigde begroting zijn uitgebreid toegelicht in de paragraaf 5.4 van de jaarrekening. De belangrijkste en meest opvallende posten welke leiden tot het gerealiseerde resultaat zijn hiernaast weergegeven.

Afwijking (x € 1.000)	Voordelig	Nadelig
Lagere salarissen en sociale lasten	749	
Lagere inhuur flexibele schil	884	
Lagere ICT lasten	303	
Lagere overige goederen en diensten primair	328	
Lagere bijdrage gemeenten/provincie		913
Hogere overige inkomsten	348	
Lagere subsidiebaten		128
Hogere rentebaten	345	
Lagere onttrekking aan de reserves		1.165
Overige	2	
Totaal	2.959	2.206
Rekeningresultaat	753	

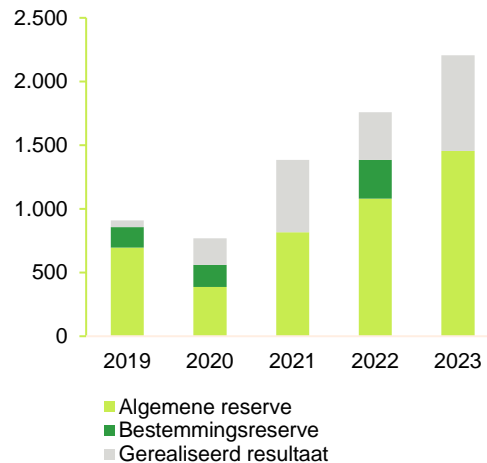

De financiële positie van de ODWH

Het eigen vermogen van uw Gemeenschappelijke Regeling stijgt

Het eigen vermogen, inclusief het gerealiseerde resultaat, bedraagt per 31 december 2023 volgens de jaarrekening € 2,2 miljoen en heeft zich de afgelopen jaren als volgt ontwikkeld:

Grafiek ontwikkeling eigen vermogen (x € 1.000)

De totale reserve, ter hoogte van €2.206.191, is opgenomen als algemene reserve. Het saldo van de algemene reserve is ten opzichte van voorgaand jaar gestegen met €752.891. Dit betreft de dotatie van het resultaat 2023. Door het resultaat wordt het maximum van 5% overschreden. In de toelichting is een voorstel opgenomen omtrent nadere bestemming van het resultaat in 2024.

De grafiek van de ontwikkeling van het totale eigen vermogen laat in 2023 een stijging zien. Deze stijging vloeit onder andere voort uit het resultaat 2023.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In het jaarverslag is onder andere de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing opgenomen, welke informatie bevat over de weerstandscapaciteit, de risico's en het beleid dat hieromtrent gedurende 2023 is gevoerd.

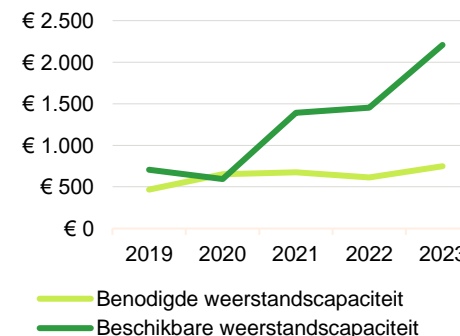
De door ODWH berekende beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt, inclusief het voorstel tot resultaatbestemming € 2.206.191 (2022: € 1.453.300). Er is sprake van een stijging van de beschikbare weerstandscapaciteit in 2023 ten opzichte van 2022.

ODWH heeft op basis van een risico-inventarisatie berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Hieruit volgt een gekwantificeerd bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit van € 750.000 (2022: € 613.281).

De grootste door de ODWH geïdentificeerde risico's zijn:

- Robuustheid van de organisatie (€ 350.000);
- Nog niet opgenomen verlofuren (€ 300.000)

Grafiek weerstandscapaciteit (in € 1.000)

Bevindingen interne beheersing IT

Bevindingen interne beheersing IT

Detailbevindingen interne beheersing - IT General Controls

IT General Controls

Veel handelingen die binnen organisaties plaatsvinden, worden geregistreerd door middel van automatisering. Daarbij zijn diverse interne beheersingsmaatregelen steeds vaker geautomatiseerd in softwarepakketten. Wij onderzoeken daarom de beheersing van uw IT-omgeving en rapporteren daarover in deze managementletter.

Op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden hebben wij onze inschatting van de kwaliteit van uw IT-systeem en/of applicaties opgenomen. Hierbij hebben wij de volgende onderverdeling gemaakt om de kwaliteit weer te geven:

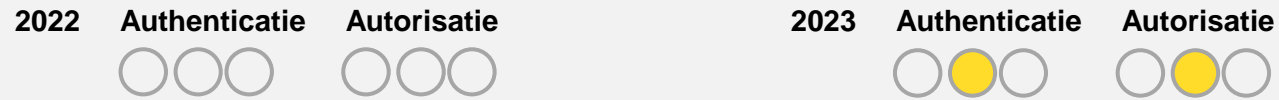
- Benodigd, verbetering op (korte) termijn
- Adviespunt, verdere aanscherping mogelijk
- Op dit moment voldoende

Bij het uitvoeren van onze werkzaamheden hebben wij gekeken naar de algemene onderwerpen rondom de beheersing van uw IT omgeving zoals in de tabel rechts opgenomen. Op de navolgende pagina's zullen wij onze bevindingen rapporteren.

Onderwerp	
 Toegangsbeveiliging	Bij het toetsen van 'toegangsbeveiliging' wordt onderzocht of de inrichting van de IT-omgeving de authenticiteit van de gebruiker van een gebruikersaccount borgt. Vervolgens onderzoeken wij de mogelijkheden voor het 'steunen' op autorisaties en de processen rondom het verstrekken, muteren en ontnemen van autorisaties binnen de omgeving. Wanneer de randvoorwaarden hiervoor voldoende aanwezig zijn, kunnen wij in de controle gebruikmaken van ingerichte functiescheiding in het systeem. Een adequate inrichting kan preventief risico's voor uw organisaties beperken en tegelijkertijd efficiencyvoordelen opleveren in de controle.
 Wijzigingsbeheer	Bij het toetsen van 'wijzigingsbeheer' ofwel change management wordt vastgesteld dat wijzigingen aan de applicatie op gestructureerde en gecontroleerde wijze worden doorgevoerd. Voor uw organisatie heeft wijzigingsbeheer ten doel om te voorkomen dat applicaties zich niet gedragen zoals u verwacht na een wijziging in de software, resulterend in, wellicht niet opgemerkte, (financiële) gevolgen.
 Continuïteitsmaatregelen en beveiliging	Onder de noemer continuïteit en beveiliging krijgen wij inzicht in uw beheersing van risico's gericht op continuïteit van uw bedrijfsvoering. Hierbij kan discontinuïteit worden veroorzaakt door menselijk of technisch falen, maar ook door interne of externe kwaadwillenden. Voor continuïteit zijn met name het punt in de tijd tot waar u gegevens bij discontinuïteit kunt herstellen en de tijd die het kost om tot een normale bedrijfsvoering te komen bij discontinuïteit van belang. Hiernaast schatten wij uw beheersing van cyber risico's in.
 Adviespunten zonder directe impact	Het is voor ons van belang om inzicht te krijgen in de verantwoordelijkheden die binnen de organisatie zijn ingericht – of met andere organisaties overeen zijn gekomen (uitbesteding) – ten aanzien van de beheersing van de IT-omgeving. Hierbij kijken wij naar beleidsstukken ten aanzien van IT-strategie, beveiliging en functiescheiding. Ook de interne beheersingsmaatregelen die al dan niet zijn ingericht binnen de IT-omgevingen zijn onderdeel van onze scope. Indien maatregelen periodiek worden uitgevoerd, kunnen wij hier gebruik van maken in de jaarrekeningcontrole. Deze adviespunten hebben niet een directe impact op onze controlewerkzaamheden, maar zijn wel wenselijk.

Bevindingen interne beheersing IT

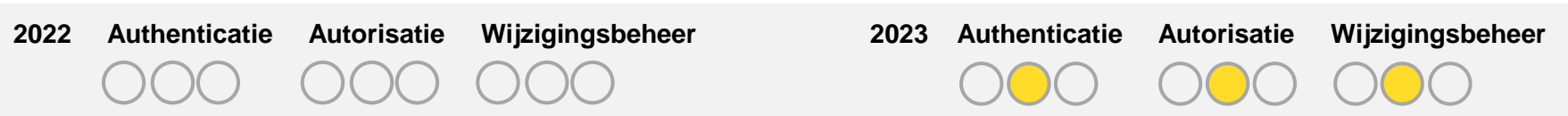
Detailbevindingen interne beheersing - Toegangsbeveiliging Netwerk

	Authenticatie	Autorisatie
 Bevinding	<p>Wij hebben geconstateerd dat er beperkte interne beheersprocessen aanwezig zijn binnen ODWH. Er is geen periodieke controle op gebruikers of een formele in- en uitdienstprocedure met voor gedefinieerde rechtengroepen zoals een functie autorisatiematrix.</p>	<p>Alle autorisaties op het netwerk zijn extern belegd (Detron). Wij hebben vastgesteld dat 24 accounts met hoge rechten een wachtwoord hebben zonder periodiciteit.</p>
 Risico	<p>Het ontbreken van adequaat gebruikersbeheer kan ertoe leiden dat gebruikers die uit dienst zijn nog wel als actieve gebruiker in de applicatie bestaan. Er bestaat een risico op beveiligingslekken en ongeautoriseerde toegang door voormalige of niet-geautoriseerde medewerkers.</p>	<p>Netwerk is van ODWH en wordt beheerd door Detron. Er is sprake van grote afhankelijkheid van de externe leverancier. Het niet hebben van wachtwoordperiodiciteit is een verhoogd risico voor ongeautoriseerde toegang tot het netwerk van ODWH</p>
 Aanbeveling	<p>Wij raden u aan regelmatig de actualiteit van de gebruikers te controleren en deze controle te documenteren.</p>	<p>Wij raden aan om afspraken te maken met de leverancier over het terugbrengen van het aantal admin accounts op netwerk niveau.</p>
 Gevolgen voor de jaarrekeningcontrole	<p>Wij hebben geen directe gevolgen vastgesteld voor de werkzaamheden van de accountant.</p>	
 Management commentaar		

Bevindingen interne beheersing IT

Detailbevindingen interne beheersing - Toegangsbeveiliging & wijzigingsbeheer AFAS Profit

	Authenticatie	Autorisatie	Wijzigingsbeheer
 Bevinding	Er wordt gebruik gemaakt van de standaard wachtwoord eisen van AFAS met multi-factor authenticatie en Single-sign on. Uit hoofde van het gebruikersbeheer hebben wij hebben geen interne beheersprocessen vastgesteld, zoals periodieke controle op gebruikers of een formele in- en uitdienstprocedure.	We hebben vastgesteld dat er geen zichtbare periodieke controle plaats vindt op de functie-autorisatiematrix, echter is wel logging aanwezig maar is deze wordt niet zichtbaar beoordeeld.	Bij AFAS worden de wijzigingen doorgevoerd door de leverancier van de applicatie. De interne beheersing met betrekking tot het wijzigingsbeheerproces is opgenomen in de ISAE met betrekking tot AFAS. Er is geen zichtbare controle op de assurance verklaring
 Risico	Het ontbreken van adequaat gebruikersbeheer kan ertoe leiden dat gebruikers die uit dienst zijn nog wel als actieve gebruiker in de applicatie bestaan. Er bestaat een risico op beveiligingslekken en ongeautoriseerde toegang door voormalige of niet-geautoriseerde medewerkers.	De niet zichtbare periodieke controle op gebruikers en de behorende rechten verhoogt het risico op ongeautoriseerde toegang, wat kan leiden tot datalekken en andere beveiligingsinbreuken.	Het risico bestaat dat bevindingen uit de ISAE3402 type II rapportage van AFAS niet tijdig worden opgemerkt en geadresseerd.
 Aanbeveling	Wij raden u aan regelmatig de actualiteit van de gebruikers te controleren en deze controle te documenteren.	We bevelen aan om de implementatie van een periodieke controle op de actieve gebruikers en de behorende rechten uit te voeren en de bevindingen hiervan vast te leggen.	Wij raden aan om de ISAE 3402 type II jaarlijks formeel door te nemen en dit vast te leggen om eventuele bevindingen tijdig op te sporen.
 Gevolgen voor de jaarrekeningcontrole	Geen gevolgen voor de werkzaamheden van de accountant.		
 Management commentaar			

Bevindingen interne beheersing IT

Detailbevindingen interne beheersing - Adviespunten IT zonder directe impact

Let op: de onderwerpen volgen uit interviews en hierop zijn door ons over het algemeen geen testwerkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat de IT-omgeving is ingericht zoals ons voorgesteld is. Dit beperkt de zekerheid die u kunt ontleen aan de door ons beschreven aandachtspunten.

Beleid en Plannen

Beleid

Binnen uw organisatie is een uitgewerkt IT beleidsplan aanwezig, waarin de uitgangspunten voor IT-beheer en ontwikkelingen zijn beschreven.

Verantwoordelijkheden en regiefunctie

Wij verwachten dat binnen uw organisatie duidelijke afspraken zijn gemaakt ten aanzien van verantwoordelijkheden over uitvoering en strategie op het gebied van IT. We hebben begrepen dat dit het geval is.

Verantwoordelijkheden en regiefunctie (vervolg)

Uw organisatie maakt gebruik van een externe IT-partij (Detron), met deze partij is een Service Level Agreement overeengekomen. Een periodieke rapportage over de dienstverlening alsmede beoordeling door uw organisatie vindt plaats.

Uitvoering

Beheersing van incidenten

Om de performance van uw IT-systemen en eventueel de performance van uw IT dienstverlener te monitoren, is registratie van de incidenten en problemen van belang. Hierdoor verkrijgt u inzicht in de performance van uw systemen, maar ook van uw IT-organisatie en kunt u waar nodig uw beleidsplan corrigeren.

Binnen uw organisatie is er geen sprake van een ticketsysteem t.b.v. de registratie van incidenten, problemen en verzoeken.

Uitvoering beheersingsmaatregelen IT

Op verschillende vlakken worden (nog) geen toetsbare beheersingsmaatregelen uitgevoerd binnen uw organisatie.

Uitvoering beheersingsmaatregelen IT

Denk aan een periodieke controle op actieve gebruikers & een periodieke controle op inrichting van wachtwoordbeleid. Deze procedures en daaruit volgende controlemaatregelen zorgen ervoor dat uw organisatie grip houdt op de IT-omgeving en faciliteren dat de randvoorwaarden die de effectiviteit van ingerichte beheersingsmaatregelen beïnvloeden van voldoende niveau zijn. Wij raden aan om bovenstaande procedures in te richten en (toetsbaar) periodiek te beheersen in de organisatie.

Bevindingen interne beheersing IT

Detailbevindingen interne beheersing - Continuïteitsmaatregelen en beveiliging

Let op: de onderwerpen volgen uit interviews en hierop zijn door ons over het algemeen geen testwerkzaamheden uitgevoerd om vast te stellen dat de IT-omgeving is ingericht zoals ons voorgesteld is. Dit beperkt de zekerheid die u kunt ontleen aan de door ons beschreven aandachtspunten.

Back-ups: U heeft aangegeven dat Detron back-ups periodiek en incrementeel worden gemaakt en extern worden opgeslagen. Er wordt een dagelijkse back-up gemaakt, waardoor het dataverlies maximaal 24 uur is.

Recovery Recovery vindt plaats op een vervangende (virtuele) apparatuur

Uitwijk: Er is geen uitwijkprocedure, Deze is out-of scope in de dienstverlening van Detron.

Beveiliging

De beveiliging van de IT-omgeving delen wij op in verschillende aspecten, welke wij hieronder hebben weergegeven.

Fysieke beveiliging: De servers zijn ondergebracht bij externe serviceorganisatie (Detron). Afspraken omtrent de fysieke beveiliging van de serverruimtes staan beschreven de SLA.

Remote access: Werkplekken zijn volledig cloudbased.

Vervolg beveiliging

Preventie: Een firewall en virusscanner is aanwezig en wordt actief beheerd door de externe IT-leverancier Detron.

Monitoring: Het netwerk, services, devices, databases, internet en e-mail wordt continu gemonitord.

Overige onderwerpen

Overige onderwerpen

Aankomende wetswijzigingen in BBV en Bado

Afgelopen zomer heeft het Rijk enkele wijzigingen op het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) voorgesteld. Samenvattend zijn de belangrijkste voorgestelde wijzigingen opgenomen:

Aanpassing Bado

Met ingang van 2024, mogelijk 2025, veranderen de goedkeuringstoleranties voor de jaarrekeningcontrole. Voorheen werd voor fouten uitgegaan van 1% van de totale lasten inclusief dotaties aan de reserves en voor onzekerheden 3%. Vanaf 2024 worden fouten en onzekerheden samengevoegd en wordt de goedkeuringsgrens gesteld op 2% van de totale lasten (dus zonder toevoeging reserves). Deze wijziging kan een belangrijke impact hebben. Wij adviseren u te evalueren wat dit voor uw situatie betekent en welke stappen gezet dienen te worden ter waarborging dat de fouten en onzekerheden binnen de goedkeuringstoleranties blijven vanaf 2024.

Ten aanzien van de SISa-bijlage houdt de accountant de verantwoordelijkheid om ook de rechtmatigheid vast te stellen.

De volgende tabel zal gehanteerd worden t.b.v. het oordeel:

Materialiteit	Goedkeurende verklaring	Verklaring met beperking	Verklaring van oordeelonthouding /afkeurende verklaring
Fouten in de jaarrekening en onzekerheden in de controle	≤2%	>2% - ≤4%	> 4%

Controleverklaring bij de jaarrekening

Vanuit onze beroepsvereniging NBA is aangegeven dat in het BBV duidelijkheid wordt gegeven over de publicatie van de controleverklaring in de jaarstukken van decentrale overheden. In het BBV is nu niet opgenomen dat deze verklaring onlosmakelijk deel uitmaakt van de jaarrekening en dat noch de definitieve jaarrekening en / of de jaarstukken noch de controleverklaring separaat gepubliceerd mogen worden. Hierdoor komt het voor dat jaarstukken van decentrale overheden worden gepubliceerd zonder de daarbij afgegeven controleverklaring.

Het is in het publiek belang dat de jaarstukken altijd met inbegrip van de controleverklaring toegankelijk worden voor het maatschappelijk verkeer, zoals deelnemende gemeenten, burgers en andere belanghebbenden. Om dit te borgen heeft onze beroepsvereniging suggesties opgenomen ter aanpassing van artikel 24 lid 3 van het BBV, door daarin 'overige gegevens' toe te voegen waarin de controleverklaring wordt opgenomen.

Wij adviseren u om vooruitlopend op deze aanpassing deze werkwijze alvast toe te passen voor de jaarrekening 2023.

Overige onderwerpen

Aankomende wetswijzigingen in BBV en Bado

Afgelopen zomer heeft het Rijk enkele wijzigingen op het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) voorgesteld. Samenvattend zijn de belangrijkste voorgestelde wijzigingen opgenomen:

Notitie Overhead

De Notitie Overhead van de commissie BBV is in het voorjaar 2023 geactualiseerd en ter consultatie gepubliceerd. Ten opzichte van de notitie overhead 2016 is een belangrijke aanpassing de definitie van het begrip overhead zelf. Deze wordt als volgt gedefinieerd:

“het geheel van functies gericht op de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Hiertoe behoren ook de systemen en aanverwante lasten die deze functies ondersteunen.”

Daarnaast doet de commissie BBV de volgende stellige uitspraken, welke overigens al bestonden.

- De methodiek voor het toerekenen van overhead, zoals opgenomen in het overzicht overhead, aan lokale heffingen en rechten mag niet afwijken van de overige methodieken voor het toerekenen van overhead aan gemeentelijke taakvelden.
- Bij de berekening van de tarieven voor lokale heffingen moet de methodiek voor de toerekening van overhead worden opgenomen in de financiële verordening.

Ook zijn er voorbeelden toegevoegd die antwoord geven op actuele vraagstukken. De notitie treedt na publicatie naar verwachting in werking vanaf begrotingsjaar 2025.

Paragraaf Openbaarheid

Paragraaf Openbaarheid moet ten minste inzicht verschaffen in:

- a. de informatie die op grond van de artikelen 3.1, 3.3 en hoofdstuk 4 van de Wet open overheid openbaar is gemaakt;
- b. de informatiehuishouding;
- c. het aanwijzen en in dienst hebben van een contactpersoon als bedoeld in artikel 4.7 van de Wet open overheid;
- d. de besteding van subsidie voor de uitvoering van de Wet open overheid;
- e. de eventuele andere activiteiten benodigd ter uitvoering van de Wet open overheid;

De op grond van artikel 3.3, eerste en tweede lid, van de Wet open overheid openbaar gemaakte informatie bevat per categorie van informatie ten minste:

- a. op grond van welk artikel van de Wet open overheid de informatie openbaar is gemaakt;
- b. het jaar waarin de openbaarmaking van de informatie naar verwachting verplicht is;
- c. een omschrijving van de verstrekte informatie;
- d. het aantal documenten dat openbaar is gemaakt;
- e. het platform waarop de documenten openbaar zijn gemaakt.

Het inzicht in de besteding van de subsidie bedoeld in het eerste lid, onderdeel d, bevat ten minste een omschrijving van de wijze waarop de subsidie is besteed.

Overige onderwerpen

Aankomende wetswijzigingen in BBV en Bado

Afgelopen zomer heeft het Rijk enkele wijzigingen op het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (Bado) voorgesteld. Samenvattend zijn de belangrijkste voorgestelde wijzigingen opgenomen:

Paragraaf Bedrijfsvoering

Daarnaast worden de eisen t.a.v. de paragraaf bedrijfsvoering worden uitgebreid. Tot en met 2023 is de eis:

“De paragraaf betreffende de bedrijfsvoering geeft ten minste inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering.”

Na goedkeuring van de voorgestelde wijziging verlangt de wetgever de volgende toelichting in deze paragraaf:

De paragraaf betreffende de bedrijfsvoering bevat ten minste:

- a. De stand van zaken van de bedrijfsvoering;
- b. De beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering;
- c. Informatie over de financiële rechtmatigheid;
- d. Welke actie wordt ondernomen om afwijkingen van de financiële rechtmatigheid te voorkomen.

Bijlagen

Bijlage A – SiSa-bijlage

Het is volgens de Nota verwachtingen accountantscontrole 2023 voorgeschreven dat wij de geconstateerde fouten en onzekerheden per regeling rapporteren door middel van onderstaande verplichte tabel. Deze tabel dient door uw omgevingsdienst samen met een aantal andere verplicht voorgeschreven verantwoordingsstukken voor 15 juli 2023 elektronisch bij het CBS te worden aangeleverd.

Nummer	Specifieke uitkering	Fout, onzekerheid of formele onrechtmatigheid	Financiële omvang in euro's	Toelichting fout/onzekerheid
E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaaï	-	-	n.v.t.
E83B	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2022	-	-	n.v.t.
E93	Regeling specifieke uitkering Interbestuurlijk programma VTH	-	-	n.v.t.
E97B	Tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023	-	-	n.v.t.
F21	Eenmalige specifieke uitkering ten behoeve van extra ondersteuning voor toezicht op en handhaving van de energiebesparingsplicht	-	-	n.v.t.

Strekking controleverklaring rechtmatigheid:	Goedkeurend
Strekking controleverklaring getrouwheid:	Goedkeurend

Bijlage B – Ongecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel met ongecorrigeerde controleverschillen is verstrekt aan het dagelijks bestuur en is als bijlage bij de Bevestiging bij de jaarrekening gevoegd. Wij hebben de ongecorrigeerde verschillen met het dagelijks bestuur besproken. Wij zijn van mening dat verschillen zoveel mogelijk door het dagelijks bestuur moeten worden gecorrigeerd, echter wij kunnen instemmen met de overwegingen van het dagelijks bestuur om deze verschillen niet te corrigeren, aangezien deze bedragen niet materieel zijn voor het inzicht van de jaarrekening. De geconstateerde fouten en onzekerheden zijn lager dan de door u vastgestelde controletolerantie van 1% respectievelijk 3% van de totale lasten. Positieve bedragen hebben een positief effect op het resultaat, een bedrag tussen haakjes heeft een negatief effect op het resultaat.

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	Getrouwheid
VSO ex-werknemer	15
Totaal ongecorrigeerde controleverschillen	15
Effect niet gecorrigeerde controleverschillen voorgaande jaarrekening	0
Totaal	15

Onzekerheden

Er is geen sprake van onzekerheden in onze controle.

Bijlage C – Gecorrigeerde controleverschillen

De hieronder opgenomen tabel bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde controleverschillen boven de door ons gehanteerde rapporteringstolerantie van € 10.000

Fouten

Aard van de controleverschillen (x € 1.000)	€
Voorziening verlofsparen	(102)
Correctie afkoop PZH	24
Totaal gecorrigeerde controleverschillen	(78)

Bijlage D – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering

Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle. Daarnaast gaan wij in de volgende paragrafen van deze bijlage nog nader in op de samenwerking met de andere accountants en de ingeschakelde experts.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2023 onderkend, deze zijn weergegeven op pagina 8 van dit verslag.

Bijlage E – Onafhankelijkheid

Bevestiging van onze onafhankelijkheid

Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Kwaliteitsborging

Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om haar onafhankelijkheid en die van haar medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- Jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners, professionals en ondersteunende stafdiensten.
- Cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten.
- In- en extern kwaliteitsonderzoek.
- Twee registeraccountants betrokken bij wettelijke controleopdrachten.
- Reviews door partners die niet betrokken zijn bij de opdracht ter waarborging van een deugdelijk / deskundig oordeel.

Op deze controleopdracht zijn geen specifieke maatregelen getroffen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Schriftelijke bevestigingen

Wij hebben aan het management schriftelijke bevestigingen gevraagd in het kader van onze controle. Deze bevestigingen hebben betrekking op de verantwoordelijkheid van het management voor het opstellen van de jaarrekening, voor het volledig verantwoorden van transacties en voor het aan ons verschaffen van alle relevante informatie. Daarnaast hebben wij niet om specifieke schriftelijke bevestigingen verzocht.

Contactgegevens

[Redacted contact information]

[Redacted contact information]

Kantoorgegevens:

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Churchillplein 5D

Postbus 85745

2517 KZ Den Haag

+31 70 358 90 00

